

JUR1120 – JUS5120 Utlendingsrett

Kort om emnet

Nåværende tekst erstattes i sin helhet med følgende tekst:

Utlendingsrett omhandler reglene om utlendingers rettsstilling i Norge, særlig deres adgang til Norge og deres opphold her. Her finner vi regler blant annet om vilkår for innreise, grensepassering, kortvarige og langvarige opphold i Norge, adgangen til å ta lønnet eller ulønnet arbeid eller å motta offentlige tjenester og ytelser, og om frivillig eller tvungen utreise fra Norge.

Utlendingsretten inneholder materielle og prosessuelle vilkår for innreise og opphold, regler om straff og andre sanksjoner ved overtredelse av reglene, regler om utlendingers rettssikkerhet, samt regler om utlendingsmyndighetenes organisering og saksbehandling. Det finnes tre hovedtyper migrasjon (flyktningmigrasjon, familiemigrasjon og arbeidsmigrasjon), og utlendingsrett omfatter reglene som gjelder for alle disse.

Utlendingsrett er et rettsområde i stadig utvikling, med hyppige regelendringer og med nær forbindelse til annen samfunnsutvikling. Emnet er en gren av spesiell forvaltningsrett, men påvirkes også i stor grad av internasjonal rett, både menneskerettigheter, EU-/EØS-rett og annen folkerett.

Emnet behandler både de nasjonale reglene, relevantt internasjonalt regelverk, og forholdet mellom disse. Både forvaltningen, advokater, domstolene, ikke-statlige organisasjoner og privat næringsliv har behov for kompetanse om utlendingsrettslige spørsmål, og faget gir derfor mange muligheter i arbeidslivet. Faget inngår i valgmenyprofilen «Individvern, rettsstat og velferd».

Faget kan tas både på masternivå og på bachelornivå. Nivåene har ulik litteratur og ulike læringskrav.

Hva lærer du?

I dette emnet lærer du om reglene for utlendingers adgang til riket, arbeid, opphold og bosetting, samt bortvisning og utvisning, og om hensynene som begrunner disse reglene. Du lærer også om samspillet mellom norsk og internasjonal rett, og mellom juss og politikk, på et praktisk viktig rettsområde.

Læringskrav

Masternivå

Kunnskap

Det kreves god forståelse av følgende emner:

- Grunnleggende hensyn og prinsipper i utlendingsretten.
- Materielle og prosessuelle regler for utlendingers adgang til riket, arbeid, opphold og bosetting, samt bortvisning og utvisning.
- Vern mot forfølgelse.

Det kreves kjennskap til følgende emner:

- Forholdet mellom norsk rett og internasjonale konvensjoner.
- Utlendingers rettslige stilling i Norge.

- Det historiske og politiske grunnlaget for utlendingslovgivningen.
- Hovedtrekk i internasjonal migrasjonsrett.

Ferdigheter

Studenten skal kunne:

- Tolke norske og internasjonale rettskilder og anvende disse på konkrete tilfeller.
- Gi rettspolitiske vurderinger av utlendingsrettslige regler.
- Forstå hvordan nasjonal og internasjonal samfunnsutvikling påvirker norsk utlendingsrett.

Generell kompetanse

Studenten skal:

- Ha innsikt i konflikten mellom statens interesse i å kontrollere sine grenser på den ene side, og individets interesse i å søke etterlevelse av sine rettigheter på den annen.
- Kunne bruke sine kunnskaper, innsikt og ferdigheter i arbeid innenfor eksempelvis forvaltningen, private advokatfirmaer, eller humanitære organisasjoner.

Bachelornivå

Kunnskap

Det kreves kjennskap til følgende emner:

- Grunnleggende hensyn og prinsipper i utlendingsretten.
- Materielle og prosessuelle regler for utlendingers adgang til riket, arbeid, opphold og bosetting, samt bortvisning og utvisning.
- Vern mot forfølgelse.
- Forholdet mellom norsk rett og internasjonale konvensjoner.
- Utlendingers rettslige stilling i Norge.
- Det historiske og politiske grunnlaget for utlendingslovgivningen.

Ferdigheter

Studenten skal kunne:

- Tolke norske og internasjonale rettskilder og anvende disse på konkrete tilfeller.
- Gi rettspolitiske vurderinger av utlendingsrettslige regler.
- Forstå hvordan nasjonal og internasjonal samfunnsutvikling påvirker norsk utlendingsrett.

Generell kompetanse

Studenten skal:

- Ha innsikt i konflikten mellom statens interesse i å kontrollere sine grenser på den ene side, og individets interesse i å søke etterlevelse av sine rettigheter på den annen.
- Kunne bruke sine kunnskaper, innsikt og ferdigheter i arbeid innenfor eksempelvis forvaltningen, private advokatfirmaer, eller humanitære organisasjoner.

Litteratur

Masternivå

Hovedlitteratur beholdes uendret fra V-23:

- Bok Foundations of international migration law / Opeskin, Brian m.fl., Kap. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8 (s. 1-176 og 205-233) = 204 sider
- Bok Lærebok i utlendingsrett / Øyvind Dybvik Øyen 3. utgave (2022) = 460 sider

Totalt 664 sider.

Tillegglitteratur beholdes også uendret med unntak for at det gjøres én tilføyelse:

- Terje Einarsen og Kjetil Mujezinovic Larsen, Utlendingsloven - kommentarutgave (Oslo: Universitetsforlaget, 2. utg. 2023)

Både hovedlitteratur og tillegglitteratur tar hensyn til kjønnsperspektiv og internasjonal litteratur. I læreboken er 6 av 16 kapitler skrevet av kvinner, i den engelskspråklige boken er det 2 av 7. Det ene kapitlet handler spesifikt om kvinner som migranter.

Bachelornivå

Hovedlitteratur beholdes uendret fra V-23:

- Bok Lærebok i utlendingsrett / Øyvind Dybvik Øyen 3. utgave (2022) = 460 sider.

Tillegglitteratur beholdes også uendret med unntak for at det gjøres én tilføyelse:

- Terje Einarsen og Kjetil Mujezinovic Larsen, Utlendingsloven - kommentarutgave (Oslo: Universitetsforlaget, 2. utg. 2023)

Som over: 6 av 16 kapitler er skrevet av kvinner. I tillegglitteraturen er det mye fremmedspråklig litteratur.

Totalt antall sider

664 sider MA, 460 sider BA

JUR1130 – JUS5130 Demokrati og rettsstat krise og krig

Kort om emnet

Hensikten med faget er å studere hvordan jussen fungerer – eller ikke fungerer – som et rettslig verktøy for å sikre demokrati og rettsstat i krise og krig.

I et velfungerende samfunn er jus det kraftigste virkemiddelet myndighetene har til å regulere befolkningens atferd. Pandemihåndteringen viste at myndighetene ikke nølte med å foreta kontinuerlige endringer i regelverk og anbefalinger for å styre folks atferd, både lokalt, regionalt og nasjonalt. Når lovgivningen endres hyppig i krise og krig for å tilpasses nye krisesituasjonen, kan dette gå på bekostning av lovgivning som er ment å sikre vårt demokrati og vår rettsstat. Det vil da oppstå spenninger mellom ulike regelsett som kan forplante seg videre til utrygghet og urolighet i befolkningen.

Emnets overordnede mål er derfor å forstå de hensyn som gjør seg gjeldende ved reguleringer for og under kriser og i krig, og å analysere, avdekke og løse motsetningsforhold i regelverket. Denne kunnskapen skal gjøre deg i stand til å vurdere hvordan krise og krig kan, skal eller bør reguleres i vårt samfunn samtidig som demokrati og rettsstat ivaretas.

Hva lærer du?

I dette emnet lærer du om de rettslige rammene og behovet for kriseregulering og hvilke vurderinger og hensyn som må foretas i forbindelse med lovgivning i krise og krig.

Du lærer også om hvordan regulering i krise og krig raskt kan bryte ned regler i annen lovgivning som er ment å sikre demokrati og rettsstat, og du vil lære hvordan du skal vurdere og analysere behovet for nye reguleringer med det for øyet å holde motsetningsforholdet mellom krise- og krigsregulering på den ene siden og demokrati og rettsstat på den andre siden på et minimum.

Læringskrav

Masternivå

Kunnskap

Studenten skal:

- ha god forståelse av hvordan regulering i krise og krig fungerer, hvordan demokrati og rettsstat sikres gjennom lovgivning, og hvordan demokrati og rettsstat utfordres i krise og krig
- ha god forståelse av sentrale begreper som demokrati og rettsstat og hvordan dette kan operasjonaliseres i regelverket
- ha god forståelse av hva som menes med kriser og krig og hvordan disse begrepene benyttes i lovgivningen, samt innsikt i kriselovgivningen
- ha god forståelse av rettskildebildet for krise- og krigsregulering, inkludert betydningen av Grunnloven, fullmaktslover, krisehjemler, menneskerettigheter og internasjonal rett
- ha god forståelse for forholdet mellom ulike reguleringsformer som grunnlov, lov, forskrifter, retningslinjer og anbefalinger, både på internasjonalt, nasjonalt, regionalt og lokalt nivå
- ha god forståelse av hvordan smittevernloven og koronaloven fungerte som styringsverktøy for myndighetene under pandemien, og hvordan dette ble håndhevet av politi og domstoler.

- ha god forståelse for offentlighetens mulighet til å påvirke krisereguleringen under pandemien
- ha god forståelse for reglene i Grunnloven om håndtering av krig og militære operasjoner, og hvilken betydning disse reguleringene har for demokrati og rettsstat, herunder også for menneskerettighetene

Ferdigheter

Studenten skal kunne:

- identifisere og formulere generelle og konkrete rettslige og metodiske problemstillinger for krise- og krigsregulering i lys av demokrati og rettsstat
- gjennomføre selvstendige drøftelser og analyser av slike problemstillinger ved hjelp av relevant rettskildemateriale
- foreta kritiske vurderinger av hvordan krise- og krigsregulering er gjennomført som en del av den norske beredskapen
- formulere og formidle kunnskap om krise- og krigsregulering, særlig i lys av demokrati og rettsstat

Generell kompetanse

Studenten skal kunne bruke kunnskapene og ferdighetene til å:

- ta stilling til konkrete rettslige problemstillinger vedrørende krise- og krigsregulering samtidig som overordnede prinsipper om demokrati og rettsstat ivaretas på best mulig måte
- reflektere over betydningen av demokrati og rettsstat i krig og krise
- gi råd og veiledning til offentlige etater, private virksomheter, organisasjoner og enkeltpersoner om hvordan regulering for krise og krig er, og hvordan slik regulering kan, skal eller bør benyttes i nye krisesituasjoner
- klargjøre de eksisterende rettslige rammene for krise- og krigsregulering

Bachelornivå

Kunnskap

Studenten skal ha:

- kunnskap om hvordan regulering i krise og krig fungerer, hvordan demokrati og rettsstat sikres gjennom lovgivning, og hvordan demokrati og rettsstat utfordres i krise og krig
- kunnskap om sentrale begreper som demokrati og rettsstat og hvordan dette kan operasjonaliseres i regelverket
- kunnskap om hva som menes med kriser og krig og hvordan disse begrepene benyttes i lovgivningen, samt innsikt i kriselovgivningen
- kunnskap om rettskildetypene for krise- og krigsregulering, inkludert betydningen av Grunnloven, fullmaktslover, krisehjemler, menneskerettigheter og internasjonal rett
- kunnskap om forholdet mellom ulike reguleringsformer som grunnlov, lov, forskrifter, retningslinjer og anbefalinger, både på internasjonalt, nasjonalt, regionalt og lokalt nivå

- kunnskap om hvordan smittevernloven og koronaloven fungerte som styringsverktøy for myndighetene under pandemien, og hvordan dette ble håndhevet av domstolene
- kunnskap om offentlighetens mulighet til å påvirke krisereguleringen under pandemien
- kunnskap om reglene i Grunnloven om håndtering av krig og militære operasjoner, og hvilken betydning disse reguleringene har for demokrati og rettsstat, herunder også for menneskerettighetene

Ferdigheter

Studenten skal kunne:

- identifisere og formulere relevante rettslige og metodiske problemstillinger for krise- og krigsregulering i lys av demokrati og rettsstat
- gjennomføre drøftelser av slike problemstillinger ved hjelp av relevant rettskildemateriale
- stille kritiske spørsmål til hvordan krise- og krigsregulering er gjennomført som en del av den norske beredskapen
- formulere og formidle kunnskap om krise- og krigsregulering, særlig i lys av demokrati og rettsstat

Generell kompetanse

Studenten får gjennom kunnskapene og ferdighetene i emnet et godt grunnlag for å:

- avdekke og vurdere problemstillinger vedrørende krise- og krigsregulering samtidig som overordnede prinsipper om demokrati og rettsstat ivaretas på best mulig måte
- reflektere over betydningen av demokrati og rettsstat i krig og krise
- løfte frem og synliggjøre problemstillinger for offentlige etater, private virksomheter, organisasjoner og enkeltpersoner om hvordan regulering for krise og krig fungerer, og hvordan slik regulering kan, skal eller bør benyttes i nye krisesituasjoner
- utvikle en bredere forståelse for de rettslige rammene for krise- og krigsregulering

Litteratur

Masternivå

Innføringslitteratur

Ingen

Hovedlitteratur

- Kriseregulering – Lovgivning under koronakrisen (red. Benedikte M. Høgberg, Eirik Holmøyvik, Christoffer C. Eriksen), Fagbokforlaget 2023, kapittel 3-10 (redaktørene) s. 59-273, kapittel 11 (Anine Kierulf, Eriksen, Holmøyvik, Høgberg) s. 277-286, kapittel 15 (Anne Kjersti Befring) s. 361-391, kapittel 17 (Alf Petter Høgberg), 417-439, kapittel 18 (Hans Fredrik Marthinussen) s. 441-481, kapittel 25 (Anders Løvlie) s. 645-675, kapittel 26 (Ingunn Ikdahl) s. 677-697, kapittel 27 (Kai Spurkland) s. 699-725, og kapittel 29-30 (redaktørene) s. 755-814.
- Stortinget og den lange krigen, 1991 – 2021 (red. Micheline Egge Grung og Tormod Heier), Gyldendal 2021, kapittel 2 (Christoffer C. Eriksen og Eirik Holmøyvik) s. 44-66, kapittel 5

(Micheline Egge Grung) s. 107-127, kapittel 7 (Sigrid Redse Johansen) s. 146-166, kapittel 9 (Øyvind Østerud) s. 186-200, og kapittel 11 (Micheline Egge Grung) s. 224-240.

- Evaluering av norsk deltagelse i Libya-operasjonene i 2011. Rapport fra Libya-utvalget, 2018, kapittel 7 s. 80-95.

Tilleggs litteratur

- NOU 2019: 13 Når krisen inntreffer, særlig kapittel 7 (Beredskapshjemler) og 8 (Særskilte kompetansegrunnlag).
- Til forsvar av landet – Rettslige rammer og gråsoner i fred, krise og krig, Sigmund Simonsen, Fagbokforlaget 2019.
- Rett, samfunn og demokrati, Jan Fridthjof Bernt og Synne Sæther Mæhle, Gyldendal 2007.

Bachelornivå

Innføringslitteratur

Ingen

Hovedlitteratur

- Kriseregulering – Lovgivning under koronakrisen (red. Benedikte M. Høgberg, Eirik Holmøyvik, Christoffer C. Eriksen), Fagbokforlaget 2023, kapittel 3-10 (redaktørene) s. 59-273, kapittel 11 (Anine Kierulf, Eriksen, Holmøyvik, Høgberg) s. 277-286, kapittel 15 (Anne Kjersti Befring) s. 361-391, kapittel 18 (Hans Fredrik Marthinussen) s. 441-481, og kapittel 29-30 (redaktørene) s. 755-814.
- Stortinget og den lange krigen, 1991 – 2021 (red. Micheline Egge Grung og Tormod Heier), Gyldendal 2021, kapittel 2 (Christoffer C. Eriksen og Eirik Holmøyvik) s. 44-66, kapittel 5 (Micheline Egge Grung) s. 107-127, og kapittel 9 (Øyvind Østerud) s. 186-200.

Tilleggs litteratur

- NOU 2019: 13 Når krisen inntreffer, særlig kapittel 7 (Beredskapshjemler) og 8 (Særskilte kompetansegrunnlag).
- Evaluering av norsk deltagelse i Libya-operasjonene i 2011. Rapport fra Libya-utvalget, 2018, kapittel 7 s. 80-95.
- Til forsvar av landet – Rettslige rammer og gråsoner i fred, krise og krig, Sigmund Simonsen, Fagbokforlaget 2019. Rett, samfunn og demokrati, Jan Fridthjof Bernt og Synne Sæther Mæhle, Gyldendal 2007.

Totalt antall sider

MA = 557, BA = 408 s

JUR1220 – JUS5220 Bygge og entrepriserett

Kort om emnet

Entrepriseretten omhandler rettsforholdet mellom byggherre og entreprenør ved utførelse av bygge- og anleggsoppdrag. Fagområdet omfatter de privatrettslige problemstillinger som entrepris kontraktene reiser og har følgelig nær sammenheng med den alminnelige kontraktsretten. Sentralt i faget står standarden NS 8405:2008 Norsk bygge- og anleggskontrakt, og i forbrukerforhold lov 13. juni 1997 nr 43 om avtaler med forbruker om oppføring av ny bustad m.m. (bustadoppføringslova). Forholdet til de offentlige myndigheter så som byggesaksbehandlingen etter plan- og bygningsloven faller utenfor fagområdet.

Hva lærer du?

Faget retter seg særlig inn på å gi en god forståelse av partene rettigheter og plikter, herunder forpliktelsen og rettighetenes dynamiske karakter hvor risikofordelingen mellom partene står sentralt. Et annet sentralt aspekt som vies oppmerksomhet er konsekvensene av tilsidesettelse av partenes forpliktelser i kontraktsforholdet.

Læringskrav

Bygge- og entrepriserett

Fagbeskrivelsen er felles for studenter som tar emnet på master- og bachelornivå. Læremidlene er felles, men med et tillegg for masternivået. Læringsutbyttebeskrivelsen er også i hovedsak sammenfallende, men med noe høyere krav for enkelte temaer og for den generelle kompetansen for masternivået.

Læringskrav for JUS5220 - masteremnet på 10 studiepoeng

Kunnskap

Studenten skal:

- ha gode kunnskaper om rettskildesituasjonen innen entrepriseretten, herunder virkeområdet til forbrukerlovgivningen (særlig bustadoppføringslova), hva en kontraktsstandard er og når den kommer til anvendelse, og hva som menes med bakgrunnsretten innen entrepriseretten.
- ha gode kunnskaper om entreprenørens sentrale forpliktelser, også med særlig vekt på forbrukerentrepriser
- ha gode kunnskaper om vederlags- og oppgjørsreglene innen entrepriseretten, de forskjellige betalingsmåtene og sluttoppgjøret.

- ha gode kunnskaper om endringer, herunder endringsbegrepet, byggherrens endringskompetanse, endringsordresystemet (varslingsreglene), og retten til vederlagsjustering og fristforlengelse som følge av endring.
- ha gode kunnskaper om svikt ved byggherrens leveranser og annen medvirkning, herunder byggherrens medvirkningsplikter, varsling av svikt ved byggherrens funksjoner, og retten til vederlagsjustering og fristforlengelse som følge av svikt hos byggherren.
- ha gode kunnskaper om risikoen for oppfyllelsesvanskeligheter innen entrepriseretten.
- ha gode kunnskaper om forsinkelse, herunder forsinkelsesbegrepet, retten til fristforlengelse, forsering og forsinkelsesbeføyelsene.
- ha gode kunnskaper om mangler ved kontraktarbeidet, herunder mangelbegrepet, reklamasjonsreglene og mangelbeføyelsene, også med særlig vekt på forbrukerentrepriser
- ha gode kunnskaper om overtakelse av kontraktarbeidene, herunder overtakelsesmåtene, gjennomføringen av overtakelsesforretninger og overtakelsesvirkningene.
- ha gode kunnskaper om ulike vederlagsformater og reglene om betalingen av entreprenørens vederlag.
- ha gode kunnskaper om avbestilling, herunder avbestillingsretten og avbestillingsoppgjøret.
- ha kjennskap til organiseringen av byggesaken, herunder de forskjellige entreprisemodellene og deres innvirkning på risikospørsmålene.
- ha kjennskap til særlige spørsmål knyttet til inngåelsen av entrepriseavtaler og deres betydning for fastleggingen av innholdet av entreprisekontraktene.

Ferdigheter

Studenten skal kunne:

- identifisere og formulere generelle og konkrete rettslige problemstillinger innenfor fagområdet
- gjennomføre selvstendige drøftelser av slike problemstillinger ved hjelp av relevant rettskildemateriale
- foreta kritiske vurderinger av entrepriserettslige regler
- formulere og formidle kunnskap om entrepriserettslige problemstillinger

Generell kompetanse

Studenten skal kunne bruke kunnskapene og ferdighetene til å:

- gi råd og veiledning til enkeltpersoner og virksomheter om entrepriserettslige regler
- ta stilling til entrepriserettslige spørsmål i konflikter og tvister
- klargjøre rammene for minnelige løsninger av entrepriserettslige konflikter gjennom forhandlinger mv.
- reflektere rundt entrepriserettslige reglers betydning for bygge- og anleggsnæringen, næringens aktører og samfunnet som sådan

Læringskrav for JUR1220 - bacheloremnet på 10 studiepoeng

Kunnskap

Studenten skal:

- ha gode kunnskaper om rettskildesituasjonen innen entrepriseretten, herunder virkeområdet til forbrukerlovgivningen (særlig bustadoppføringslova), hva en kontraktsstandard er og når den kommer til anvendelse, og hva som menes med bakgrunnsretten innen entrepriseretten.
- ha gode kunnskaper om entreprenørens sentrale forpliktelser.
- ha gode kunnskaper om vederlags- og oppgjørsreglene innen entrepriseretten, de forskjellige betalingsmåtene og sluttoppgjøret.
- ha gode kunnskaper om endringer, herunder endringsbegrepet, byggherrens endringskompetanse, endringsordresystemet (varslingsreglene), og retten til vederlagsjustering og fristforlengelse som følge av endring.
- ha gode kunnskaper om svikt ved byggherrens leveranser og annen medvirkning, herunder byggherrens medvirkningsplikter, varsling av svikt ved byggherrens funksjoner, og retten til vederlagsjustering og fristforlengelse som følge av svikt hos byggherren.
- ha gode kunnskaper om risikoen for oppfyllelsesvanskeligheter innen entrepriseretten.
- ha gode kunnskaper om forsinkelse, herunder forsinkelsesbegrepet, retten til fristforlengelse, forsering og forsinkelsesbeføyelsene.
- ha ~~gode kunnskaper~~kjennskap til reglene om mangler ved kontraktarbeidet, herunder mangelbegrepet, reklamasjonsreglene og mangelbeføyelsene.
- ha gode kunnskaper om overtakelse av kontraktarbeidene, herunder overtakelsesmåtene, gjennomføringen av overtakelsesforretninger og overtakelsesvirkningene.
- ha gode kunnskaper om ulike vederlagsformater og reglene om betalingen av entreprenørens vederlag.
- ha gode kunnskaper om avbestilling, herunder avbestillingsretten og avbestillingsoppgjøret.
- ha kjennskap til organiseringen av byggesaken, herunder de forskjellige entreprisemodellene og deres innvirkning på risikospørsmålene.
- ha kjennskap til særlige spørsmål knyttet til inngåelsen av entrepriseavtaler og deres betydning for fastleggingen av innholdet av entreprisekontraktene.

Ferdigheter

Studenten skal kunne:

- identifisere og formulere generelle og konkrete rettslige problemstillinger innenfor fagområdet
- gjennomføre selvstendige drøftelser av slike problemstillinger ved hjelp av relevant rettskildemateriale
- foreta kritiske vurderinger av entrepriserettslige regler
- formulere og formidle kunnskap om entrepriserettslige problemstillinger

Generell kompetanse

Studenten får gjennom kunnskapene og ferdighetene i emnet et godt grunnlag for å:

- fordype seg i entrepriserettslige spørsmål
- utvikle dypere kunnskap og nærmere ferdigheter gjennom 9praktisk arbeid, for eksempel som advokatfullmektig eller internjurist
- bidra i rådgivning, konfliktløsning og forhandlinger om entrepriserettslige spørsmål
- klargjøre rammene for minnelige løsninger av entrepriserettslige konflikter gjennom forhandlinger mv.
- reflektere rundt entrepriserettslige reglers betydning for bygge- og anleggsnæringen, næringens aktører og samfunnet som sådan

Litteraturliste

Dette er allerede et etablert emne, og det foreslås ikke noen endringer i litteraturen. Denne er således godkjent tidligere.

JUR1230 – JUS5230 International Commercial Law

Kort om emnet

Are parties to international commercial contracts completely free to regulate their relationship or to ensure that the transaction is governed by a set of rules fully agreeable to them? Is their freedom enhanced if they chose to submit disputes to arbitration? This course explains how the legal framework interacts with the parties' freedom to contract in an international context. Students are expected to take active part in the course, since a part of the course will be dedicated to case studies.

Hva lærer du?

This course gives the tools to properly appreciate how far the drafting of an international contract may go, as well as to evaluate whether a claim based on an international contract is likely to be enforceable according to its terms or not, including in arbitration.

Læringskrav

Masternivå

On completion of this course,

the student should:

- Be acquainted with the practice of international contract drafting and the considerations that are often made when writing international contracts
- Know which sources of regulation are applicable to international business transactions: international conventions, national law, commercial practices and other forms of "soft law";
- Be aware of the mechanisms of choice of forum and choice of law, permitting to identify the law applicable to the contract
- Be acquainted with the main characteristics of arbitration as a method to settle disputes
- Be aware of the arbitral tribunal's power in respect of the parties' pleadings.

On the basis of this knowledge, the student should be able to:

- Identify the sources applicable to an international contract
- Understand the impact that the applicable law may have on contract terms
- Evaluate the effects of the interaction between the applicable rules and the terms of their contracts
- Understand to what extent the choice of arbitration affects the interaction between the contract and the applicable sources
- Understand the role of the arbitral tribunal regarding the parties' choice of law, legal arguments and request of remedies.

As a general outcome, the student should be able to:

- Understand the role of an international commercial lawyer
- Appreciate the interaction of national, international, private, and public actors on the scene of international business.

Bachelornivå

On completion of this course, the student should:

- Be acquainted with the practice of international contract drafting and the considerations that are often made when writing international contracts
- Know which sources of regulation are applicable to international business transactions: international conventions, national law, commercial practices and other forms of “soft law”
- Be aware of the mechanisms of choice of forum and choice of law, permitting to identify the law applicable to the contract
- Be acquainted with the main characteristics of arbitration as a method to settle disputes.

On the basis of this knowledge, the student should be able to:

- Identify the sources applicable to an international contract
- Understand the impact that the applicable law may have on contract terms
- Evaluate the effects of the interaction between the applicable rules and the terms of their contracts
- Understand to what extent the choice of arbitration affects the interaction between the contract and the applicable sources

As a general outcome, the student should be able to:

- Understand the role of an international commercial lawyer
- Appreciate the interaction of national, international, private, and public actors on the scene of international business.

Litteratur

Masternivå

- Giuditta Cordero-Moss, *International Commercial Contracts*, 2nd edition, Cambridge University Press 2023 (443 pages)
- UNIDROIT, UNCITRAL, HAGUE CONFERENCE Tripartite Legal Guide To Uniform Legal Instruments In The Area Of International Commercial Contracts (with a Focus on Sales)
<https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/tripartiteguide.pdf> (100 pages)

Totalt antall sider: 543

Bachelornivå

- Giuditta Cordero-Moss, *International Commercial Contracts*, 2nd edition, Cambridge University Press 2023, excluding sections 5.6 and 5.7, and chapter 6 (402 pages)

Totalt antall sider

MA: 543 sider.BA: 402 sider

JUR1435 - JUS5435 – Bærekraftig arealforvaltning: plan- og bygningsrett

Kort om emnet

Faget Bærekraftig arealforvaltning er et emne som kan velges enten på bachelor- eller masternivå. Faget tar opp grunntrekk og særlig aktuelle spørsmål innenfor temaet arealforvaltning. Faget vil gjennom undervisningen søke å trekke fram aktuelle spørsmål som følge av klimaendringer, behov for klimatilpassing, økt fokus på naturverdier i planleggingen og urfolks rettigheter. Like fullt skal man gjennom faget lære de nødvendige utgangspunkter for å forstå hvordan planverktøyene benyttes i en mer tradisjonell utviklingskontekst.

Undervisningen i faget er felles, og det meste av hovedlitteraturen er felles. Bachelor-nivået har noe mindre omfang anbefalt hovedlitteratur. Det stilles også ulike krav til dybden i kunnskap, ferdigheter og kompetanse på master- og bachelor-nivå. Begge nivå har en obligatorisk innlevering midt i semesteret (bestått/ikke bestått). Begge nivå har avsluttende eksamen.

Hva lærer du?

Du lærer om grunntrekkene i norsk arealforvaltningsrett. Du vil blant annet lære om de ulike plantypene og rettsvirkninger av planer i plan- og bygningsloven, om hvem som har kompetanse til å legge fram og vedta planer og om private og offentlige aktørers medvirkning i planprosessene. Du vil også lære om sentrale rammer for innholdet i planer, og bestemmelser til planene.

Læringskrav for JUS5435 - master-emnet på 10 studiepoeng

Kunnskap

Studenten skal:

- ha god forståelse for grunntrekkene i plansystemet, og strukturen i plan- og bygningsloven
- ha god forståelse for rettskildebildet i plan- og bygningsretten og arealforvaltningsretten ellers, inkludert betydningen av internasjonal rett og EU/EØS-rett,
- ha god forståelse for sentrale plantyper, kommunal arealplan og reguleringsplan, og rettsvirkningen av disse plantypene
- ha god forståelse for forholdet mellom kommunal og statlig styring i arealsaker, inkludert reglene om innsigelse
- ha god forståelse om regler for søknadsplikt for tiltak
- ha god forståelse for regelen om byggeforbud i 100-metersbeltet, og eventuelt utviklingen av andre tilsvarende forbudsregler. Man skal også ha god forståelse for rekkevidden av dispensasjonshjemmelen
- ha god forståelse for rammer for forvaltning av ulike typer område- og artsvern vedtatt etter naturmangfoldloven
- ha god forståelse om rett og plikt til å ta hensyn til miljøet, herunder klimahensynet
- ha god forståelse om rettslig kontroll med forvaltningsvedtak

- ha kunnskap om forholdet mellom plan- og bygningsloven og sentrale sektorlover, inkludert ordningen forholdet mellom energiloven og plan og bygningsloven for etablering av vindkraftverk
- ha kunnskap om reglene om utbyggingsavtaler

Ferdigheter

Studenten skal kunne:

- identifisere og formulere generelle og konkrete rettslige problemstillinger innenfor fagområdet
- gjennomføre selvstendige drøftelser av slike problemstillinger ved hjelp av relevant rettskildemateriale, og delta i utforming av relevante dokumenter i en planprosess
- foreta kritiske vurderinger av innholdet i planer, tilhørende bestemmelser og planprosesser
- delta i lovpolitiske diskusjoner om dagen virkemidler svarer til aktuelle utfordringer som følge av klima- og naturkrise
- formulere og formidle kunnskap om sentrale spørsmål i arealforvaltningsretten

Generell kompetanse

Studenten skal kunne bruke kunnskapene og ferdighetene til å:

- gi råd og veiledning til enkeltpersoner, politiske og administrative organ i kommune og stat, organisasjoner og andre virksomheter om arealforvaltningsretten
- ta stilling til arealforvaltningsrettslige spørsmål i konflikter og tvister
- reflektere rundt de særlige etiske utfordringer ulike roller i arbeidet med planvedtak, dispensasjoner og klager i kommunal og statlig forvaltning kan inneholde

Læringskrav for JUR1435 - bachelor-emnet på 10 studiepoeng

Kunnskap:

Studenten skal ha:

- ha god forståelse for grunntrekkene i plansystemet, og strukturen i plan- og bygningsloven
- ha kunnskap om rettskildebildet i plan- og bygningsretten og arealforvaltningsretten ellers, inkludert betydningen av internasjonal rett og EU/EØS-rett,
- ha kunnskap om sentrale plantyper, kommunal arealplan og reguleringsplan, og rettsvirkningen av disse plantypene
- ha kunnskap om forholdet mellom kommunal og statlig styring i arealsaker, inkludert reglene om innsigelse
- ha kunnskap om regler for søknadsplikt for tiltak

- ha kunnskap om regelen om byggeforbud i 100-metersbeltet, og eventuelt utviklingen av andre tilsvarende forbudsregler. Man skal også ha god forståelse for rekkevidden av dispensasjonshjemmelen
- ha kunnskap om ulike typer område- og artsvern vedtatt etter naturmangfoldloven
- ha kunnskap om rett og plikt til å ta hensyn til miljøet, herunder klimahensynet
- ha kunnskap om forholdet mellom plan- og bygningsloven og sentrale sektorlover, inkludert ordningen forholdet mellom energiloven og plan og bygningsloven for etablering av vindkraftverk

Ferdigheter:

Studenten skal kunne:

- formulere generelle og konkrete rettslige problemstillinger innenfor fagområdet
- gjennomføre-drøftelser av slike problemstillinger ved hjelp av relevant rettskildemateriale, og delta i utforming av relevante dokumenter i en planprosess
- foreta kritiske vurderinger av innholdet i planer, tilhørende bestemmelser og planprosesser.
- delta i lovpolitiske diskusjoner om dagen virkemidler svarer til aktuelle utfordringer som følge av klima- og naturkrise?
- formulere og formidle kunnskap om sentrale spørsmål i arealforvaltningsretten

Generell kompetanse:

Studenten får gjennom kunnskapene og ferdighetene i emnet et godt grunnlag for å:

- gi råd og veiledning til enkeltpersoner, politiske og administrative organ i kommune og stat, organisasjoner og andre virksomheter om arealforvaltningsretten
- ta stilling til arealforvaltningsrettslige spørsmål i konflikter og tvister
- reflektere rundt de særlige etiske utfordringer ulike roller i arbeidet med planvedtak, dispensasjoner og klager i kommunal og statlig forvaltning kan inneholde

Litteratur

Ettersendes

JUR1441 - JUS5441 – EU External Relations Law

Kort om emnet

The course introduces students to several legal aspects of the EU action on the global stage, as envisaged in EU primary law, and as interpreted by the European Court of Justice. It envisages the actors, principles, rules and processes of the EU interactions with third states and international organisations.

In particular, it deciphers the ways in which external competence (ie the authority to act) is distributed between EU institutions and Member States, and how (far) EU external competence can be exercised. It also looks at the methodology which the European Court of Justice has developed to help the EU secure a coherent external action, despite the multiplicity of actors involved, and the different procedural arrangements at play.

During the course, we will analyse specific policy areas of EU external activity, such as trade, foreign policy and security. We will also discuss how the EU and its Member States have developed specific forms of cooperation with neighbouring countries like Norway, which involve a degree of participation in the development of EU domestic rules. Students should therefore better understand what type of international actor the EU is in substantive and institutional terms.

Finally, the course will examine the effects of international agreements concluded by the EU, such as the Agreement on the European Economic Area, within the EU legal order. For instance, we will examine how Norway's agreements with the EU may be invoked before Courts in the EU, to secure the effectiveness of the rules and rights set out by these agreements.

Basic knowledge of EU Law is useful, but not necessary, before taking this course.

Hva lærer du?

Students will be familiarized with the legal rules and principles governing the EU external action, as foreseen in the EU founding Treaties, as applied by EU institutions and Member States, and as interpreted by the European Court of Justice.

Læringskrav

Masternivå

Knowledge

Students are expected to have advanced knowledge of the following topics:

- Actors, principles and processes of the EU external action
- Rules governing the distribution of external competences between the EU and Member States
- Rules governing sectoral EU external policies (e.g. the Common Commercial Policy, the EU Foreign and Security Policy, the EU relations with its neighbours)
- Effects of EU external agreements within the EU legal order

Skills

- Practical skills in finding legal sources relevant to EU law
- Ability to understand and analyse the core rules of the EU legal order, and their external dimensions
- Ability to read and interpret the case law of the Court of Justice of the European Union
- Ability to apply basic EU legal method to new cases and problems

General competence

- Advanced understanding of the core rules of the EU external action
- Advanced understanding of the legal method of EU law more generally

Bachelornivå

Knowledge

- Actors, principles and processes of EU external action
- The rules governing the distribution of competences between the EU and Member States on the international plane
- The rules governing sectoral EU external policies (e.g. the Common Commercial Policy, the EU Foreign and Security Policy, the EU relations with its neighbours)
- The effects of EU external agreements within the EU legal order

Skills

- Practical skills in finding legal sources relevant to EU law
- Ability to understand and analyse the core rules of the EU legal order, and their external dimensions
- Ability to read and interpret the case law of the Court of Justice of the European Union
- Ability to apply basic EU legal method to new cases and problems

General competence

- Understanding of the core rules of the EU external action
- Understanding of the legal method of EU law more generally

Litteratur

Masternivå

- Wessel and Larik (eds) EU External Relations Law - Text, Cases and Materials (Oxford: Hart Publishing, 2020)

Bachelornivå

- Wessel and Larik (eds) EU External Relations Law - Text, Cases and Materials (Oxford: Hart Publishing, 2020)

Antall sider

Ikke besvart

MA 513/ BA 355

JUR1504 - JUS5504 – Konflikthåndtering

Kort om emnet

Konflikter er et viktig tema i svært mange menneskers liv. Det kan være konflikter mellom nærstående eller grupper, kortvarige eller en hovedsak livet ut. Konflikter kan være destruktive, forsure tilværelsen for enkeltmennesker, nabolag, organisasjoner eller nasjoner. Men de kan også virke rensende, rydde bort misforståelser og skape nytt liv i størknede forhold. Konfliktene kan utspilles privat, og forbli der, eller de når fram til offentlige instanser i sivile rettsaker, gjennom rettsmekling, eller i regi av politi og straffedomstoler.

Hva lærer du?

Dette emnet gir deg innføring i grunnleggende teori og forskning om konflikter. Emnet gir deg dessuten analytiske, kreative og mellommenneskelige kunnskaper og ferdigheter som er relevante for konflikthåndtering

Læringskrav

Masternivå

Kunnskap:

God forståelse for sentrale teorier og forskningsfunn om konflikter som fenomen, herunder om:

- Konfliktbegrepet
- Konfliktprosessen og strukturer som former denne
- Konflikttyper, konfliktemner og motiverende betydning
- Skjevheter i konfliktoppfattelsen
- Rettsliggjøring
- Kilder og utløsende årsaker til konflikt
- Konflikter mellom grupper og konfliktgruppemobilisering
- Konfliktstrategier og konflikttaktikker
- Eskalering
- Deeskalering

God forståelse for sentrale teorier og forskningsfunn om forhold og prosesser som påvirker hvordan konflikter utvikler seg og kan håndteres, herunder om:

- Automatiserte og kontrollerte mentale prosesser
- Skjevheter ved bedømmelser og beslutninger
- Emosjoner
- Selvregulering
- Perspektivtaking
- Relasjoner og tillit
- Roller og makt
- Kjønnsperspektiver på konflikthåndtering
- Fortellinger og språk

Formatted: Norwegian (Bokmål)

Formatted: Norwegian (Bokmål)

Formatted: Norwegian (Bokmål)

Formatted: Norwegian (Bokmål)

Formatted: Norwegian (Bokmål)

God forståelse for sentrale teorier om hvordan konflikter kan håndteres på måter som ivaretar individer, grupper og organisasjoner, herunder om:

Formatted: Norwegian (Bokmål)

- Konstruktiv konflikthåndtering
- Kommunikasjon
- konfliktdepende kommunikasjon
- Konstruktive kontroverser
- Problemløsning
- Relasjonsreparasjon
- Prosesser for håndtering av verdi- og identitetskonflikter
- Rekonstruksjon

Formatted: Norwegian (Bokmål)

Kjennskap til trekk ved de rettslige behandlingsmåter og prosessformer, herunder om:

Formatted: Norwegian (Bokmål)

- Juristprofesjonene og deres oppgaver og roller i konflikthåndtering
- Alternativ tvisteløsning

Ferdigheter:

- Emnet gjør deg i stand til å identifisere og analysere utvalgte problemstillinger ved forståelse og håndtering av konflikter og kunne redegjøre for sentrale teorier og forskningsfunn vedrørende disse.
- Emnet gir deg ferdigheter i å analysere konkrete konflikter ved hjelp av fagets teorier og begrepsapparat, samt å planlegge intervensjoner og strategier basert på disse.
- Emnet gir deg ferdigheter i noen praktiske tilnærminger til og intervensjoner i konflikter, som effektiv og konfliktdepende kommunikasjon, aktiv lytting, effektive budskap og konstruktive diskusjoner.

Formatted: Norwegian (Bokmål)

Generell kompetanse:

- Emnet oppøver evnen til refleksjon rundt måter å håndtere konflikter på som kan ivareta individers, grupper og organisasjoners mål og interesser.
- Emnet gir deg kjennskap til forholdet mellom etiske og juridiske sider ved håndtering av konflikter, derunder at det kan ligge etiske forventninger og rettslige grenser for håndtering av konfliktsituasjoner, samt en bevisst holdning til hvordan etiske dilemmaer i konflikthåndtering kan løses i praksis.

Formatted: Norwegian (Bokmål)

Bachelornivå

Formatted: Norwegian (Bokmål)

Kunnskap:

God forståelse for sentrale teorier og forskningsfunn om konflikter som fenomen, herunder om:

- Konfliktbegrepet
- Konfliktprosessen og strukturer som former denne
- Konflikttyper, konfliktemner og motiverende betydning
- Skjevheter i konfliktoppfattelsen
- Rettsliggjøring

Formatted: Norwegian (Bokmål)

- Kilder og utløsende årsaker til konflikt
- Konflikter mellom grupper og konfliktgruppemobilisering
- Konfliktstrategier og konflikttaktikker
- Eskalering
- Deeskalering

Formatted: Norwegian (Bokmål)

God forståelse for sentrale teorier og forskningsfunn om forhold og prosesser som påvirker hvordan konflikter utvikler seg og kan håndteres, herunder om:

Formatted: Norwegian (Bokmål)

- Automatiserte og kontrollerte mentale prosesser
- Skjevheter ved bedømmelser og beslutninger
- Emosjoner
- Selvregulering
- Perspektivtaking
- Relasjoner og tillit
- Roller og makt
- Kjønnsperspektiver på konflikthåndtering

God forståelse for sentrale teorier om hvordan konflikter kan håndteres på måter som ivaretar individer, grupper og organisasjoner, herunder om:

Formatted: Norwegian (Bokmål)

- Konstruktiv konflikthåndtering
- Kommunikasjon
- Konstruktive kontroverser
- Problemløsning
- Relasjonsreparasjon

Kjennskap til trekk ved de rettslige behandlingsmåter og prosessformer, herunder om:

Formatted: Norwegian (Bokmål)

- Juristprofesjonene og deres oppgaver og roller i konflikthåndtering
- Alternativ tvisteløsning

Ferdigheter:

- Emnet gjør deg i stand til å identifisere og analysere utvalgte problemstillinger ved forståelse og håndtering av konflikter og kunne redegjøre for sentrale teorier og forskningsfunn vedrørende disse.
- Emnet gir deg ferdigheter i å analysere konkrete konflikter ved hjelp av fagets teorier og begrepsapparat, samt å planlegge intervensjoner og strategier basert på disse.
- Emnet gir deg grunnleggende ferdigheter i noen praktiske tilnærminger til og intervensjoner i konflikter, som aktiv lytting, effektive budskap og konstruktive diskusjoner.

Formatted: Norwegian (Bokmål)

Generell kompetanse:

- Emnet oppøver evnen til refleksjon rundt måter å håndtere konflikter på som kan ivareta individers, gruppers og organisasjoners mål og interesser.
- Emnet gir deg kjennskap til forholdet mellom etiske og juridiske sider ved håndtering av konflikter, derunder at det kan ligge etiske forventninger og rettslige grenser for håndtering av

Formatted: Norwegian (Bokmål)

konfliktsituasjoner, samt en bevisst holdning til hvordan etiske dilemmaer i konflikthåndtering kan løses i praksis.

Litteratur

Masternivå

- [Blandhol, Sverre \(2021\): Konfliktkoden – forstå hva som foregår i konflikt, Fagbokforlaget, \(227 sider\).](#)
- Coleman, Peter T., Deutsch, Morton og Marcus, Eric C. (eds.) (2014): *The Handbook of conflict resolution: theory and practice*, San Francisco: Jossey-Bass, kapittel 1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 15, 20, 21 og 22. (tilsammen 275 sider)
- Christie, Nils (1977): «Konflikt som eiendom», *Tidsskrift for rettsvitenskap*, s. 113-132. (18 sider)
- Ristvedt, Per M. og Ola Ø. Nisja (2008): *Alternativ tvisteløsning*, Cappelen, kapittel 1 og 2 (tilsammen 25 sider)
- Patton, B. (2005): «Negotiation», *The Handbook of Dispute Resolution*, red. M. Moffitt og R. Bordone, San Francisco: Jossey-Bass, s. 279-303. (24 sider)
- Kovach, K. (2005): «Mediation», *The Handbook of Dispute Resolution*, red. M. Moffitt og R. Bordone, San Francisco: Jossey-Bass, s. 304-317. (13 sider)
- Rosenberg, Marshall B. *Nonviolent Communication: A Language of Life*. Encinitas, Calif.: PuddleDancer Press, 2003, kapittel 1, 2, 5 og 6. (35 sider) Fisher, Roger og Daniel Shapiro (2006). *Beyond Reason: Using Emotions as You Negotiate*, New York: Penguin, kapittel 1, 2 og 8 (35 sider)
-

Formatted: Norwegian (Bokmål)

Formatted: Norwegian (Bokmål)

Formatted: Norwegian (Bokmål)

Bachelornivå

- [Blandhol, Sverre \(2021\): Konfliktkoden – forstå hva som foregår i konflikt, Fagbokforlaget, \(227 sider\).](#)
- Coleman, Peter T., Deutsch, Morton og Marcus, Eric C. (eds.) (2014): *The Handbook of conflict resolution: theory and practice*, San Francisco: Jossey-Bass, kapittel 1, 4, 5, 7, 15, 20 og 21. (tilsammen 127 sider)
- Patton, B. (2005): «Negotiation», *The Handbook of Dispute Resolution*, red. M. Moffitt og R. Bordone, San Francisco: Jossey-Bass, s. 279-303. (24 sider)
- Kovach, K. (2005): «Mediation», *The Handbook of Dispute Resolution*, red. M. Moffitt og R. Bordone, San Francisco: Jossey-Bass, s. 304-317. (13 sider)

Formatted: Norwegian (Bokmål)

JUR1512 – JUS5512 – Kollektiv arbeidsrett

Kort om emnet

I den kollektive arbeidsretten behandles de rettsregler som gjelder arbeidslivets organisasjoner når det gjelder inngåelse og oppsigelse av tariffavtaler, herunder bruk av arbeidskamp, og de rettigheter og plikter som følger av tariffavtalene for organisasjonene og deres medlemmer. Videre behandles de oppgaver som offentlige organer er tillagt på denne del av arbeidsretten, for eksempel ved Riksmekleren, Arbeidsretten og Rikslønnsnemnda.

Hva lærer du?

Du lærer om den kollektive regulering av lønns- og arbeidsvilkår gjennom tariffavtaler, og om adgangen til å gjøre bruk av arbeidskamp (streik og lockout for eksempel.). Du lærer også om hvilken rolle de offentlige organene spiller for konfliktløsningen av arbeidsrettstvister.

Læringskrav

Masternivå

Emnet kollektiv arbeidsrett gir deg grunnlagene for å identifisere nasjonale og internasjonale kollektivarbeidsrettslige spørsmål og finne frem til løsninger til problemstillingene. Du lærer om den kollektive regulering av lønns- og arbeidsvilkår gjennom tariffavtaler, om adgangen til å gjøre bruk av arbeidskamp, om medvirkning i arbeidslivet, og om den arbeidsrettslige tvisteløsningsprosessen. Emnet kollektiv arbeidsrett gir deg grunnlag for å kunne arbeide med konkrete spørsmål på kollektivarbeidsrettens område.

Kunnskap

Studenten skal ha

- god kunnskap om arbeidsrettens grunnleggende bakgrunn og begrunnelser, og ideologiske grunnlag
- god kunnskap om sentrale begreper, som for eksempel fagforening, arbeidsgiverforening, tariffavtale, arbeidskamp, samt interesse- og rettstvist
- god kunnskap om rettskildebildet i arbeidsretten og om forholdet mellom nasjonal og internasjonal rett
- god kunnskap om arbeidslivets organisering og reguleringen av organisasjonsfriheten
- god kunnskap om hva en tariffavtale er, om inngåelse av tariffavtale og tariffavtaleforhandlinger, om tariffavtaletolkning, og om tariffavtalens rettsvirkninger
- god kunnskap om forholdet mellom individuell og kollektiv arbeidsrett og om forholdet mellom reguleringsformene lov, tariffavtale og individuell arbeidsavtale
- god kunnskap om regelverket om arbeidskamp
- god kunnskap om kollektive ordninger om arbeidstakerinnflytelse

samt

- god kunnskap om hvordan interessetvister og rettstvister håndteres og oversiktlig kunnskap om arbeidstvistprosessen.

Ferdigheter

Studenten skal:

- kunne identifisere og formulere relevante problemstillinger innenfor den kollektive arbeidsrettens område
- kunne analysere og selvstendig drøfte problemstillinger innenfor fagområdet ved hjelp av relevante rettskilder og komme med forslag til løsninger
- kunne identifisere og drøfte metodiske spørsmål og rettspolitiske perspektiver innenfor fagfeltet

samt

- kunne foreta en kritisk vurdering av arbeidsrettslige regler.

Generell kompetanse

Studenten skal kunne bruke kunnskapene og ferdighetene til å:

- gi råd og veiledning til virksomheter, enkeltpersoner og organisasjoner om arbeidsrettslige regler
- ta stilling til arbeidsrettslige spørsmål i arbeidsrettslige tvister;
- kunne formidle innholdet i sentrale regler innenfor fagområdet;
- reflektere rundt arbeidsrettslige reglers samfunnsmessige betydning.

Bachelornivå

Emnet kollektiv arbeidsrett gir deg grunnlagene for å identifisere nasjonale og internasjonale kollektivarbeidsrettslige spørsmål og finne frem til løsninger til problemstillingene. Du lærer om den kollektive regulering av lønns- og arbeidsvilkår gjennom tariffavtaler, om adgangen til å gjøre bruk av arbeidskamp, om medvirkning i arbeidslivet, og om den arbeidsrettslige tvisteløsningsprosessen. Emnet kollektiv arbeidsrett gir deg grunnlag for å kunne arbeide med konkrete spørsmål på kollektivarbeidsrettens område.

Kunnskap

Studenten skal ha:

- kunnskap om arbeidsrettens grunnleggende bakgrunn og begrunnelser, og ideologiske grunnlag
- kunnskap om sentrale begreper, som for eksempel fagforening, arbeidsgiverforening, tariffavtale, arbeidskamp, samt interesse- og rettstvist
- kunnskap om rettskildebildet i arbeidsretten og om betydningen av internasjonal rett, herunder EØS-rett
- kunnskap om forholdet mellom individuell og kollektiv arbeidsrett og om forholdet mellom reguleringsformene lov, tariffavtale og individuell arbeidsavtale
- kunnskap om arbeidslivets organisering og reguleringen av organisasjonsfriheten
- kunnskap om hva en tariffavtale er, om inngåelse av tariffavtale og tariffavtaleforhandlinger, om tariffavtaletolkning, og om tariffavtalens rettsvirkninger
- kunnskap om regelverket om arbeidskamp
- kunnskap om kollektive ordninger om arbeidstakerinnflytelse

samt

- kunnskap om hvordan interesselvister og rettstvister håndteres og oversiktlig kunnskap om arbeidstvistprosessen.

Ferdigheter

Studenten skal:

- kunne identifisere relevante problemstillinger innenfor kunnskapskravene;
- kunne gjennomføre drøftelser av kollektivarbeidsrettslige spørsmål innenfor kunnskapskravene ved hjelp av relevante rettskilder og komme med forslag til løsninger

samt

- kunne stille kritiske arbeidsrettslige spørsmål innenfor kunnskapskravene.

Generell kompetanse

Studenten får gjennom kunnskapene og ferdighetene i emnet et godt grunnlag for å

- bidra i rådgivning, konfliktløsning og forhandlinger om arbeidsrettslige spørsmål, som for eksempel advokatfullmektig, i personaladministrasjon eller som tillitsvalgt på temaer innenfor kunnskapskravene
- kunne presentere innholdet i sentrale regler innenfor kunnskapskravene

samt

- fordype seg i arbeidsrettslige problemstillinger og utvikle dypere kunnskap og nærmere ferdigheter innenfor fagområdet.

Litteratur

Masternivå

Innføringslitteratur

- Evju, S., Arbeidsrettsdisiplinen og arbeidsrettsforskningen i tilbakeblikk: Utviklingen av faget og forskningen fra fortid til nåtid, *Arbeidsrett* 2012 s. 1–29.
- Skjønberg, A.S., Hognestad, E., Hotvedt, M.J., *Arbeidsrett: individuelle og kollektive emner*. 3. utg. 2022, kap. 1–2.
- Stokke, T.A., Evju, S., Nergaard, K., *Det kollektive arbeidslivet: organisasjoner, tariffavtaler og lønnsoppgjør*. 2. utg. 2013.

Hovedlitteratur (595 s.)

- Carlsen, T.O., *Ansattes styrerepresentasjon – en oversikt over reglene*, *Arbeidsrett* 2017 s. 51–79. (28 s.)
- Cordt-Hansen, H., *Om streikebryteri*, *Arbeidsrett* 2017 s. 137–152. (15 s.)
- Evju, S., «Konkurrerende» tariffavtaler, *Arbeidsrett*, 2011 s. 105–141. (36 s.)

- Skjønberg, Kollektiv arbeidsrett – en artikkelsamling, 2023, s. 21–198, 275–310. (212 s.)Artiklene er også publisert som:
 - Skjønberg, A.S., Den alminnelige regelen om ettervirkning av tariffavtaler. Arbeidsrett 2019 s. 18–38;
 - Skjønberg, A.N., Ettervirkning – grunnlag, rekkevidde og betydning, Arbeidsrett 2020 s. 75–100;
 - Skjønberg, A.N., Fredsplikten i tarifforhold, Arbeidsrett 2019 s. 221–244;
 - Skjønberg, A.S., Tariffavtalens ufravikelighet og ettervirkning: en komparativ og rettsgenetisk undersøkelse, i Lovdata, 2021;
 - Skjønberg, A.N., Tariffavtalen og dens sentrale rettsvirkninger. Jussens venner 2019 s. 277–334. Skjønberg, A.S., Hognestad, E.,
- Hotvedt, M.J., Arbeidsrett: individuelle og kollektive emner. 3. utg. 2022, s. 98–122, 129–169, 561–564. (69 s.)
- Sundet, T.L., Kollektiv arbeidsrett: en innføring. 2. utg. 2021, s. 11–246. (235 s.)

Støtte- og tillegglitteratur

- Bråthen, G., Skjønberg, A.S., Arbeidsrettslig oppgavesamling med løsningsforslag, 2021.
- Evju, S., Arbeidsrett: utvalgte artikler 2001–2010, 2010.
- Hansteen, C., Kambestad, S.-Ø., Monsen H.C., Stueland, E., Interessetvist og arbeidskamp, 2015.
- Hotvedt, M.J., Kollektive forhandlinger for oppdragstakere? Arbeidsrett 2020 s. 1–44.
- Hotvedt, M.J., Tariffavtaler, rettsutvikling og organisasjonsfrihet, Lov og Rett 2017 s. 86–109.
- Skjønberg, Kollektiv arbeidsrett – en artikkelsamling, 2023, s. 199–271, 300–310.
- Skjønberg, A.N., Hansteen C., Tariffavtalen som et rettslig instrument, i Bjergene, J.O., Hagen, I.M., Grønne tariffavtaler, 2020, s. 124–149.
- Strand/Hjort, Individvernet som gikk tapt, Lov og rett, 2023 s. 433–457
- Stueland, E., Hovedavtalen mellom LO og NHO 2018–2021: med kommentarer, 2020.
- Sundet, T.L., Tariffavtalen: utvalgte emner, 2019.
- Sundet, T.L., Engan, A.B.M., Sandnes, K.D., Tariffavtaletolkning, 2016. Aagaard, E.C. (red.), Arbeidstvistloven. Kommentarer og praksis, 2014.

Bachelornivå

Innføringslitteratur

- Evju, S., Arbeidsrettsdisiplinen og arbeidsrettsforskningen i tilbakeblikk: Utviklingen av faget og forskningen fra fortid til nåtid, Arbeidsrett 2012 s. 1–29.
- Skjønberg, A.S., Hognestad, E., Hotvedt, M.J., Arbeidsrett: individuelle og kollektive emner. 3. utg. 2022, kap. 1–2.
- Stokke, T.A., Evju, S., Nergaard, K., Det kollektive arbeidslivet: organisasjoner, tariffavtaler og lønnsoppgjør. 2. utg. 2013.

Hovedlitteratur (383 s.)

- Skjønberg, A.N., Tariffavtalen og dens sentrale rettsvirkninger. Jussens venner. 2019 s. 277–334. (57 s.) Også i Skjønberg, A.S., Kollektiv arbeidsrett – en artikkelsamling, 2023.

- Skjønberg, A.N., Etervirkning – grunnlag, rekkevidde og betydning, Arbeidsrett, 2020 s. 75–100. (25 s.) Også i Skjønberg, A.S., Kollektiv arbeidsrett – en artikkelsamling, 2023.
- Skjønberg, A.N., Fredsplikten i tarifforhold, Arbeidsrett, 2019 s. 221–244. (23 s.) Også i Skjønberg, A.S., Kollektiv arbeidsrett – en artikkelsamling, 2023.
- Skjønberg, A.S., Hognestad, E., Hotvedt, M.J., Arbeidsrett: individuelle og kollektive emner. 3. utg. 2022, s. 113–122, 129–169. (49 s.)
- Sundet, T.L., Kollektiv arbeidsrett: en innføring. 2. utg. 2021, s. 11–246. (235 s.)

Støtte- og tillegglitteratur

- Bråthen, G., Skjønberg, A.S., Arbeidsrettslig oppgavesamling med løsningsforslag, 2021.
- Carlsen, T.O., Ansattes styrerepresentasjon – en oversikt over reglene, Arbeidsrett 2017 s. 51–79.
- Evju, S., Arbeidsrett: utvalgte artikler 2001–2010, 2010.
- Evju, S., «Konkurrerende» tariffavtaler, Arbeidsrett, 2011 s. 105–141.
- Hansteen, C., Kambestad, S.-Ø., Monsen H.C., Stueland, E., Interessetvist og arbeidskamp, 2015.
- Hotvedt, M.J., Tariffavtaler, rettsutvikling og organisasjonsfrihet, Lov og Rett 2017 s. 86–109.
- Hotvedt, M.J., Kollektive forhandlinger for oppdragstakere? Arbeidsrett 2020 s. 1–44.
- Skjønberg AN. Den alminnelige regelen om ettervirkning av tariffavtaler, Arbeidsrett 2019 s. 18–38. Også i Skjønberg, A.S., Kollektiv arbeidsrett – en artikkelsamling, 2023.
- Skjønberg, A.S., Tariffavtalens ufravelighet og ettervirkning: en komparativ og rettsgenetisk undersøkelse, 2021. Også i Skjønberg, A.S., Kollektiv arbeidsrett – en artikkelsamling, 2023.
- Skjønberg, A.S., Den alminnelige regelen om ettervirkning av tariffavtaler. Arbeidsrett 2019 s. 18–38.
- Skjønberg, A.N., Hansteen C., Tariffavtalen som et rettslig instrument, i Bjergene, J.O., Hagen, I.M., Grønne tariffavtaler, 2020, s. 124–149. Sundet, T.L., Tariffavtalen: utvalgte emner; 2019.
- Strand/Hjort, Individvernet som gikk tapt, Lov og rett, 2023 s. 433–457
- Stueland E., Hovedavtalen mellom LO og NHO 2018–2021: med kommentarer, 2020.
- Aagaard, E.C. (red.), Arbeidstvistloven. Kommentarer og praksis, 2014.

Vad gäller [litteraturlistan till JUR1511](#) önskar jag följande korrigeringar:

Posten ”Kollektiv arbeidsrett: en artikkelsamling” under ”Hovedlitteratur” ska ersättas med de två posterna

Skjønberg, A.N., Etervirkning – grunnlag, rekkevidde og betydning, Arbeidsrett, 2020 s. 75–100. (25 s.) Også i Skjønberg, A.S., Kollektiv arbeidsrett – en artikkelsamling, 2023.

Skjønberg, A.N., Fredsplikten i tarifforhold, Arbeidsrett, 2019 s. 221–244. (23 s.) Også i Skjønberg, A.S., Kollektiv arbeidsrett – en artikkelsamling, 2023.

Under «Støtte- og tillegglitteratur» önskar jag följande korrigering:

”Den alminnelige regelen om ettervirkning av tariffavtaler” ska ha tilläggsinformationen om att den också finns i Skjønberg, A.S., Kollektiv arbeidsrett – en artikkelsamling, 2023. Den titeln finns angiven två gånger; det räcker med en.

Under «Støtte- og tilleggslitteratur» saknas følgende:

Skjønberg, A.S., Tariffavtalens ufravikelighet og ettervirkning: en komparativ og rettsgenetisk undersøkelse, 2021. Også i Skjønberg, A.S., Kollektiv arbeidsrett – en artikkelsamling, 2023.

Sundet, T.L., Tariffavtalen: utvalgte emner, 2019.

Angående [litteraturlistan til JUS5512](#) saknas følgende post under «Støtte- og tilleggslitteratur»:

Aagaard, E.C. (red.), Arbeidstvistloven. Kommentarer og praksis, 2014.

5530/1530 Refugee and Asylum Law

Description of the Course:

Refugee and Asylum Law addresses forced migration and the role of law in determining the need for international protection within determination proceedings. Students will study the 1951 Convention on the Status of Refugees and related international human rights instruments, including the UN Convention against Torture and Cruel, Inhuman, or Degrading Treatment or Punishment (1984). Forced migration is increasing due to global inequality, climate change, war and other trends. The approach of national and regional state and non-state actors towards evolving (in expansive or restrictive manners) the interpretation of protection standards requires legal analysis. Ethical concerns and gendered protection perspectives are specifically analyzed. Students are able to engage in group presentations of cases throughout the semester and conduct a case analysis in the final exam.

Learning outcome

Videreført

Students will learn how to conduct a refugee status determination pursuant to the definition of a refugee contained within the 1951 Convention on the Status of Refugees and regional instruments. The principal aspects of inclusion, exclusion, cessation and non-refoulement criteria will be addressed. Students will be expected to demonstrate critical thinking in evaluating the reasoning and conclusions of national and international judges contained in case law.

Knowledge

A thorough knowledge of:

- the international legal framework for refugee and asylum issues
- the Convention relating to the Status of Refugees (1951)
- the principal human rights instruments and regional conventions
- jurisprudence within international, regional, and national courts and UNHCR protection soft law

An understanding of:

- how refugee and asylum law is interpreted and implemented
- contemporary categories such as internally displaced persons and environmental/climate change refugees

- the intersection of refugee law with human rights, migration law, trafficking/smuggling regimes, and counter-terrorism/international criminal law

Skills

Master level

After concluding this course students will be able to:

- interpret the basic criteria for the attainment, denial, and withdrawal of refugee status by applying an inclusion, exclusion, and cessation analysis in factual cases.
- analyze the *non-refoulement* principle in a variety of contexts- within territorial and extra-territorial application referring to refugee law and human rights law.
- articulate oral and written arguments for recognition of protection criteria and identify elements of exclusion where relevant according to the structure of refugee status determination pursuant to the 1951 Convention.
- conduct a gendered protection analysis in keeping with women's human rights instruments.
- identify ethical challenges related to credibility determinations and cultural bias.

Students will also be expected to:

- demonstrate critical thinking in evaluating the reasoning and conclusions of national and international judges and policymakers contained in case law and the protection policy output of UNHCR.
- critically analyze regional refugee law instruments (Europe, Africa, and the Americas) in addition to the 1951 Convention on the Status of Refugees.
- to analyze protection legal issues pertaining to related areas of international public law, such as human rights or identified within UNHCR/regional soft law.

Bachelor level

After concluding this course students will be able to:

- interpret the basic criteria for the attainment, denial, and withdrawal of refugee status by applying an inclusion, exclusion, and cessation analysis in factual cases.
- analyze the *non-refoulement* principle in a variety of contexts- within territorial and extra-territorial application referring to refugee law and human rights law.
- articulate oral and written arguments for recognition of protection criteria and identify elements of exclusion where relevant according to the structure of refugee status determination pursuant to the 1951 Convention.
- conduct a gendered protection analysis in keeping with women's human rights instruments.
- identify ethical challenges related to credibility determinations and cultural bias.

Students will also be expected to:

- demonstrate critical thinking in evaluating the reasoning and conclusions of national and international judges and policymakers contained in case law and the protection policy output of UNHCR.
- critically analyze the 1951 Convention on the Status of Refugees criteria on inclusion, cessation, and exclusion as well as the non-refoulement principle.

General Competence

Students will be able to

- contribute to public debates on refugee policies regarding reception and return of refugees, explaining the relevance of refugee and human rights law.
- conduct analytical case processing and policy development within immigration authorities, the Ministry of Justice, police, NGOs, or international/regional organizations working with refugee issues.

Litteratur

Masternivå

Master students : 427 pages

- Research Handbook on International Refugee Law Tittel: Research Handbook on International Refugee Law Forfatter: Juss, S. S ; Harvey, C ISBN: 0857932802 Utgivelsesår: 2019 Utgiver: Edward Elgar Publishing Limited

Bachelornivå

Bachelor students : 427 pages, except chapter 15 and 17

- Research Handbook on International Refugee Law Tittel: Research Handbook on International Refugee Law Forfatter: Juss, S. S ; Harvey, C ISBN: 0857932802 Utgivelsesår: 2019 Utgiver: Edward Elgar Publishing Limited

Total antall sider

427

JUR1820 – JUS5820 Patent- og varemerkerett

Kort om emnet

NY TEKST ERSTATTER EKSISTERENDE TEKST UNDER OVERSKRIFTEN FAGBESKRIVELSE:

Emnet tar for seg reglene om rettigheter til oppfinnelser og reglene om beskyttelse av varemerker. Reglene om patentbeskyttelse av oppfinnelser finnes i patentloven. Emnet fokuserer på spørsmål knyttet til vilkårene for å få patent og hva som er gjenstand for beskyttelse, i tillegg til reglene om vernets rekkevidde, altså hva som er inngrep i patent. Varemerkeloven har regler om hvilke tegn som kan være et varemerke og vilkårene for å oppnå vern for et varemerke. I tillegg omfatter emnet reglene om krenkelse av andres rett til varemerke. Både patentretten og varemerkeretten står i en internasjonal kontekst med flere viktige konvensjoner. Særlig i varemerkeretten er også EØS-retten viktig.

Hva lærer du?

UENDRET

Læringskrav

Masternivå

UENDRET

Bachelornivå

UENDRET

Litteratur

Masternivå

ENKELTE ENDRINGER:

Under TILLEGGLITTERATUR for BÅDE 1820 og 5820:

- Bok Immaterialret, Schovsbo m.fl... erstattes med: Bok Immaterialret, Schovsbo, Jens; Rosenmeier, Morten; Salung Petersen, Clement, 6. udg., København, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2021, totalt antall sider 800. Merk: Kap. III og VI.

HOVEDLITTERATUR ER UENDRET

Bachelornivå

UENDRET, se for tillegglitteratur over.

Total antall sider

Sidetall BA (1820): totalt 424. Av dette er en god del i petit, som er unntatt fra hovedlitteratur. Mitt anslag er at ca 20 sider totalt er petit. Sidetall MA(5820): 603. Ca 20 sider av dette er petit, og unntatt fra hovedlitteratur.

JUR1910- JUS5910 – Women's Law and Human Rights

Ingen endringer av emnebeskrivelse,

Her er en oversikt over kun det som er endret i litteraturlisten til Women's Law. Jeg har sortert det etter overskriftene i den nåværende litteraturlisten. Alle artiklene går igjen både på litteraturen for MA og BA. Artikkelen som går på klimaendringer kan evt. oppføres kun for masterstudentene (den er ny).

1. Theories and concept of gender equality and non-discrimination in international law (gjelder for både MA og BA):

- a. Artikkelen "Marsha A. Freeman, Christine Chinkin. 2012a. «Article 1». I The UN Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women : a commentary, av Marsha A.. Freeman, Christine Chinkin, og Beate Rudolf, 51–70. Oxford: Oxford University Press" **fjernes**.
- b. **Den erstattes av:** Andrew Byrnes, Puja Kapai. 2022. «Article 1» (CEDAW), in P. Schulz, R. Halperin-Kaddari, B. Rudolf and M. A. Freeman. CEDAW – A Commentary. Oxford University Press.

Merk: 51-70 (28 pages). Lenke: klarer ikke å finne noen lenke - den er tilgjengelig fra biblioteket.

2. Gender stereotyping in international, regional and constitutional law:

- a. Artikkelen "Cusack, Simone. 2013a. «The CEDAW as a legal framework for transnational discourses on gender stereotyping». I Women's human rights : CEDAW in international, regional and national law, av Anne Hellum og Henriette Sinding Aasen, redigert av Henriette Sinding Aasen (eds.) Anne Hellum, 124–57. Cambridge: Cambridge University Press" **fjernes**.
- b. **Den erstattes av:** "Timmer, Alexandra and Holtmaat, Rikki (2022): "Article 5" (CEDAW), in P. Schulz, R. Halperin-Kaddari, B. Rudolf and M. A. Freeman. CEDAW – A Commentary. Oxford University Press p. 221-256.
Merk 221-256 (35 pages). Lenke: samme bok som den over.

3. Implementation of international law: from the international to the national and the local:

- a. Artikkelen "Hellum, Anne. 2013a. «Making space and giving voice: The CEDAW in Norwegian law». I Women's human rights : CEDAW in international, regional and

national law, av Anne Hellum og Henriette Sinding Aasen, redigert av Henriette Sinding Aasen (eds.) Anne Hellum, 588–624. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9781139540841.026>" fjernes.

- b. **Den erstattes av:** Hellum, Anne (2021): "Not so exceptional after all – Nordic gender equality and controversies linked to the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women," in Gender Equality and Nation Branding in the Nordic Region.
Merk: 173-190 (17 pages). Lenke: <https://www.taylorfrancis.com/chapters/oa-edit/10.4324/9781003017134-9/exceptional-anne-hellum>
4. Engendering social and economic rights: land, water and climate change **(NB! Her kan gjerne overskriften i literaturlisten endres - som du ser er den kortet litt ned her sml. med det som nå står på siden)**
 - a. Artikkelen "Campbell, Meghan (2023): "A greener CEDAW: Adopting a women's substantive equality approach to climate change," in Cathi Albertyn, Meghan Campbell, Helena Alviar Garcia, Sandra Fredman and Martha R. de Assis Macado. Feminist Frontiers in Climate Justice." Merk: 90-115 (25 pages) **legges til - evt. bare for masterstudentene(?)**
 - b. Lenke: <https://www.elgaronline.com/edcollchap-oo/book/9781803923796/book-part-9781803923796-9.xml>

JUR1932 - JUS5932 – Law of obligations in a Comparative-Historical perspective

Kort om emnet

The Law of Obligations in a historical-comparative perspective.

The subject provides an introduction to the Roman foundations of the law of obligations and a comparison with key concepts in English contract law.

Hva lærer du

The course concerns the core structures of private law; in particular, the law of obligations. You will learn about fundamental concepts in the classical Roman law of contract, in particular Roman sales law (*emptio venditio*), which has served as the foundations of the modern law of obligations. The course also provides a comparison with key concepts of English contract law. The course will provide a strong platform for further comparative studies and will also be useful for lawyers who want a deeper understanding of the development of the law of obligations.

Læringskrav

Masternivå

Knowledge:

- Knowledge of the key structure of Roman private law; in particular, the law of obligations and its sub-divisions
- Knowledge of the contracts recognized in Roman law; in particular, the sales law (*emptio venditio*)
- Knowledge of key concepts in English contract law; in particular, consideration, promissory estoppel, frustration and misrepresentation, along with knowledge of the role of equity in these contexts

Skills:

- Skills to understand the law in a historical and contemporary perspective
- Skills qualifying for further historical-comparative studies of private law

Bachelornivå

Knowledge:

- Outline of the key structure of Roman private law; in particular, the law of obligations and its sub-divisions
- Outline of the contracts recognized in Roman law; in particular, the sales law (*emptio venditio*)
- Outline of key concepts in English contract law; in particular, consideration, promissory estoppel, along with the knowledge of the role of equity in these contexts

Litteraturliste

Masternivå

Introduction:

- Watson, *The Spirit of Roman Law*, 1995, pp. 1-33 and 117-145
- Zander, *The Law-Making Process* (6th edition, CUP 2004) pp. 265-303, 330-338

Main literature:

- Birks, *The Roman Law of Obligations*, 2014, pp. 1-155 and 248-263
- Zimmermann, *The Law of Obligations*, 1990. pp. 1-45, 68-74, 95-113, 230-337, 537-582, 686-696, 783-789, 806-815, 887-894

Supplementary literature:

- Watson, *The Digest of Justinian*, Volume 2, 1985, pp. 55-115
- Birks, *The Roman Law of Obligations*, 2014, pp. 289-293 (questions)
- Birks, *Definition and Division: A Meditation on Institutes 3.13*
- P.S. Atiyah, "Contracts, Promises and the Law of Obligations" in P.S. Atiyah, *Essays on Contract* (OUP 1986), pp. 10-56
<https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198254447.003.0008>
- P.S. Atiyah, "Consideration: A Restatement", in P.S. Atiyah, *Essays on Contract* (Oxford University Press, 1986), pp. 179-243
<https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198254447.003.0008>

Bachelornivå

Main literature:

- Birks, *The Roman Law of Obligations*, 2014, pp. 1-155 and 248-263
- Zimmermann, *The Law of Obligations*, 1990. pp. 1-45, 68-74, 95-113, 230-337, 537-582, 686-696

Introduction and supplementary is the same as master

Total antall sider MA 423 BA 400

JUR1960 – JUS5960 – Trygderett

Kort om emnet

Trygderetten inneholder regler om økonomisk støtte fra det offentlige ved arbeidsløshet, svangerskap og fødsel, aleneomsorg for barn, sykdom og skade, uførhet og alderdom. Emnet gir både konkret kunnskap om ulike regler og ordninger, og en overordnet forståelse av grunnbegreper og hovedprinsipper i folketrygdsystemet, særlige spørsmål om rettsikkerhet og metode på dette fagområdet, og forholdet til andre regelsett som Grunnlov, EØS-rett, og menneskerettigheter.

Hva lærer du?

Du lærer om reglene knyttet til ulike trygdeytelser og hvordan man løser trygderettslige spørsmål. I tillegg lærer du om rettsikkerhet, metode, og forholdet til andre regelsett som Grunnloven, EØS-rett, og menneskerettigheter.

Ingen innmeldte endringer i læringskrav og litteraturliste

JUR1970 – JUS5970 – Barnerett

Kort om emnet

JUS5970

Emnet for barneretten er de spørsmål som særlig gjelder barns rettslige stilling. Med utgangspunkt i FNs barnekonvensjon behandles regler fra familierett, barnevernrett, annen velferdsrett, strafferett og ulike deler av spesiell forvaltningsrett.

Hovedvekten i faget ligger på tre temaer: FNs barnekonvensjon og dens gjennomføring i norsk rett, forholdet mellom barn og foreldre (barneloven) og reglene om det offentliges inngrep i dette forholdet (barnevernloven). I tilknytning til barnevernet har også Den europeiske menneskerettskonvensjon en sentral plass.

JUR1970 (ligner 5970, men med forskjeller i de angitte fagområdene):

Emnet for barneretten er de spørsmål som særlig gjelder barns rettslige stilling. Med utgangspunkt i FNs barnekonvensjon behandles regler fra familierett, barnevernrett og annen velferdsrett.

Hovedvekten ligger på tre temaer: FNs barnekonvensjon og dens gjennomføring i norsk rett, forholdet mellom barn og foreldre (barneloven) og reglene om det offentliges inngrep i dette forholdet (barnevernloven). I tilknytning til barnevernet er også Den europeiske menneskerettskonvensjon viktig.

Hva lærer du?

Emnet gir deg en generell forståelse av barns stilling i retten, samtidig som du får kunnskap som vil være praktisk brukbar i arbeid med juridiske problemstillinger som gjelder barn. Du lærer å identifisere barnerettslige problemstillinger, drøfte og løse dem, og får grunnlag for å utrede reglene og vurdere dem i et barneperspektiv.

Læringskrav

Læringskrav

Læringskrav for JUS5970 - masteremnet på 10 studiepoeng (for jusstudenter, masterstudenter og jurister):

Kunnskap

Studenten skal ha god kunnskap om og forståelse av følgende emner:

Barnekonvensjonen og dens anvendelse i norsk rett:

- De fire generelle prinsippene (ikke-diskriminering, barnets beste, barnets rett til liv og utvikling og retten til å bli hørt),
- Rettigheter for barn i konflikt med loven,
- Barns rett til familie og omsorg
- Barns rett til utdanning
- Rettigheter for barn med funksjonshemming og barn av minoriteter og urfolk
- Retten til beskyttelse mot vold, overgrep og utnyttelse
- Individuell klagerett for barn.

Barn og foreldre:

- Foreldreansvarets innhold (herunder reglene om barnets med- og selvbestemmelsesrett),
- Hvem som har foreldreansvaret for barnet
- Barnets faste bosted
- Samværsrett når barn og foreldre ikke bor sammen.

Det offentlige barnevern:

- Prinsippene i barnevernsretten
- Hjelpetiltak
- Vilkårene etter barnevernsloven og EMK for det offentliges adgang til å gripe inn i familien med tvangstiltak, herunder omsorgsovertakelse, fratakelse av foreldreansvar og adopsjon.
- Tiltakenes innhold, oppfølging mv.
- Samværsrett etter omsorgsovertakelse

Studenten skal ha kjennskap til følgende emner:

- Foreldrenes underholdsplikt

- Barnevernssystemets oppbygning (kommunal barnevernstjeneste, barneverns- og helsenemnd, domstoler, statsforvalter)
- Rettspolitiske vurderinger omkring foreldretvister, samværsrett og barnevern.

Ferdigheter

Studenten skal kunne:

- Identifisere barnerettslige problemstillinger i et saksforhold
- Finne frem til, analysere og sammenstille rettskilder på dette området med sikte på å fastlegge gjeldende rett
- Drøfte og løse konkrete rettsspørsmål
- Utarbeide skriftlige analyser av reglene og fremstille dem muntlig
- Vurdere reglene ut fra menneskerettighetene og grunnleggende barnerettslige prinsipper
- Bidra til å utforme lovforslag, avtaler, osv. på dette området.

Generell kompetanse

Studenten skal kunne bruke sine kunnskaper, forståelse og ferdigheter på dette området til å:

- Utføre juridisk saksbehandling i forvaltningen
- Gi råd og føre saker som advokat
- Forberede og dømme i saker som dommer
- Drive utredningsvirksomhet
- Drive påvirkningsarbeid
- Reflektere over barnerettens forhold til psykologi og andre fag
- Samarbeide med jurister og andre fagfolk
- Vurdere sammenhengen mellom retten og samfunnet i et barneperspektiv
- Bidra til nytenkning om barns rettslige stilling.

Kjønnsperspektiv:

Kjønnsperspektiv inngår i noen grad i kapitlet om diskriminering i barnekonvensjonsboka. Det blir også tatt opp i undervisningen om foreldretvister.

Det er mannlig medredaktør på to av bøkene og på noen av kapitlene i barnekonvensjonsboka.

Læringskrav JUR1970

Anbefalte forkunnskaper

Faget er primært beregnet på jusstudenter, og noe kjennskap til juridisk metode forutsettes for å forstå faget. Praktisk erfaring fra rettsanvendelse, f.eks. fra barnevernet, kan i noen grad veie opp for dette.

Læringskrav for JUR1970 - bachelor-emnet på 10 studiepoeng:

Kunnskap

Studenten skal ha kunnskap om og forståelse av følgende emner:

- Barnekonvensjonen og dens anvendelse i norsk rett:
 - De fire generelle prinsippene (ikke-diskriminering, barnets beste, barnets rett til liv og utvikling og retten til å bli hørt),
 - Barns rett til familie og omsorg,
 - Rettigheter for barn med funksjonshemming.
- Barn og foreldre:
 - Foreldreansvarets innhold (herunder reglene om barnets med- og selvbestemmelsesrett),
 - Hvem som har foreldreansvaret for barnet
 - Barnets faste bosted
 - Samværsrett når barn og foreldre ikke bor sammen.
- Det offentlige barnevern:
 - Prinsippene i barnevernretten,
 - Hjelpetiltak
 - Vilkårene etter barnevernsloven og EMK for det offentliges adgang til å gripe inn i familien med tvangstiltak, herunder akuttsituasjoner, omsorgsovertakelse, fratakelse av foreldreansvar og adopsjon.

- Tiltakenes innhold, oppfølging mv.
- Samværsrett etter omsorgsovertakelse

Studenten skal ha kjennskap til følgende emner:

- Barnevernssystemets oppbygning (kommunal barneverntjeneste, fylkesnemnd, domstoler, fylkesmann).
- Saksbehandlingen i barnevernssaker.

Ferdigheter

Studenten skal kunne:

- Identifisere de juridiske sidene av et problemkompleks som omhandler barn
- Drøfte og løse enklere konkrete rettsspørsmål i de deler av barneretten som er omfattet
- Fremstille reglene skriftlig og muntlig
- Vurdere reglene ut fra menneskerettighetene og grunnleggende barnerettslige prinsipper

Generell kompetanse

Studenten skal kunne bruke sine kunnskaper, forståelse og ferdigheter på dette området til å:

- Utføre saksbehandling med innslag av juss
- Utrede barnerettslige spørsmål
- Reflektere over barnerettens forhold til psykologi og andre fag
- Samarbeide med jurister og andre yrkesgrupper
- Bidra til nytenkning om barns rettslige stilling.

Kjønnsperspektiv:

Kjønnsperspektiv inngår i noen grad i kapitlet om diskriminering i barnekonvensjonsboka. Det blir også tatt opp i undervisningen om foreldretvister.

Det er mannlig medredaktør på to av bøkene og på noen av kapitlene i barnekonvensjonsboka.

Litteratur

En av redaktørene for boka om barnekonvensjonen er mann. ellers kvinnelige forf. En av artiklene på MA er på engelsk. Sudentene forventes å lese rettskilder på engelsk, særlig EMD-dommer.

JUS5970 barnerett

(helst vil jeg at den tidligere utgaven av Bendiksen og Haugli tas ut allerede nå, men det er vel ikke mulig med virkning for dette semesteret)

Innføringslitteratur

Smith, Lucy, Peter Lødrup og Kirsten Sandberg: Barn og foreldre, 8. utgave, Gyldendal 2020, kap. 1.

Stang, Elisabeth Gording og Kirsten Sandberg (red.): Barnevernsrett, Universitetsforlaget 2023, kap. 3, 6 og 7.

Høstmælingen, Njål, Elin Saga Kjørholt og Kirsten Sandberg: Barnekonvensjonen. Barns rettigheter i Norge, 4. utgave, Universitetsforlaget 2020, kapittel 1.

Hovedlitteratur

Stang, Elisabeth Gording og Kirsten Sandberg (red.): Barnevernsrett, Universitetsforlaget 2023. 189 s.

Kap. 2 Grunnprinsipper i barnevernet

Kap. 4 Betydningen av FNs barnekonvensjon for barnevernets rettsanvendelse

Kap. 5 Praksis fra EMD på barnevernsfeltet

Kap. 8 Frivillige hjelpetiltak

Kap. 9 Pålagte hjelpetiltak og andre begrensede tvangstiltak

Kap. 10 Omsorgsovertakelse

Kap. 11 Fosterhjem og fosterforeldrenes rettsstilling

Kap. 12 Samværsrett

Kap. 13 Tilbakeføring av omsorgen

Kap. 14 Fratakelse av foreldreansvar og adopsjon

Smith, Lucy, Peter Lødrup og Kirsten Sandberg: Barn og foreldre, 8. utgave, Gyldendal 2020. 165 s.

Kapittel 5 Foreldreansvaret

Kapittel 6 Foreldreansvaret, hvor barnet skal bo fast og omsorgen ved samlivsbrudd

Kapittel 7 Samværsretten

Kapittel 8 Tvangsmidler

Høstmælingen, Njål, Elin Saga Kjørholt og Kirsten Sandberg: Barnekonvensjonen. Barns rettigheter i Norge, 4. utgave, Universitetsforlaget 2020, unntatt kapitlene 1, 6, 9, 11, 13 og 14.

295 s.

Skjørten, Kristin og Kirsten Sandberg: Children's Participation in Family Law Proceedings (side 300-331), I Langford, Malcolm, Marit Skivenes & Karl Harald Søvig (eds.), Children's Rights in Norway: An Implementation Paradox? Universitetsforlaget 2019. Chapter 10, s. 300-329. 30 s.

Støttelitteratur:

NOU 2020: 14 Ny barnelov. Går utover læringskravene, men det er viktig å kjenne til hovedtrekkene i forslaget på de punktene som dekkes av læringskravet.

Alvik, Ingunn (2021). Samvær etter omsorgsovertakelse, *OsloMet. Skriftserie* 2021 nr. 4.

Backer, Inge Lorange: Barneloven. Kommentartutgave.2.utg.Universitetsforlaget 2008. Går utover læringskravene.

Bendiksen, Lena Renate: Fratakelse av foreldreansvar og adopsjon som barnevernstiltak. En rettsvitenskapelig analyse. Universitetet i Tromsø 2007.11.05 Doktoravhandling, som går ut over læringskravene

Haugli, T., Nylund, A., Sigurdson, R. & Bendiksen, L.R. (Eds.), *Children's Constitutional Rights in the Nordic Countries*, Stockholm Studies in Child Law and Children's Rights, Volume 5, Brill Nijhoff

Kjørholt, Anne Trine: Barn som samfunnsborgere – til barnets beste? Oslo 2010 (Universitetsforlaget).

Kvalø, Kirsten Kolstad og Julia Köhler-Olsen, Barnerett i et nøtteskall, Oslo 2016 (Gyldendal)

Nordvik, Mare Lindsjørn (2021). *Barnets rett til medbestemmelse ved omsorgsovertakelse*. Umeå universitet, skrifter nr. 46, 25788_Avh_M Nordvik_B (diva-portal.org) (sist sett 12.06.2023)

Ravn, Anja Karoline L. og Kristin Skjørten: Offentlig oppnevning av tilsynsperson i samværsaker eller barneloven, Tidsskrift for arverett, familierett og barnevernrettslige spørsmål 02/2016 s. 201-221

Sandberg, Kirsten: Storkammeravgjørelsene om barnevern, Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål 02/2020, s. 148-159

Sandberg, Kirsten: Barnekonvensjonen 25 år – status og fremtid, i Geir Kjell Andersland: De Castbergske Barnelover 1915-2015, Oslo 2015 (Cappelen Damm Akademisk).

Sandberg, Kirsten: Plenumsdommen fra desember 2015 – en barnerettslig kommentar, i Tidsskrift for arverett, familierett og barnevernrettslige spørsmål 02/2016 s. 101-105.

Kristin Skjørten: Foreldretvister – og økt vektlegging av barns synspunkter, i Tidsskrift for arverett, familierett og barnevernrettslige spørsmål 02/2014 s. 79-81. = 3 s

Kristin Skjørten: Normer i endring: Barns rettigheter og domstolspraksis i foreldretvister med påstander om vold, i Førde, Reidun, Morten Kjelland og Ulf Stridbeck: Cand.mag., cand.med., cand.jur., cand.alt, Festskrift til Aslak Syse, Oslo 2016 (Gyldendal), s. 421-434.

Skjørten, Kristin, Rolf Barlindhaug og Hilde Lidèn: Delt bosted for barn. Gyldendal 2007.

Stang, Elisabeth Gording: Grunnloven § 104. En styrking av barns rettsvern, i Geir Kjell Andersland: De Castbergske Barnelover 1915-2015, Oslo 2015 (Cappelen Damm Akademisk).

Stang, Elisabeth Gording og Kirsten Sandberg (2023), Barnevernsrett, Universitetsforlaget. Går ut over læringskravene.

Stang, E. G., G-A. Baugerud, E. Backe-Hansen og M. Rugkåsa (2023) *Samvær i praksis. En forskningsbasert undersøkelse av samværsordninger i barnevernet.* OsloMet Skriftserie 2023 nr. 1

Tobin, John (ed., 2019), *The UN Convention on the Rights of the Child. A Commentary*, Oxford University Press. Går ut over læringskravene.

JUR1970 barnerett – pensum høst 2023

Innføringslitteratur

Smith, Lucy, Peter Lødrup og Kirsten Sandberg: Barn og foreldre, 8. utgave, Gyldendal 2020, kap. 1.

Stang, Elisabeth Gording og Kirsten Sandberg (red.): Barnevernsrett, Universitetsforlaget 2023, kap. 3, 6 og 7.

Høstmælingen, Njål, Elin Saga Kjørholt og Kirsten Sandberg: Barnekonvensjonen. Barns rettigheter i Norge, 4. utgave, Universitetsforlaget 2020, kapittel 1.

Hovedlitteratur

Smith, Lucy, Peter Lødrup og Kirsten Sandberg: Barn og foreldre, 8. utgave, Gyldendal 2020. 105 s.

Kapittel 5 Foreldreansvaret

Kapittel 6 Foreldreansvaret, hvor barnet skal bo fast og omsorgen ved samlivsbrudd

Kapittel 7 Samværsretten

Kapittel 8 Tvangsmidler

Stang, Elisabeth Gording og Kirsten Sandberg (red.): Barnevernsrett, Universitetsforlaget 2023. 189 s.

Kap. 2 Grunnprinsipper i barnevernet

Kap. 4 Betydningen av FNs barnekonvensjon for barnevernets rettsanvendelse

Kap. 5 Praksis fra EMD på barnevernsfeltet

Kap. 8 Frivillige hjelpetiltak

Kap. 9 Pålagte hjelpetiltak og andre begrensede tvangstiltak

Kap. 10 Omsorgsovertakelse

Kap. 11 Fosterhjem og fosterforeldrenes rettsstilling

Kap. 12 Samværsrett

Kap. 13 Tilbakeføring av omsorgen

Kap. 14 Fratakelse av foreldreansvar og adopsjon

Høstmælingen, Njål, Elin Saga Kjørholt og Kirsten Sandberg: Barnekonvensjonen. Barns rettigheter i Norge, 4. utgave, Universitetsforlaget 2020, kapitlene 2-5, 8 og 12. 152 s

Støttelitteratur

Se JUS5970

Totalt antall sider:

Kommentar fra Kirsten på MA-nivå: Til sammen gir dette 679 s., som egentlig er for mye. Vi har tidligere fått lov til dette fordi mye av stoffet både vedr. barnevern og barnelov er kjent for studentene fra 1. og 2. studieår. Faget bygger videre på dette og utdyper det, men kan ikke unngå å gjenta de sentrale punktene. Stoffet er dessuten stort sett lettlest. Vi håper derfor vi får lov til å holde på dette opplegget.

Kommentar fra Kirsten på Ba-nivå: Til sammen gir dette 446 sider, som egentlig er for mye på BA. Vi har tidligere fått lov til dette fordi mye av stoffet både vedr. barnevern og barnelov er kjent for studentene fra 1. og 2. studieår. Faget bygger videre på dette og utdyper det, men kan ikke unngå å gjenta de sentrale punktene. Stoffet er dessuten relativt lettlest. Vi håper derfor vi får lov til å holde på dette opplegget.

JUR1981 - JUS5981 – Skatterett I Grunnleggende skatterett

Kort om emnet

Emnet handler om inntektsskatterett. Formålet med det grunnleggende skatterettsstudiet er tredelt:

- Gi en basisinnsikt i skatterettslige problemstillinger.
- Bidra til å utvikle evnen til å se hvordan skatterettslige problemstillinger kan inngå som viktige premisser i problemstillinger på andre rettsområder (f.eks. hvordan ulike skatterettslige konsekvenser kan få betydning for utformingen av avtaler og for valg av selskapsform).
- Danne basis for videregående studier i skatterett.

Studiet er først og fremst innrettet mot sentrale begreper og prinsipper, særlig med sikte på personbeskatning og beskatning av kapitalinntekter og -utgifter i norsk rett. Men også de sentrale reglene om skattlegging av virksomhet og betydningen av at virksomhet drives i ulike selskapsformer, hører med. En elementær innføring i internasjonal skatterett hører også med til faget.

Hva lærer du?

Læringsmålene for emner i rettsstudiet omfatter obligatoriske og anbefalte forkunnskapskrav for det aktuelle emnet.

Det kreves god forståelse av følgende emner:

- Skattestrukturen (dvs. de ulike skatter som utskrives på inntekt, herunder trygdeavgiften, og hvilke skattesatser som gjelder for disse).
- Skattesubjektene, herunder om fysiske personer og de sentrale regler om skattlegging av selskaper og selskapsdeltakere.
- Reglene om skattepliktig alminnelig inntekt av fordeler vunnet ved arbeid, kapital og virksomhet.
- Fradragsrett for utgifter knyttet til slik inntekt.
- Fradragsrett for gjeldsrenter og andre finansutgifter. - Kapitalgevinster og -tap. - Tidfestingsregler
- Reglene om skattepliktig personinntekt
- Rettskildene i skatteretten, herunder om omgåelsesproblemet i skatteretten.

Den som har studert faget, skal være i stand til å analysere kompliserte rettsspørsmål og ta begrunnet standpunkt til konkrete rettsspørsmål innenfor rettsområdet samt å formidle fagstoffet systematisk.

Studenten skal også kunne reflektere rettspolitisk over skatterettslige og skattepolitiske problemstillinger. Og ikke minst skal studenten være i stand til å se og kunne formidle hvordan skatteregler og skatterettslige problemstillinger kan virke inn på privatrettslige problemstillinger og privatrettslige handlingsvalg.

Læringskrav

Masternivå

Læringskrav for masternivå:

Kunnskap

Studenten skal ha inngående kunnskap om og god forståelse av følgende emner:

- Skattestrukturen (dvs. de ulike skatter som utskrives på inntekt, herunder trygdeavgiften, og hvilke skattesatser som gjelder for disse).
- Skattesubjektene, herunder familiebeskatningen og de sentrale regler om skattlegging av selskaper og selskapsdeltakere.
- Reglene om skattepliktig alminnelig inntekt av fordeler vunnet ved arbeid, kapital og virksomhet.
- Fradragsrett for utgifter knyttet til slik inntekt.
- Fradragsrett for gjeldsrenter og andre finansutgifter.
- Kapitalgevinster og -tap.
- Tidfestingsregler
- Reglene om skattepliktig personinntekt
- Rettskildene i skatteretten, herunder om omgåelsesproblemet i skatteretten.

Ferdigheter

- Studenten skal være i stand til å analysere kompliserte rettsspørsmål og ta begrunnet standpunkt til konkrete rettsspørsmål innenfor rettsområdet samt å formidle fagstoffet systematisk.
- Studenten skal være i stand til å analysere og vurdere lovforslag og å vurdere betydningen av lovendringer, nye dommer og forvaltningsavgjørelser osv.

Generell kompetanse

- Studenten skal kunne anvende sine kunnskaper i praktisk arbeid i privat eller offentlig virksomhet.
- Studenten skal kunne reflektere rettspolitisk over skatterettslige og skattepolitiske problemstillinger.
- Studenten skal også være i stand til å se og kunne formidle hvordan skatteregler og skatterettslige problemstillinger kan virke inn på privatrettslige problemstillinger og privatrettslige handlingsvalg,

Bachelor

Kunnskap

Studenten skal ha bred kunnskap om og forståelse av følgende emner:

- Skattestrukturen (dvs. de ulike skatter som utskrives på inntekt, herunder trygdeavgiften, og hvilke skattesatser som gjelder for disse).
- Skattesubjektene, herunder om fysiske personer og de sentrale regler om skattlegging av selskaper og selskapsdeltakere.

- Reglene om skattepliktig alminnelig inntekt av fordeler vunnet ved arbeid, kapital og virksomhet.
- Fradragrett for utgifter knyttet til slik inntekt.
- Fradragrett for gjeldsrenter og andre finansutgifter.
- Kapitalgevinster og -tap.
- Tidfestingsregler
- Reglene om skattepliktig personinntekt
- Rettskildene i skatteretten, herunder om omgåelsesproblemet i skatteretten.

Ferdigheter

- Studenten skal være i stand til å finne frem til relevante kilder og å anvende kunnskap og forståelse til å ta begrunnet standpunkt til konkrete rettsspørsmål innenfor rettsområdet samt å formidle fagstoffet systematisk.

Generell kompetanse

- Studenten skal kunne reflektere rettspolitisk over skatterettslige problemstillinger.
- Studenten skal også være i stand til å se og kunne formidle hvordan skatteregler og skatterettslige problemstillinger kan virke inn på privatrettslige problemstillinger og privatrettslige handlingsvalg.

Litteratur

Masternivå

Innføringslitteratur:

- Skatterett Kapitteltittel: Skatterett Kapittelforfatter: Matre, Hugo Tittel: Knophs oversikt over Norges rett s. 597-618 (21 sider) Bokforfatter: Knoph, Ragnar Utgivelsesår: 2019 ISBN: 978-82-1503-193-4 Utgave: 15. utgave Utgiver: Universitetsforlaget Startside: 597 Siste side: 618 Utgivelsessted: Oslo OCLC-nummer: (NO-OsBAS)150302501; (FHS-KS)207660 Totalt antall sider: XXX, 765 sider Andre opplysninger: 1. utg. Oslo, 1934 med tittel: Oversikt over Norges rett

Hovedlitteratur:

Lærebok i skatterett Tittel: Lærebok i skatterett Forfatter: Zimmer, Frederik ISBN: 9788215053653 Utgave: 9. utgave Totalt antall sider: 558 sider Utgivelsesår: [2021] Utgiver: Universitetsforlaget Utgivelsessted: Oslo OCLC-nummer: (NO-OsBA)0613169; oai:mlnb.bs.no:0613169; oai:bibli.bs.no:0613169; (NO-DIMO)82058f75-4ded-4532-9609-172f091efcd8; (NO-OsBAS)150370023; oai:nb.no:pliktmonografi_000002006 Andre opplysninger: 1. utgave Oslo : Tano, 1993

JUR1528 - JUS5528 – Corporate Sustainability Law

Kort om emnet

This elective introduces the new interdisciplinary concept of Corporate Sustainability Law, which identifies and analyses the multi-layered regulatory framework that intends to promote corporate sustainability.

Corporate sustainability concerns the contribution of business to sustainability, which is necessary if we are going to be able to achieve overarching sustainability goals in this decade of action towards the United Nations Sustainable Development Goals. The elective positions the discussion of business in the unsustainable reality of our time, and analyses how business can create value in a sustainable way. This entails contributing, amongst other things, to the protection of human rights, ensuring decent work, fair taxation, and to mitigating climate change, reversing biodiversity loss and phasing out novel entities such as microplastics. Company law and corporate governance is the core of the regulatory infrastructure of the dominant form for organising business: the company. There is an inherent tension in law's focus on the legal form of the individual company as a creature of national law and the cross-border organization of business through global value chains. Knowledge in this field requires an extensive understanding of the interconnections, gaps and attempts at achieving coherence, across international, European and national levels of laws and policies. Corporate Sustainability Law will encompass international developments, including the UN Guiding Principles of Business and Human Rights and the OECD Guidelines for Multinational Enterprises. In the EU, there is an increasing and unprecedented interest in discussing the regulation of business, with roots in the paradigm shift of the Commission's definition of Corporate Social Responsibility in 2011. With the launch of the Commission's Sustainable Corporate Governance Initiative in 2020, the adoption of the Corporate Sustainability Reporting Directive in 2022 and the soon adopted Corporate Sustainability Due Diligence Directive (in trilogue negotiations in the autumn of 2023), company law and corporate governance have become the topic of a heated political debate. The international trend of lawsuits against business for unsustainable activities are also a crucial element of this regulatory framework.

The course will draw on extensive comparative company law and corporate governance research as a basis for analysing and discussing these developments in the EU and the national developments, including the Norwegian Transparency Act ('Åpenhetsloven').

The course provides a thorough understanding of the theoretical underpinnings of the dominant and of newer, more progressive approaches to the company. The core themes of the elective will be corporate purpose, governance of the business (including of global value chains), and the evolving duties of the board.

Hva lærer du?

You will learn the importance of globalised business in this crucial decade of action towards the UN Sustainable Development Goals, and how corporate purpose, the governance of business and core duties of the corporate board are regulated today and how they could be regulated in the future.

Læringskrav

Masternivå

Knowledge:

The candidates will achieve:

- a state-of-the-art comprehension of the concept of Corporate Sustainability Law
- an in-depth understanding of the theories that inform the current debates on business and sustainability
- a broad overview of the multilevel regulatory framework intended to promote corporate sustainability in international, EU and domestic laws and policies
- in-depth knowledge of the EU and Member State regulatory initiatives to facilitate corporate sustainability, notably regulating the purpose and governance of the company, and the duties of the board, including corporate sustainability due diligence

Skills:

The candidates will develop skills enabling them to

- analyse in-depth EU and Member States laws and policies seeking to facilitate corporate sustainability
- contribute, in light of the evolving regulatory framework for corporate sustainability,
 - to shaping the corporate purpose of companies
 - to integrating sustainability into the governance of companies, including their global value chains
 - to analyse and advise on duties of the board, including corporate sustainability due diligence

General competence:

- The candidates will gain a thorough competence to understand the possibilities and interconnections, gaps and incoherencies, in the regulatory framework of corporate sustainability law.

Gender perspectives: They are included naturally in the course, through the emphasis on corporate sustainability, which includes gender equality as a goal, in the theories we will discuss, which include feminist theories, and in the means to achieve corporate sustainability, which also will include initiatives to achieve better gender diversity on corporate boards.

Bachelorlornivå

Knowledge:

The candidates will achieve:

- a basic comprehension of the concept of Corporate Sustainability Law
- a basic understanding of the theories that inform the current debates on business and sustainability
- an overview of the multilevel regulatory framework intended to promote corporate sustainability in international, EU and domestic laws and policies
- knowledge of the EU and Member State regulatory initiatives to facilitate corporate sustainability, notably regulating the purpose and governance of the company, and the duties of the board, including corporate sustainability due diligence

Skills:

The candidates will develop skills enabling them to

- analyse EU and Member States laws and policies seeking to facilitate corporate sustainability
- discuss, in light of the evolving regulatory framework for corporate sustainability,
 - the corporate purpose of companies
 - the integration of sustainability governance of companies, including their global value chains
 - duties of the board, including corporate sustainability due diligence

General competence:

- The candidates will gain a basic understanding of the possibilities and interconnections, gaps and incoherencies, in the regulatory framework of corporate sustainability law.

Gender perspectives: They are included naturally in the course, through the emphasis on corporate sustainability, which includes gender equality as a goal, in the theories we will discuss, which include feminist theories, and in the means to achieve corporate sustainability, which also will include initiatives to achieve better gender diversity on corporate boards.

Litteratur

Litteraturliste er vedlagt i egen fil. Til spørsmålene om kjønnsmessig balanse, aktuelle internasjonale rettskilder eller fremmedspråklig litteratur inkludert: Alt dette er godt dekket i faget. Det er et flertall av kvinnelige forfattere i hovedlitteraturen. Internasjonale (inkludert europeiske) rettskilder og fremmedspråklig (engelsk) litteratur er det som hovedsakelig brukes i dette faget.

Totalt antall sider

514 (master) og 381 (bachelor)

JUS5043 Prosedyre

Kort om emnet

Prosedyre er et emne der studentene får innsikt i en prosessfullmektigs arbeid gjennom en fiktiv rettssak som føres i to instanser. Studentene skriver prosesskriv i en fiktiv sak og prosederer saken i retten i to instanser.

Emnet inngår i profilen Konflikthåndtering og prosess, tvist og straff

Hva lærer du?

Gjennom emnet får du fordypet kunnskap om prosessrett og får øvd opp dine ferdigheter i å argumentere skriftlig og muntlig for et rettslig standpunkt på en tydelig og presis måte.

Se her for full læringsutbyttebeskrivelse.

Læringskrav

Etter å ha fullført emnet, har studentene oppnådd følgende kunnskap, ferdigheter og generelle kompetanse:

Kunnskap

Etter å ha fullført faget har studentene

- inngående kunnskap om prosessuelle regler for den alminnelige domstolen
- avansert kunnskap om utvalgte prosessuelle problemstillinger

Ferdigheter

Etter å ha fullført faget kan studentene:

- undersøke og identifisere rettslige problemer i en kompleks sak
- argumentere for en part i prosessuelle spørsmål på en klar og presis måte, både selvstendig og i samarbeid med andre
- identifisere, drøfte og ta standpunkt til prosessuelle problemstillinger
- utforme prosessrelaterte dokumenter

Generell kompetanse

Etter å ha fullført faget kan studentene:

- bruke kunnskap og ferdigheter selvstendig
- forstå prosessfullmektigens rolle i klassiske prosessrelaterte situasjoner
- å samarbeide med andre om rettslige spørsmål
- formidle rettslige resonnementer til andre jurister

Undervisning

Forelesninger og kurs/workshops

Som del av undervisningen skal studentene levere prosesskriv. Det skal utarbeides prosesskriv som forberedelse til hver muntlig prosedyre, det vil si to ganger i løpet av semesteret. Studentene skal skrive prosesskriv for hver av partene, det vil si at det skal utarbeides to prosesskriv to ganger i løpet av undervisningen. Hvert prosesskriv skal være på maks 1250 ord.

Litteratur

Fordi relevant litteratur er så tett knyttet opp til hvilket prosessuelt tema rettsaken vil omhandle, er det vanskelig å sette opp en fastsatt litteratur for emnet.

En del av ferdighetstreningen er at studentene selv finner frem til relevante rettskilder som grunnlag for argumentasjonen.

JUS5320 – EØS-rett: næringsliv og arbeidsrett i EUs indre marked

Kort om emnet

EØS-rett: Næringsliv og arbeidsrett i EUs indre marked omhandler rettsreglene om fri bevegelighet for næringsdrivende og yrkesutøvere, herunder arbeidsgivere og arbeids-takere, innen EØS-området. Emnet behandler reglene om rammebetingelser for virksomheters opptreden i det indre markedet og for mennesker som skal tjene til livets opphold innenfor det geografiske område for EØS-avtalen. Disse reglene er sentrale for gjennomføringen av det indre markedet.

Emnet EØS-rett: Næringsliv og arbeidsrett i EUs indre marked består av tre hoveddeler: en om etablerings- og tjenestefrihet, en om statsstøtte og grensedragningen mellom konkurranserett og arbeidsrett, samt en om arbeidsrett.

Emnets mål er å gi studentene en inngående forståelse av de grunnleggende reglene om og prinsippene for grenseoverskridende handel og arbeid. Dette gjør det mulig for forretningsorienterte jurister at tilby solide og kreative løsninger på aktuelle rettslige problemstillinger innenfor fagfeltet.

Hva lærer du?

Du lærer om regelverket om de fire frihetene, som står sentralt for den frie bevegelsen for næringsdrivende og yrkesutøvere for å oppnå realiseringen av EUs indre marked.

Du lærer om betydningen av harmoniseringen av regelverket som har til formål å legge til rette for grenseoverskridende handel og virksomhetsetablering.

Læringskrav

Emnet EØS-rett: Næringsliv og arbeidsrett i EUs indre marked gir deg grunnlagene for å identifisere EØS-rettslige problemstillinger og hvordan de kan løses i den norske nasjonalrettslige sammenheng. Du lærer om EØS-rettslige metodespørsmål, om regulering av det indre markedets tjeneste- og etableringsfrihet, om statsstøttereguleringen, om grensedragningen mellom konkurranserett og arbeidsrett, særlig med hensyn til organisering av arbeidslivet, samt om tilknytningsformer i arbeidslivet, om arbeidstakerinnflytelse og omstrukturering av virksomheter.

Kunnskap

Studenten skal ha:

- kunnskap om sentrale EU- og EØS-rettslige rammebetingelser for virksomheters opptreden i det indre markedet;
- kunnskap om forholdet mellom EU-retten og EØS-retten, og om forholdet mellom EU-/EØS-retten og norsk rett
- kunnskap om betydningen regler om fri bevegelighet for personer og for tjenester, både slike som følger av EØS-avtalens hoveddel og slike som følger av forordninger og direktiver, har i forholdet mellom foretak og arbeidstakere, og i forholdet mellom foretak og vertsland;
- kunnskap om EØS-reglene om offentlig støtte, og hvordan de påvirker bedrifters rammevilkår;
- kunnskap om grensedragningen mellom konkurranserett og arbeidsrett, særlig mht. organisering av arbeidslivet i den digitale økonomien;

- kunnskap om EØS-arbeidsrettslige regler og forholdet mellom EØS-reglene og de norske reglene innenfor fagområdet, nærmere:
- kunnskap hvordan EØS-retten og norsk kollektiv arbeidsrett forholder seg til hverandre;
- kunnskap om EØS-reglene om de ulike tilknytningsformene i arbeidslivet og forholdet mellom EØS-reglene og de norske reglene innenfor fagområdet;
- kunnskap om EØS-reglene om utstasjonering av arbeidstakere og forholdet mellom EØS-reglene og de norske reglene innenfor fagområdet; o kunnskap om EØS-reglene om arbeidstakerinnflytelse og forholdet mellom EØS-reglene og de norske reglene innenfor fagområdet;
- kunnskap om EØS-reglene om omstruktureringer av virksomheter og forholdet mellom EØS-reglene og de norske reglene innenfor fagområdet.

Ferdigheter

Studenten skal

- kunne tolke EU- og EØS-rettslige tekster og sammenkoble dem med nasjonalt initierte rettskilder;
- kunne lese og trekke slutninger fra dommer fra EU-domstolen og EFTA-domstolen og integrere slutningene i norsk rett;
- kunne identifisere behov av bruk av EØS-rettslig metode;
- kunne anvende EØS-rettslig metode i samspill med norsk nasjonalrettslig metode;
- kunne identifisere EØS-rettslige problemstillinger i et faktum, både innenfor de fire friheter, konkurransereglene og statsstøttereglene;
- kunne identifisere EØS-rettslige problemstillinger i et faktum relatert innenfor arbeidsrett;
- kunne anvende EØS-regler innenfor kunnskapskravene på et faktum.

Studenten skal også

- kunne gjennomføre rettsutredninger og kunne gi forslag på løsninger på problemstillinger innenfor kunnskapskravene.

Generell kompetanse

Studenten skal:

- kunne gi formidle innholdet i, og gi råd om tilpasning til, sentrale EØS-regler innenfor kunnskapskravene;
- kunne vurdere hvordan internrettslige reguleringer forholder seg til EØS-retten.

Litteratur

Litteraturen som anges är bara exempel på sådan som finns för att kunna uppnå läromålen.

Innføringslitteratur

- Arnesen m.fl., Oversikt over EØS-retten, 2022;
- Bernitz/Kjellgren, Europarättens grunder, 7 uppl. 2022;
- Schütze, An introduction to European law, 3rd ed. 2020;

- Stemsrud, EØS-rett i et nøtteskall, 2. utg. 2020.

Hovedlitteratur

85+41+34+18+30+10+12+39+306/241/314=575/510/583

Introduksjon og metode

- Arnesen m.fl., Oversikt over EØS-retten, 2022, s. 25–110 (85 s.), 617–658 (41 s).

Etableringsrett og tjenestefrihet

- Arnesen m.fl., Oversikt over EØS-retten, 2022, s. 228–262 (34 s.), 263–287 (18 s.).

Konkurranseregulering og arbeidsrett

- Østerud, Konkurransereglens anvendelse på tariffavtaler og boikott som arbeidskampmiddel: Status etter EFTA-domstolens og Høyesteretts avgjørelser i «Holship-saken, tilgang i Lovdata Pro: <https://lovdata.no/pro/#document/JUS/osterud-e-2017-01?searchResultContext=1720&rowNumber=25&totalHits=31> (30 s.);
- Hjelmeng, The concept of an «undertaking» – on the borderline between labour law and competition law, FS Evju, tilgang i Lovdata Pro: <https://lovdata.no/pro/#document/JUS/hjelmeng-e-2016-04> (10 s.);
- Communication from the commission Guidelines on the application of Union competition law to collective agreements regarding the working conditions of solo self-employed persons, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2022.374.01.0002.01.ENG (12 s.).

Statsstøtte

- Arnesen m.fl., Oversikt over EØS-retten, 2022, s. 373–412 (39 s.).

Arbeidsrett

- Nielsen, EU-arbeidsrett, 5. udg. 2019, s. 105–129, 147–170, 207–231, 245–292, 295–345, 354–401, 403–439, 456–462, 607–656 (303 s.);

eller

- Nyström, EU och arbetsrätten, 6 uppl. 2021, s. 23–126, 138–160, 163–179, 254–276, 293–327, 340–364 (241 s.);

eller

- Jaspers/Pennings/Peters (ed.), European Employment Law, 2nd ed. 2024, s. 45–130, 201–430 (baserad på 1 uppl. 2019) (314 s.).

Støtte- og tilleggslitteratur

- Strand/Hjort, Individvernet som gikk tapt, Lov og rett, 2023 s. 433–457
- Barnard, The Substantive Law of the EU, 7th ed. 2022;
- Barnard/Peers (ed.), European Union Law, 4th ed. 2023;

- Craig/de Búrca, EU Law, 7th ed. 2020;
- Fredriksen/Mathisen, EØS-rett, 4. utg. 2022;
- Neergaard/Nielsen, EU-ret, 4. udg. 2021;
- Riesenhuber, European Employment Law, 2nd ed., 2021;
- Riesenhuber (ed.), European Legal Methodology, 2nd ed. 2021.
- Strand/Hjort, Individvernet som gikk tapt, Lov og rett, 2023 s. 433–457

Total antall sider

583

JUS5425 Ressurs- og konsesjonsrett

Kort om emnet

Konsesjonsrett omhandler de særlige rettsspørsmålene som oppstår i tilknytning til konsesjoner og konsesjonssystemer, som dels et rettsgrunnlag for økonomisk virksomhet og dels et regulatorisk verktøy for myndighetene.

Faget gir kunnskap om konsesjonssystemene som regulerer noen av de viktigste ressursnæringene i Norge - vannkraft, vind og andre fornybare energiresurser, petroleum, mineraler, havbruk og fiskeri. Samtidig retter det fokus mot mer alminnelige rettslige problemstillinger som oppstår både i tilknytning til krav om og tildeling av konsesjon for å kunne utøve en bestemt økonomisk virksomhet, og i forholdet mellom myndigheter og konsesjonær etter at konsesjon er tildelt.

Konsesjonsretten har et funksjonelt perspektiv, som inndrar elementer fra både tradisjonelle offentligrettslige fag som stats- og forvaltningsrett, og privatrettslige fag som erstatningsrett, kontraktsrett og alminnelig formuerett.

Et underliggende tema i konsesjonsretten er spenningen mellom ulike offentlige interesser som helse og miljø, overordnede ressursforvaltningshensyn og andre fellesskapsinteresser på den ene side, og hensynet til etablerte næringsinteresser og private rettigheter på den annen. Videre innebærer tildeling av konsesjon gjerne at enkeltpersoner gis en privilegert økonomisk posisjon i et marked, noe som bringer inn en betydelig EØS-rettslig dimensjon på de områdene som omfattes av EØS-avtalen.

Hva lærer du?

Du lærer om de viktigste konsesjonssystemene i norsk rett knyttet til utnyttelse av naturressurser, og hvordan disse samvirker med mer alminnelige regler og prinsipper av både offentligrettslig og privatrettslig karakter.

Læringskrav

Kunnskap

Studentene forventes å skaffe seg innsikt i følgende temaer

- Konsesjonsbegrepet
 - Hovedtrekk av konsesjonssystemene for petroleum, produksjon av energi (herunder særlig vannkraft og vindkraft på land og til havs), mineraler, havbruk og fiskeri
 - Hovedtrekk av den historiske utvikling av konsesjonslovgivningen og eiendomsretten til naturressurser i Norge
 - Hvordan grunnleggende hensyn knyttet til ressursforvaltning ivaretas gjennom ulike konsesjonssystemer
 - Organisering av konsesjonsmyndigheten i ulike konsesjonssystemer
 - Tildeling av konsesjon, herunder om trinnvise konsesjonsprosesser, konsesjonskriterier, krav til konsekvensutredning, adgang til å stille vilkår
 - Hvordan miljøhensyn, menneskerettigheter og andre private rettigheter og interesser innebærer krav som må ivaretas gjennom konsesjonsprosessen

- EØS-rettslige krav til konsesjonstildeling mv, og deres anvendelse på sentrale ressursområder
- Konsesjonen som rettighet, herunder særlig om varighet og opphør, adgang til overdragelse og pantsettelse, rettigheter til anlegg og infrastruktur
- Konsesjonærens plikter og andre vilkår i konsesjonsforholdet, herunder betydningen av konsesjonærens mislighold
- Ugyldige konsesjoner
- Forholdet mellom myndighetenes adgang til å gripe inn i etablerte konsesjonsforhold (omgjøring, nye vilkår mv), og regler som verner konsesjonærens rettsstilling og innrettelse/berettigete forventninger
- Grunnlovs- og menneskerettsvernet av rettigheter som følger av konsesjon

Ferdigheter

Studentene skal kunne:

- Identifisere og formulere generelle og konkrete rettslige problemstillinger innenfor det generelle fagområdet konsesjonsrett og de spesielle konsesjonssystemene som omfattes av emnet
- Gjennomføre selvstendige drøftelser av slike problemstillinger ved hjelp av relevant rettskildemateriale
- Foreta kritiske vurderinger av utformingen av regelverket innenfor eksisterende konsesjonssystemer
- Foreta kritiske vurderinger av dommer og andre avgjørelser basert på juridiske resonnementer innenfor fagområdet konsesjonsrett
- Formulere og formidle kunnskap om konsesjonsrettslige temaer og problemstillinger

Generell kompetanse

Studentene skal kunne bruke slike kunnskaper og ferdigheter til å:

- Gi råd og veiledning til enkeltpersoner, organisasjoner og virksomheter om rettslige spørsmål som oppstår i tilknytning til regulering og forvaltning av naturressurser, og konsesjoner og konsesjonssystemer mer allment
- Ta stilling til spørsmål som oppstår i tilknytning til utnyttelse av naturressurser og konsesjoner i domstolene eller forvaltningen
- Reflektere rundt hvilken rolle konsesjonssystemer spiller og kan spille i et bredere samfunnsperspektiv, herunder i forholdet mellom økonomiske hensyn og andre samfunnshensyn

Litteratur

Det planlegges å utarbeide et kompendium med ulike tekster på inntil 600 s. Det vil ta noe tid å utarbeide fullstendig litteraturliste, så i henhold til avtale med Kristin Steen Slåttå kommer jeg tilbake til dette.

Litteraturliste – Ressurs- og konsesjonsrett

Oversikt, introduksjon, generelle temaer

1. Eckhoff/Smith, Forvaltningsrett kap 27 (Konsesjoner og andre tillatelser) 11 s.
2. Alvik og Bjørnebye, 'Om konsesjoner og konsesjonsrett' Jussens Venner 2020 (20 s.)
3. Alvik, 'Konsesjonslovgivning, eiendomsrett og kapital 1888–1917' i Flaatten, Sverre (Red.), Kontroll av kapital: 1814-1917 (30 s.)
4. Ernst Nordtveit, 'Konsesjonsordninger og kvotesystem som regulering av tilgang til opne ressursar– privatisering eller regulering?' i Pro Natura, Festskrift til HC Bugge (23 s.)
5. Jan Fridjof Bernt, 'Striden om oljeutvinningskonsesjonenes rettslige status – noen forvaltningsrettslige og statsrettslige grunnproblemer' Lov og Rett 1980, s. 323-332 (9 s.)
6. Fleischer, Petroleumsrett (1983) pkt. 5.14-5.18 (s. 129-140), 8.12-8.14 (s. 255-261)
7. Brækhus, Rettslig vurdering av hittil meddelte tillatelser til utvinning av petroleum på den norske del av kontinentalsokkelen (1975) (hele trykkes men kun s. 9-52 forutsettes lest)
8. Alvik, Vernet av økonomiske rettigheter mot regulering under Grl. §§ 97 og 105 og EMK P1-1. *TfR* 2021, (67 s.)
9. Alvik, Berettigede forventninger som grunnlag og skranke for omgjøring av forvaltningsvedtak og avtaler med det offentlige, i Tøssebro, Henriette N. (Red.), Ugyldighet i forvaltningsretten (19 s.)
10. Alvik, Concessions in international law, *Nordic Journal of International Law*, 2022 (25 s.)
11. Mestad, Bruk og endring av konsesjonsvilkår, *Marlus* nr. 121 (1986) 65 s.
12. Arnesen, Konsesjoner og tillatelser, EØS-rett og konsekvenser, *Marlus* nr. 427 (2014) s. 97-125

Til sammen ca 350 s.

De enkelte konsesjonssystemene

13. Alvik, Karnov lovkommentar til petroleumsloven, stjernernote, §§ 1-1, 1-2 og 1-3, 1-4, 2-1, 3-1, 3-3, 3-5, 3-6, 3-7, 3-8, 3-9, 4-1, 4-2, 4-4 (ca 40 s.)
14. Henrik Bjørnebye, Spørsmålet om mangelfull utredning av klimavirkninger i HR-2020-2472-P, Lov og Rett (2021) s. 159-178 (20 s.)
15. Falkanger og Falkanger, Tingsrett (9. utg. 2021) s. 583-587 (5 s.)
16. Høisveen, Eierskap til og styring og kontroll av kraftressursene, i Tidsskrift for eiendomsrett 2022 s. 173-187 (15 s.)
17. Bjørnebye, Energirett, i Knophs oversikt over Norges rett (ny versjon kommer)
18. Backer, Inge Lorange. Fosen-dommen: prosessuelle og forvaltningsrettslige sider. Lov og Rett (2022), s. 281–300 (20 s.)
19. Pauline Sommerfelt Helle og Henrik Bjørnebye, Tålegrensen for vindkraft, Tidsskrift for eiendomsrett (2020) s. 125-148 (23 s.)
20. Meld. St. 36 (2020-2021), Energi til arbeid – langsiktig verdiskaping fra norske energiresurser, pkt. 4.3 (18 s.)
21. Alvik og Arnesen, Utredning til havbruksutvalget av rettslige spørsmål knyttet til tildeling og tidsbegrensning av akvakulturtillatelse (62 s.)
22. NOU 2023:23 Helhetlig forvaltning av akvakultur for bærekraftig verdiskaping, kap. 3 (s. 34-52) (18 s.)
23. Ernst Nordtveit, Revisjon av minerallova– eit moderniseringsprosjekt, Lov og Rett 2023 s. 549-550 (2 s.)
24. Katrine Broch Hauge, Kva er malm? Korleis trekkje grensa i spørsmålet om mineralressursar høyrer til staten eller grunneigar? *Karnov tidsskrifter* (ca 35 s.)
25. Nikolai Winge, Plan- og bygningsloven – en felles arena for sektorer og interesser? Kart og plan 1–2017 s. 7-20 (14 s)
26. Meld. St. 25 (2022-2023), Mineralverksemd på norsk kontinentalsokkel – opning av areal og strategi for forvaltning av ressursane, kap 3 (14 s.)
(ca 340 s.)

Til sammen ca 640 s.

JUS5506 Politi- og påtalerett

Emnebeskrivelse og læringskrav videreføres slik den er,

Litteraturliste JUS5506:

- **De ulike aktørene i strafferettssystemet og deres funksjoner, i lys av deres samfunnsoppdrag**
(førsteamanuensis Synnøve Ugelvik)
 - **Kjelby, Gert Johan: Påtalerett, 2023, 3.utg.**, Cappelen Damm, kap. 1 pkt. 1 - 4 (s. 19-55), kap. 5 (s. 151-182).
 - **Auglend, Ragnar og Henry John Mæland: Politirett, 3. utg.** 2016, Oslo: Gyldendal, kap. 4 (s. 241-263)
 - **NOU 2016:24** Ny straffeprosesslov kap. 4 (s. 119-125)
 - Tilgjengelig på nett her:
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2016-24/id2517932/> (Lenker til en ekstern side.)

- **Innføring i politilovens inngrepshjemler og politiets ordens- og sikkerhetsfunksjon**
 - Fredriksen, Steinar og Kai Spurkland: **Ordensjuss, 2019, 2. utg.** Oslo: Gyldendal Juridisk, s. 59-72 (pkt. 3.1 t.o.m. 3.6), 78-79 (pkt. 3.8) 81-155 og s. 167-189

- **Sammenhenger og forskjeller mellom det straffeprosessuelle sporet og det ordens- og sikkerhetsmessige sporet i politiets arbeid**
 - Fredriksen, Steinar og Spurkland, Kai: *Ordensjuss*, 2. utg. 2019. Oslo: Gyldendal Juridisk, s. 35-43 (9 sider)
 - Spurkland, Kai: «Vi kjører han inn for en sjekk» – Når skal politiets maktbruk i ordenstjeneste hjemles i straffeprosessloven og når skal den hjemles i politiloven? i: *Tidsskrift for strafferett*, 1/2014, s. 61-84 (23 sider)
 - **Greve, Ingvild og Kjelby, Gert Johan: «I politi- og påtalerettens grenseland. Lovregulering av enkelte gråsoner mellom politioppgaver og påtaleoppgaver», i: *Tidsskrift for strafferett* nr. 4/2022, s. 355-373.**
 - Tilgjengelig på nett her: [I politi- og påtalerettens grenseland: Lovregulering av enkelte gråsoner mellom politioppgaver og påtaleoppgaver?: Tidsskrift for strafferett: Vol 22, No 4 \(idunn.no\)](#) (18 sider)

- **Vilkår for og etiske dimensjoner ved politiets maktbruk, særlig nødvendighet, proporsjonalitet og forsvarlighet**
 - *Politirett*, s. 657-678 (totalt 19 sider)
 - Rt. 2007 s. 1172 og Rt. 2008 s. 696

- **Rammene for politi og påtalemyndighetens skjulte etterforskningsmetoder**
 - Bruce, Ingvild og Geir Sunde Haugland: *Skjulte tvangsmidler*, 2. utg. 2018, Oslo: Universitetsforlaget, s. 15-19, 35-68 og 248-265 (totalt 54).

- **Avhør og vitnepsykologi**

- Lie, Nils Erik, *Parts- og vitneavhør*, 2. utg. 2012, Del II Vitnepsykologiske utgangspunkter, s. 33-48 og del IV Spørsmålsformer, s. 83-109.
- Rachlew, Asbjørn og Ivar Fahsing, Politiavhøret, kap. 4-7, s. 233-254 i i: Aarli, Ragna, Mary Ann Hedlund og Sverre Erik Jebens (red.) *Bevis i straffesaker*, 2015, Gyldendal akademisk.

(totalt 62 sider)

- **Forsvarerrollen**

- Langbach, Tor: *Forsvareren*, 2. utg. 2015, Oslo: Gyldendal juridisk.
- Kap. 2 Prinsipielle spørsmål s. 30–43 (13), og kap. 8 Etterforskningsfasen s. 168 –190 (22)
 - NOU 2016: 24 Ny straffeprosesslov, Kap. 9, pkt. 9.4 Retten til representasjon s. 214–223 (9), og kap. 12 Innsyn, punkt 12.1 til 12.3 s. 241–247 (6)
 - Advokatforeningens retningslinjer for forsvarere

(totalt 50 sider)

- **Internasjonalt politi- og påtalesamarbeid og den internasjonale kriminalitetsutviklingen**

- Bruce, Ingvild: «Praktisk politi- og påtalesamarbeid i Europa.» *Tidsskrift for Strafferett* nr. 4 2015 s. 447-468
- Ugelvik, Synnøve: “Law enforcement without a state?” *Scandinavian Studies in Law*, vol. 62 2017, s. 229-244
- NOU 2016: 24 kap. 4.3.3 s. 125–128
- Kjelby: *Påtalerett*, 2023, kap. 9 pkt. 5.2 (s. 452-457)

(totalt 41 sider)

- **Bevisvurdering og beviskrav**

- Løvlie, Anders: «Sakkyndigbeviset», i: *Bevis i straffesaker* (op.cit.), kap. 15 s. 537-562.
- Kolflaath, Eivind: «En metode for bevisbedømmelsen i straffesaker», i: *Bevis i straffesaker* (op.cit.), s. 507-534

(totalt 56 sider)

- **Påtalemyndigheten i et moderne demokrati - bl.a. om oppgaver, objektivitet og forholdet til politiske myndigheter**

- Kjelby: *Påtalerett*, 2023, kap. 8 pkt. 3 (s. 320-339), og pkt. 5 (359-368)
- Auglend og Mæland: *Politirett*, kap. 7.3 (s. 622-657)

(Totalt 62 sider)

Tilleggs litteratur:

- NOU 2017: 5 En påtalemyndighet for fremtiden (Påtaleanalysen)
- NOU 2016:24 Ny straffeprosesslov, særlig kapittel 8, kapittel 12, kapittel 14, 15 og 16
- Tor-Geir Myrer: *God påtaleskikk*. I: Fanebust, Arne m.fl.: *Juss og etikk*. Oslo, 2005, s. 15-88
- Landström, Lena: *Åklagaren som grindvakt - En rättsvetenskaplig studie av åklagarens befogenheter vid utredning och åtal av brotten*, 2011. Doktorgrad ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Umeå. Fulltekst her: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:410830/FULLTEXT01.pdf>
- Ugelvik, Synnøve, Hedda Larsen Borgan og Andreas Dalaker, «Country Report Norway», i: Martin Böse, Maria Bröcker og Anne Schneider (red) *Judicial Protection in Transnational Criminal Proceedings*, 2021 Springer, s. 229-270. Må eventuelt leses sammen med introduksjonskapitlet. Boken kan leses som e-bok her (med uio/oria-login): [Judicial Protection in Transnational Criminal Proceedings | SpringerLink \(uio.no\)](#).
- Grøstad, Anne (2020) *Internasjonalt strafferettslig samarbeid*, Cappelen Damm Akademisk.

JUS5570 International Criminal law

Ingen endringer innmeldt for Kort om emnet, Hva lærer du og Litteraturlister, se emneside og semestersider her: [JUS5570 – International Criminal Law – University of Oslo \(uio.no\)](https://www.uio.no/jus5570)

Oppdaterte læringskrav:

Achievement requirements

Requirements

Knowledge

- Good understanding of sources and methods of international criminal law.
- Good understanding of basic requirements for punishment under international criminal law: principle of legality, actus reus, mens rea and defences.
- Good understanding of the main categories of crimes under international law: genocide, crimes against humanity, war crimes and aggression.
- Knowledge of rules of jurisdiction, immunity, procedure and evidence.

Skills

- ability to assess whether a fact pattern fits the criteria for prosecution under international criminal law
- ability to explain the limitations of prosecution possibilities in light of other factors
- ability to explain legitimacy dilemmas confronting the ICC and the function of the principle of complementarity
- ability to apply acquired knowledge in jobs within various organs, such as ministries of justice, international tribunals, law firms, and NGOs

General competence

- function as a prosecutor or a defence lawyer in international criminal law trials
- function as a judge in international criminal law trials
- function as a legal advisor to governmental organs, such as ministries of justice
- function as a legal advisor to NGOs, such as the Red Cross or Amnesty International
- cooperate with a variety of people in the field of international criminal law
- convey legal analyses, in writing or orally, to the public

JUS5645 Data Law og JUS5645N Datarett

Course content

Data law refers to the substantial and broad development in the regulation of data and rights in data, especially from the EU. Data are increasingly looked upon as a resource or a commodity. The EU is in the process of developing a legal framework for regulation of rights in data, markets for data, and administration of data as a resource in the digital economy. The course critically explores current trends for implementation of these rules and how they will transform transactions and markets for data and databased services.

The course invites the students to carry out further studies within four regulatory perspectives:

- Market regulation, such as data as a “fifth freedom” within the European market, the rules on data portability and access to data from the public sector, where relevant legal acts include the Digital Markets Act (Regulation (EU)2022/1925) and the Open Data Directive (2019/1024).
- Rights in data, including the legal approach to “ownership” of personal and industrial data, including database rights and other intellectual property rights, and the proposed EU Data Act (COM (2022) 68 final)
- Regulation of resources, as data is considered an important economic resource,
- General regulation of data, such as data governance (Data Governance Act, EU/2022/0340) and the impact of data on society as a whole.

The course is taught as a writing seminar, inviting the student to choose a topic within the course contents for further study and as subject of an academic text. The purpose of the course is to give the student an opportunity for an in-depth study of a subject of their choosing, and to train academic writing skills, also a useful preparation for the master’s thesis.

Kort om emnet

Datarett gjelder reguleringen av data og rettigheter til data, særlig fra EU/EØS. Data blir i stadig større grad sett på som en ressurs eller som en handelsvare. EU er i ferd med å utvikle et rettslig rammeverk for regulering av rettigheter til data, markeder for data og forvaltning av data som en ressurs i den digitale økonomien. Kurset undersøker kritisk trender for å implementere disse reglene og hvordan de vil endre transaksjoner og markeder for data og databaserte tjenester.

Studentene inviteres til å gjøre studier innenfor ett av fire perspektiver:

- Markedsregulering, slik som reglene om data som en “femte frihet” på det europeiske markedet. Det er særlig reglene om dataportabilitet og tilgang til data fra offentlig sektor, der relevante reguleringer kan være Digitalmarkedsforordningen (forordning (EU)2022/1925) og Åpne Data Direktivet (2019/1024),
- Rettigheter til data, blant annet regler som gir former for “eierskap” til persondata og industrielle data, som databaserettigheter og andre immaterialrettigheter, og den foreslåtte EU Data Act (COM(2022) 68 final),
- Regler om samfunnsressurser, siden data blir ansett som en viktig økonomisk ressurs,
- Generelle regler om data, som for eksempel forvaltning av data (Dataforvaltningsforordningen EU/2022/0340) og hvordan data påvirker samfunnet.

Kurset undervises som et skriveseminar. Studentene inviteres til å velge et emne innenfor emnet Datarett som de studerer videre for å utvikle til en akademisk tekst. Formålet med kurset er å gi studentene en mulighet til å gjøre et dybdestudium innenfor et selvvalgt tema, og å øve opp evnen til akademisk skriving. Dette er også en nyttig forberedelse til masteroppgaven.

Learning outcome

Knowledge

- Good knowledge of the emerging field of law governing the data economy.
- Advanced knowledge of a selected sub-field within data law, in particular through the selected focus for the term paper which can be a doctrinal, a law and economics, or a socio-legal reflection.
- Good knowledge of the relationship between national law (primarily Norwegian law) and EU-law within the field of data law in general.
- Good knowledge of ethical norms for legal academic writing

Skills

- Ability to define a research problem
- Ability to find relevant legal sources for analysing a problem, choosing the most relevant and applying them in theoretical analysis
- Ability to apply advanced legal methodology in the analysis of a theoretical problem
- Ability to critically analyse the benefits and limitations of regulations within a new and emerging field of law
- Ability to participate in policy debates about regulation of the data economy
- Ability to cooperate with other students and work in groups

General competence

- Ability to reflect on the role of law in governing the economy
- Develop advanced legal writing skills
- Develop very good oral presentation skills

Hva lærer du?

Kunnskap:

- Kunnskap om de reglene som regulerer data økonomien.

- God forståelse av reglene innenfor et tema innenfor datarett. Slik forståelse bygges og dokumenteres i semesteroppgaven som kan ha et rettsdogmatisk, rettsøkonomisk eller rettssosiologisk perspektiv.
- Kunnskap om forholdet mellom nasjonal rett (primært norsk rett) og EU-rett innenfor emnet datarett.
- Forståelse for etiske normer for akademisk skriving.
-

Ferdigheter:

- Evne til å definere et juridisk forskningsspørsmål
- Evne til å finne frem til relevante kilder for å analysere en rettslig problemstilling, å velge ut det mest relevante og bruke kildene i rettslig analyse
- Evne til å bruke juridisk metode i analysen av et teoretisk problem
- Evne til kritisk analyse av fordeler og ulemper med regulering av et nytt rettsområde
- Evne til å delta i rettspolitisk debatt om reguleringen av dataøkonomien
- Evne til å samarbeide med andre studenter i grupper
-

Generell kompetanse:

- Evne til å reflektere over rettens rolle i å styre samfunnsøkonomien
- Utvikle evnen til å skrive avanserte juridiske tekster
- Utvikle evnen til god muntlig presentasjon

Teaching

The course teaches in depth study and legal academic writing. The students work throughout the semester on a term paper within the course scope. The course is a useful preparation for the master thesis.

The course starts with lectures on legal academic writing, methodology, research problem design and an introduction to the field of data law. Students prepare a draft paper for the mid-term seminar. In the seminar students orally present their paper and receive comments from a fellow student and the professor. Lectures reflect on use of sources and ethical norms for legal academic writing.

Compulsory activity: All students must participate for at least one session in the mid-term seminar with a presentation of their paper and a prepared comment on a fellow student paper. Before the mid-term seminar all students must submit a draft of their paper, prepare their oral presentation and a comment.

Undervisning (forslag skrevet med bistand fra chatGPT)

Emnet gir deg opplæring i juridisk akademisk skriving gjennom fordypning i ett område. Studentene arbeider gjennom hele semesteret med en semesteroppgave. Emnet er nyttig som forberedelse til skriving av masteroppgaven.

Kurset starter med forelesninger om juridisk akademisk skriving, metode, utforming av problemstilling og en introduksjon til rettsområdet datarett. Studentene forbereder så et utkast til semesteroppgave før midtveisseminaret. Under midtveisseminaret skal studentene presenterer sitt tema muntlig og de får tilbakemeldinger fra medstudenter og lærer. Forelesningene tar også for seg bruk av kilder og etiske normer for juridisk akademisk skriving.

Obligatorisk aktivitet: Alle studenter må delta i minst én økt på midtveisseminaret hvor studenten presenterer egen oppgave og forbereder kommentarer til en medstudent. Før midtveisseminaret må alle studenter sende inn utkast til sin oppgave, forberede sin muntlige presentasjon og en kommentar.

Examination

Individual term paper (max 4000) or group term paper (max 8000 words) in English on a self-chosen subject within the course scope.

Eksamen

Individuell semesteroppgave (maks 4000 ord) eller semesteroppgave skrevet i en gruppe (maks 8000 ord) skrevet på norsk, innenfor selvvalgt tema innenfor emnets faglige rammer.

Litterature

Reading materials on academic writing, use of and incorporation of sources in your paper, sources and academic integrity and how solid methodology and efficient use of sources can set your paper apart from others:

- Hanson, Sharon, «Learning legal skills and reasoning», Routledge, 4th ed 2016, chapters 15, 18, 19, 21 and 22.

Or

- Booth et. Al: "The Craft of Research", Chicago University Press 4th ed 2016 Chapter 14

General literature:

- Lee Bygrave: "Information Concepts in Law: Generic Dreams and Definitional Daylight", OJLS – Oxford Journal of Legal Studies, 2015, 91-120
- Josef Drexler: "Designing Competitive Markets for Industrial Data. Between Propertization and Access", Journal of Intellectual Property, Information Technology and Electronic Commerce Law (JIPITEC) 2017, 257-292,

Finding relevant literature is part of the learning process in the course. This involves finding and exploring literature that is relevant for the paper, either as cited sources in the paper, or as background material. Consequently the course does not have a set literature defined in pages.

Litteratur

Her finner du materiale om akademisk skriving, herunder om bruk av kilder i arbeidet med oppgaven og akademisk integritet. God metode og effektiv bruk av kilder kan skille din oppgave fra andres.

- Stein Evju, Jussens venner vol 15, 1, 1980: «Rettskildelæren som teori», s. 3-6, «Om forståelse og anvendelse av lovforarbeider», s. 7-32 and «Argumentkilder og rettskildenormer», s. 33-48;

eller

- Jørn Øyrehagen Sunde, "Frå læring til rettsbruk", Jussens Venner 2009 s. 2-24.

Generell litteratur innen faget datarett:

- Lee Bygrave: "Information Concepts in Law: Generic Dreams and Definitional Daylight", OJLS – Oxford Journal of Legal Studies, 2015, 91-120
- Josef Drexl: "Designing Competitive Markets for Industrial Data. Between Propertization and Access", Journal of Intellectual Property, Information Technology and Electronic Commerce Law (JIPITEC) 2017, 257-292,
- Ole-Andreas Rognstad og Inger B. Ørstavik, «Mine eller dine data? Refleksjoner rundt såkalt «eierskap» til data», Marie Karlsson-Tuula m.fl. (red.), Magna Mater Marianne Levin, Jure förlag 2022, s. 231-145-.

Å finne relevant litteratur er en del av læringsprosessen i dette emnet. Det innebærer å finne frem til og utforske litteratur som er relevant for oppgaven, enten som kilder som vil bli sitert i oppgaven, eller som bakgrunnsmateriale. Derfor har emnet ikke en fastsatt litteraturliste med sidetall.

Other

The course is an elective course in the ICT LLM. The course is taught in English, students can choose to enroll in the Norwegian course code if they wish to write their term paper in Norwegian. Sessions in the mid-term seminar can be in Norwegian if there are sufficient students in each language group to make that practical. For the course to meet the obligation of students enrolled in MIR to pass one English subject as part of their degree, the student must be enrolled in the English course code and write the paper and do the seminar in English.

Annet

Emnet inngår i ICT LLM-programmet. Emnet undervises på engelsk, men studentene kan velge å melde seg opp til emnet i den norske emnekoden hvis de ønsker å skrive semesteroppgaven på norsk. Presentasjoner på midtveisseminaret kan være på norsk dersom det er tilstrekkelig med studenter i hver gruppe for norske og engelske presentasjoner. For at emnet skal oppfylle kravet til et engelsk emne i MIR-programmet må man være oppmeldt i den engelske emnekoden, skrive oppgaven på engelsk og delta på seminaret på engelsk.

JUS5650 – Cybersecurity Regulation

Ingen endringer

Emnebeskrivelse: [JUS5650 – Cybersecurity Regulation – University of Oslo \(uio.no\)](https://www.uio.no/jus5650)

Læringskrav er inndelt: [Learning outcomes - JUS5650 – JUS5650 – Universitetet i Oslo \(uio.no\)](https://www.uio.no/jus5650/learning-outcomes)

Litteraturliste: [JUS5650 V23 Cybersecurity Regulation \(exlibrisgroup.com\)](https://www.exlibrisgroup.com/jus5650-v23)

JUS5690 Robot Regulation

Kort om emnet

This course addresses emerging regulatory issues related to artificial intelligence (AI) and robotics. The point of departure of the course is the increasing significance AI and robots have in our society, which not only raises technical issues, but also regulatory and policy concerns. Recent advances in robotics and AI indicate that robots gradually become a reality in society, rather than just in science fiction. Applications include autonomous cars and other vehicles, autonomous weapons, as well as assistants in many fields, including healthcare. The forms and purposes of robots differ, so it may be impossible to develop one singular regulatory response to the broad field of robotics. On the other hand, there are certain recurring features of robots, which are relevant in a regulatory context. Lawmakers are currently developing new concepts and definitions, concurrent with the potential drafting of a new legal framework. One of these attempts is the European Parliament's working definition of a "smart robot": Its characteristics include (i) the acquisition of autonomy through sensors or data exchange, (ii) potentially self-learning, (iii) at least a minor physical support, (iv) the adaptation of its behaviour and actions to the environment, as well as (v) absence of life in the biological sense. The role of Artificial intelligence (AI) warrants specific scrutiny. Whether or not embodied in a physical robot, AI is increasingly deployed in a wide range of contexts. These include predictive policing, chatbots, and corporate decision-making.

Amongst the challenges with AI has been the potential for bias in decision-making, which can contribute to discrimination, including for gender or race. The analysis of regulatory issues takes particular account of ethical and gender perspectives. Ethical concerns arise, for example, when robots such as autonomous weapons or vehicles decide about life or death, and when they calculate risk. Moreover, ethical issues are crucial for all human-robot interaction, such as in the context of healthcare robots.

When humans and robots interact, there can be issues with respect to both human gender and robot gender. This course examines how robots and artificial intelligence are regulated *de lege lata*, and tracks the discourse about the need for new law (*de lege ferenda*). It is far from clear how society should respond to the emergence of these technologies, and students should think creatively about these questions.

The course also tracks the development of soft law, such as codes of conduct for robot engineers. Relevant legal and regulatory issues include the following: Responsibility, accountability, liability and insurance Regulatory oversight Regulatory frameworks for safety, security, and privacy Autonomous weapons systems and public international Law Human dignity, gender issues and privacy in the context of healthcare robots, cyborgs and augmented humans Regulatory responses to emerging artificial intelligence Artificial intelligence and copyright protection

Hva lærer du?

In this course, students engage in a comprehensive study of the evolving regulatory landscape concerning artificial intelligence (AI) and robotics, focusing on the complex ethical, societal, and legal challenges they pose. Through a multidisciplinary approach, students critically examine existing laws and engage in thought-provoking discussions on the necessity for new legal paradigms.

Læringskrav

Knowledge

- Overview of key regulatory issues raised by emerging developments in robotics, including autonomous vehicles, autonomous weapons, human-robot interaction, and cyborgs.
- Knowledge of how the law regulates robots and cyber-physical systems with respect to safety and regulatory oversight, liability, privacy and security.
- Knowledge of regulatory issues raised by artificial intelligence, including discrimination, transparency, privacy, use for law enforcement and copyright protection.
- Good knowledge of a specific sub-set of regulatory issues in a focus area selected by student groups in agreement with the teacher.

Skills

Ability to:

- discuss regulatory issues in light of ethical, gender and technical perspectives in robotics.
- collaborate in groups with other students.
- disseminate of legal research, employing audio-visual techniques.
- solve problems and apply ethical reasoning
- reflect over the need for regulation of robotics and artificial intelligence.
- participate in policy debates about emerging issues in robotics and their regulation at domestic, European and international Level.
- identify and reflect on new ethical issues arising from technological innovation, adoption and adaptation.

General Competence

Understanding how the emergence of robotics may affect society, including in sectors such as transport, health, employment, and public security. Understanding of weaknesses and strengths of regulation, and its effect on innovation. Development of oral presentation skills.

Litteratur

Hovedlitteratur:

Inn (11 sider):

Philipp Hacker, Andreas Engel, and Marco Mauer. 2023. Regulating ChatGPT and other Large Generative AI Models. In Proceedings of the 2023 ACM Conference on Fairness, Accountability, and Transparency (FAccT '23). Association for Computing Machinery, New York, NY, USA, 1112–1123.

<https://doi.org/10.1145/3593013.3594067>

<https://dl.acm.org/doi/pdf/10.1145/3593013.3594067>

Ut (19 sider, flyttes til tilleggs litteratur):

Yeung, Algorithmic regulation: A critical interrogation.

Tillegglitteratur:

Inn:

Overskrift Artificial Intelligence

- Yeung artikkel (over), 19 sider, flyttes hit

Overskrift Privacy

- Lintvedt, Mona Naomi, A Critical Analysis of Consent in Human–Robot Interaction (March 6, 2023). Accepted for publication in Woodrow Barfield, Yueh-Hsuan Weng and Ugo Pagallo (eds.) Cambridge Handbook on Law, Regulation, and Policy for Human-Robot Interaction (forthcoming), University of Oslo Faculty of Law Research Paper No. 2023-01, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4380370>, 31 sider

Ut (fra «privacy»)

- BOKKAPITTEL Robots and Privacy, Ryan Calo, 16 sider

JUS5815 Transaksjonsrett

Kort om emnet

Emnet Transaksjoner gir en innføring i den rettslige reguleringen av oppkjøp av virksomheter og selskapsrettslige omdannelser som fusjoner og fisjoner. Transaksjoner er et sammenkoblende emne i valgmenyprofilen Selskap, finans og transaksjon. Emnet dekker utvalgte rettsområder relevante for gjennomføringen av transaksjoner; selskapsrett, kontraktsrett, og konkurranserett.

Hva lærer du?

Du får kunnskaper og ferdigheter som gjør at du kan arbeide med oppkjøp av virksomheter og selskapsrettslige omdannelser, for eksempel som advokat eller som ansatt i offentlig sektor. Du vil lære hvordan avtaler utformes og hvordan rettslige spørsmål løses ved etterfølgende tvister. Du vil også lære hva som avgjør om transaksjoner er meldepliktige til konkurransemyndighetene

Læringskrav

Kunnskap:

Studenten skal ha forståelse for hva transaksjoner er og deres rolle i næringslivet

Studenten skal ha god kunnskap om følgende rettslige temaer:

- Obligasjonsrettslige temaer:
 - Kjøpslovens anvendelse på aksjekjøp og innmatskjøp
 - Fordeling av mangelsrisiko; Selgers garantier, selgers opplysningsplikt og kjøpers undersøkelsesplikt (gjennomføring av Due diligence)
- Sanksjoner ved selgers misligholdansvarsbegrensninger, prisavslag og erstatning
- Selskapsrettslige emner
 - kapitalforhøyelser
 - fusjon
 - fisjon
 - forkjøpsrett
- Konkurranserettslige emner
 - konkurranserettslig regulering av markedsadferd og strukturelle endringer
 - forholdet mellom konkurranseloven og EU-/EØS-konkurranserettens jurisdiksjonsregler
 - konkurranselovens regulering av inngrepsgjenstand og meldeplikt
 - konkurranselovens saksbehandlingsregler vedrørende foretakssammenslutninger og minoritetserverv
 - konkurranselovens inngrepsregler vedrørende foretakssammenslutninger og minoritetserverv

Ferdigheter

Studenten skal kunne:

- identifisere og finne løsninger på rettsspørsmål innenfor emnets rettsområder

- gjennomføre selvstendige drøftelser av slike rettsspørsmål på bakgrunn av relevant rettskildemateriale
- bidra i utforming av avtaler, rådgivning og løsning av tvister i tilknytning til transaksjoner

Generell kompetanse

Studenten skal kunne bruke de juridiske kunnskapene og ferdighetene til å

- argumentere for rettslige holdbare løsninger på obligasjonsrettslige, selskapsrettslige og konkurranserettslige spørsmål
- samarbeide med med jurister og utøvere av andre profesjoner om transaksjonsrettslige problemstillinger

Litteraturliste

Innføringslitteratur

- Harald Blaauw, En praktisk innføring, Universitetsforlaget 2019

Hovedlitteratur

Obligasjonsrett

- Margrethe Buskerud Christoffersen, Kjøp og salg av virksomhet - risiko og ansvar for mangler, Oslo 2008 (290 sider) 75-100 139-236 257-302 365-403 491-540 561-608
- Mads Henry Andenæs, Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper, Oslo, 2018 (100 sider) s. 202-221 s. 495-528 s. 569-610

Konkurranserett Ca 200 sider

- Anders Ryssdal og Håkon Cosma Størdal, Oslo 2018: Norsk konkurranserett Bind II Fusjonskontroll, Universitetsforlaget, (210 s).

Antall sider

Ca. 600

JUS5818 Insolvensrett

Kort om emnet

Insolvensretten behandler de sentrale reglene for å håndtere at en skyldner ikke kan gjøre opp for seg. Konkurs er det sentrale rettsinstituttet i den sammenheng. I konkursretten behandles reglene om konkursbobehandlingen, hvordan skyldnerens eiendeler disponeres for å gi dekning til konkursskyldnerens fordringshavere og hvordan midlene fordeles mellom kreditorene. Konkursretten har regler om hvilke formuesgoder det kan tas beslag i, statusen til ulike typer fordringer, håndtering av skyldnerens kontrakter og særlige rettigheter som pant og motregningsrett.

Insolvensretten omfatter både prosessuelle og materielle regler. Gjeldsforhandling og konkurs omfatter hele skyldnerens formue og følger de prosessuelle reglene i konkursloven. Tvangsfullbyrdelse av individuelle krav følger reglene i tvangsfullbyrdelsesloven om utlegg eller tvangsdekning der et krav er pantesikret. Emnet omfatter i tillegg alternativer til konkurs, som rekonstruksjon, og de prosessuelle rammene for det. Mange selskaper opererer i internasjonale markeder, og konkursloven har særregler for grenseoverskridende insolvensbehandling.

Studenten forventes å ha forkunnskap fra JUS3213 Dynamisk formuerett. Faget insolvensrett vil fungere som en fordypning i forhold til det obligatoriske faget dynamisk formuerett.

Hva lærer du?

Emnet gir fordypning innenfor de obligatoriske emnene panterett og konkursrett. I tillegg lærer du om de videre konsekvensene av insolvens, som internasjonale konkurser og lovvalgsspørsmål, og rekonstruksjon som alternativ til konkurs.

Læringskrav

Kunnskap

Studenten skal ha god forståelse for følgende emner:

- Konkursrett
- Insolvensbegrepet og dets betydning.
- Hovedregelen om beslagsretten (dekningsloven § 2-2).
- De lovfestede beslagsforbudene (dekningsloven §§ 2-3 til 2-6).
- Beslagsretten i forhold til tredjeperson, med unntak av hjemmelsmannens rett til penger.
- Reglene om beslagsretten i selskapsforhold.
- Bobehandlingens innvirkning på skyldnerens kontraktsforhold, herunder stansningsrett og kjøpers stilling i selgers konkurs.
- Reglene om motregning i konkurs.
- Hovedkreditors dividenderett i solidarskyldforhold, med unntak av medskyldnerens stilling.
- Reglene om dividende ved konkurs.
- Reglene om massefordringer ved konkurs.
- Reglene om omstøtelse.
- Hovedtrekkene i konkursprosessen
- Panterett

- Hovedreglene om tvangsfullbyrdelse av pantet
- Rekonstruksjon

Studentene skal ha kunnskap om

- Reglene om rettsvern for og fullbyrdelse av finansiell sikkerhetsstillelse
- Hovedreglene om internasjonal insolvensbehandling
- Prinsippene for lovvalg og jurisdiksjon i tingsrettslige konflikter

Ferdigheter

Studenten skal kunne

- identifisere rettslige problemstillinger i et saksforhold med tanke på risiko knyttet til insolvens
- skriftlig og muntlig drøfte praktiske rettsspørsmål som gjelder panterett og konkursrett og internasjonale aspekter ved tredjepersonskonflikter
- rådgi om utforming av kontrakter med tanke på risiko knyttet til insolvens

Generell kompetanse

Studenten skal kunne:

- Se og vurdere insolvensrettslige konsekvenser av formuerettslige disposisjoner i praksis
- Samarbeide med andre studenter i løsning av praktiske rettsspørsmål, også ved bruk av digitale hjelpemidler
- Gi strategiske råd til virksomheter med risiko for insolvens

Litteratur

Hovedlitteratur

Mads H Andenæs: [Konkurs](#), 3. utg. 2009 s. 50-57, 71-76, 95-107, 226-240, 292-415 (med unntak av s. 309-330 og 348-371 som er pensum på JUS3213 og som forutsettes som bakgrunnskunnskap i dette emnet). (totalt 117 s)

Borgar Høgetveit Berg: Beslagsretten. Beslagsretten til kreditorane i konkurranse med rettane til tredjemann, Universitetsforlaget 2021, s. 41-51, 75-79, 87-111, 113-164 (noe overlapp med JUS3213), 263-299, 521-529, 531-543. (totalt 145 s)

Jens Edvin A Skoghøy: [Panterett](#), 5. utg. 2021 s. 269-323 (54 s)

Giuditta Cordero Moss, [Internasjonal privatrett på formuerettens område](#) (2. utg., Oslo 2021), kap. 17 (22 s).

Om konkurslovens regler om grenseoverskridende insolvensbehandling: [Prop. 88 L \(2015–2016\)](#) ([lovdata.no](#)) kapittel 1-10 og kapittel 12 (70 sider)

Ellingsæter, Sjur Swensen og Meling, Marie: «Rekonstruksjonslovens muligheter og begrensninger», Tidsskrift for Forretningsjus, 2020 s. 52-82. <https://www.idunn.no/doi/10.18261/issn.0809-9510-2020-01-02-03>. (30 s)

Høringsnotat fra Justis- og Beredskapsdepartementet om Endringer i konkursloven mv. (Rekonstruksjon), 13.01.2023, [horingsnotat-endringer-i-konkursloven-mv.-rekonstruksjon.pdf](#) ([regjeringen.no](#)) kapitler 8-12, 16, 19 og 21 (62 s, overlapper noe med artikkelen til Ellingsæter og Meling).

Thor Falkanger: [«Lov om finansiell sikkerhetsstillelse. Et regelverk med viktige avvik fra tradisjonell norsk jus»](#). Tidsskrift for forretningsjus, 2020 s. 208-285 (artikkelen går noe utover kunnskapskravene, de mest sentrale avsnittene er 6, 7 og 9) (77 s).

Totalt antall sider: 577 (inkluderer noe overlapp tematisk om rekonstruksjon og en del stoff som faller utenfor kunnskapskravene om finansiell sikkerhetsstillelse).

Tilleggs litteratur

Innføringslitteratur

[Knophs oversikt over Norges rett](#) (Oslo 2019) kap. 54-57

Fordypningslitteratur

Bob Wessels (red.): [Cross-Border Insolvency Law](#) (Alphen an den Rijn 2007)

Nazarin, Henriette og Anna Nylund: [Konkursrett. Cappelen Damm Akademisk 2012](#)

Total antall sider:

577 (inkluderer noe overlapp og noe som går utover kunnskapskravene). Dette må adresseres i emnebeskrivelsen, og studentene forventes å kunne forholde seg til det.

International Investment Law & Arbitration

Course Design, 15 September 2023

1. Course Content	1
2. What do you learn?	2
3. Learning outcomes	2
Knowledge	2
Skills	2
General competence	3
4. Teaching Form	3
5. Assessment Form	3
1. Negotiation of investment treaty (1/3 of grade)	3
2. Written memorial for a moot in investment appeal mechanism (1/3 of grade)	3
3. Oral advocacy for a moot in investment appeal mechanism (1/3 of grade)	4
6. Teaching outline	4
7. Literature	4
1. Textbook	4
2. Main and recommended literature for each lecture	5

1. Course Content

The aim of this course is to develop an understanding of the content, creation, and enforcement of international investment law through theoretical engagement and practical experience. It also aims to develop a critical perspective of this international regime and insight into ongoing and potential reform processes.

International investment law is a unique field of international law. Combining aspects of both public and private law, foreign investors are protected through more than 3400 bilateral and multilateral investment treaties and can bring international claims against their host countries.

The course traces the history, development and the key components of the investment regime. In recent decades, it has undergone a significant transformation, with the fragmented web of treaty protections resulting in around 1500 investment cases – through arbitration. This means that the field has practical significance not only for companies investing abroad, but also for host countries and their autonomy to regulate economic activities within their territory.

This dynamic development of investment law has also opened debate on the nature of investor protection, including criticisms of post-colonialism, its impact on developing countries, and its interaction with

human rights and environmental law. In recent years, calls to reform both the substance and procedure of international investment law have intensified and different processes are underway.

The course offers students an opportunity to deeply understand the regime through a strongly experiential approach. The assessment includes negotiation of an investment treaty and a moot based on that treaty. Moreover, students will have the opportunity to meet some of the leading actors from the regime, and key researchers tracing its developments.

2. What do you learn?

The course aims to give an in-depth understanding of the nature and function of the instruments, mechanisms and processes constituting international investment law and arbitration. It further seeks to develop an historical, critical and empirical perspective on its development. These aims are achieved through a mix of focused lectures, treaty negotiation and mooting, and interaction with regime actors and researchers.

3. Learning outcomes

Knowledge

- Good knowledge of nature, history and key components of the investment law regime
- Advance knowledge of specific substantive areas of investment treaty law: expropriation, non-discrimination and MFN status; and fair and equitable treatment.
- Advance knowledge of the topics of jurisdiction, arbitral process, liability, and damages in investment treaty arbitration.
- Good knowledge of other substantive areas (including umbrella clauses and full protection and security) and procedural areas (annulment, enforcement, and investor contracts).
- Good knowledge of the critiques of the regime, including post-colonial, development critiques, gender, and regulatory autonomy perspectives.
- Good knowledge of the relationship of the field with general international law and human rights and environmental law.
- Basic knowledge of ongoing reform processes and investment policy.

Skills

The candidate will be able to:

- Interpret and clarify the content of the applicable substantive and procedural rules using the central sources of law in the subject.
- Negotiate key provisions in an international investment treaty that protect a party's specific and systemic interests.
- Research and identify concrete legal problems on one topic in a case.
- Argue in writing and orally for a legal position in a clear and precise manner (in English).
- Cooperate with other students and work in groups.

General competence

The candidate will gain the competence to:

- Use legal knowledge and skills independently.
- Understand the role of lawyers in negotiation and dispute resolution situations.

- Work in a dynamic legal situation with other actors.
- Convey legal reasoning to other lawyers.
- Critically analyse the strengths and weaknesses of the international investment regime.
- Comprehend policy reform processes.

4. Teaching Form

The teaching form will be primarily lectures, with a mix of content delivery, interactive exercises, dialogue, flipped classroom, and visiting experts. In each lecture, one of the two primary course coordinators (Malcolm Langford and Nicola Strain) will be responsible for part of the lecture together with another faculty researcher or guest expert.

Two teaching assistants (15-20 hours each) with experience from CELLS mooted project and international mooted competition would be employed (after an application to CELL/faculty) to provide students skills advice on negotiation and mooted.

5. Assessment Form

The graded assessment is designed to test all of the knowledge, skills and competence requirements. However, some specific policy dimensions and peripheral substantive/procedural aspects of the subject will only be dealt with in the teaching (i.e., specific but not all elements under points 4-7 in Knowledge; and point 5 in Competence).

The assessment is planned as follows:

1. *Negotiation of investment treaty (1/3 of grade)*

- Students will negotiate provisions of a treaty in opposing groups, modelled after the process in *JUS3112 Formuerett I*.
- Each group will write a short legal commentary on the new provisions and brief reflection on the negotiation.
- Students will be graded on the basis of their individual and group contributions to the document.

2. *Written memorial for a moot in investment appeal mechanism (1/3 of grade)*

- Students will submit a written memorial for a fictional dispute before the UNCITRAL-proposed appeal mechanism.
- The treaty for the dispute will be the one negotiated above.
- Students will be graded on the basis of their individual and group contributions to the document.

3. *Oral advocacy for a moot in investment appeal mechanism (1/3 of grade)*

- Students will present oral arguments for the fictive dispute before the UNCITRAL-proposed appeal mechanism, and answer questions from the judges.
- Students will be graded on the basis of their substantive presentation, and ability to answer questions clearly.

6. Teaching outline

Lecture 1 Introduction to the investment law regime

- Lecture 2 How are investment treaties formed? What is an investment? Who is an investor?
- Lecture 3 Expropriation
- Lecture 4 Non-discrimination and MFN status
- Lecture 5 Fair and equitable treatment and other substantive areas
- Lecture 6A Treaty Negotiation – Oral and Commentary Skills Workshop (1 hour)
with Teaching Assistants from CELL Mooting Project

Assessment 1 – Treaty Negotiation

- Lecture 6B Treaty Negotiation – Feedback and Reflection (1 hour)
- Lecture 7 Arbitration – jurisdiction and arbitral process
- Lecture 8 Arbitration - Liability, damages, and other procedural areas
- Lecture 9 Relationship of the field with general international law and human rights and environmental law.
- Lecture 10 Critiques of the regime and reform processes
- Lecture 11 Mooting – Writing and Oral Skills Workshop (2 hours)

with Teaching Assistants from CELL Mooting Project

Assessment 2/3 - Mooting before ISDS Appeal Mechanism

7. Literature

1. Textbook

Lim, Ho and Paparinskis, *International Investment Law and Arbitration: Commentary, Awards and other Materials* (2021, CUP). Total pages for mandatory reading: 406.

Contents available here: <https://www.book2look.com/book/9781108842990>

Extra jurisprudence will also be added.

2. Main and recommended literature for each lecture

Lecture	Literature
1 Introduction to the investment law regime	<p>Textbook:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Chapter 1 The Origins of Investment Protection and International Investment Law pp 1 – 36 (36 pages) <p>Recommended reading:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Roberts, ‘Clash of Paradigms: Actors and Analogies Shaping the Investment Treaty System’ 107 (2013) <i>AJIL</i> 45 - Lie, “Treaty Influencers - A Computational Analysis of the Development of International Investment Law”, (2023) <i>Journal of international Economic Law</i>

<p>2 How are investment treaties formed? What is an investment? Who is an investor?</p>	<p>Textbook:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Chapter 3 The Metamorphosis of Investment Treaties p 57-86 (29 pages) - Chapter 10 Protected Investments pp 276-298 (22 pages) - Chapter 11 Protected Investors pp 299-329 (30 pages) <p>Recommended reading:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Berge, <u>Dispute by design? Legalization, backlash, and the drafting of investment agreements</u>, <i>International Studies Quarterly</i> 64 (4), 919-928
<p>3 Expropriation</p>	<p>Textbook:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Chapter 14 Expropriation pp 399 – 431 (32 pages) <p>Recommended reading:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vaughan Lowe, 'Regulation or Expropriation?' (2002) 55:1 <i>Current Legal Problems</i> 447 - Caroline Henckels, 'Indirect Expropriation and the Right to Regulate: Revisiting Proportionality Analysis and the Standard of Review in Investor-State Arbitration' (2012) 15 <i>Journal of International Economic Law</i> 223
<p>4 Non-discrimination and MFN status</p>	<p>Textbook:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Chapter 13 Contingent Standards: National Treatment and Most-Favoured Nation Treatment pp 367-398 (32 pages) <p>Recommended reading:</p> <ul style="list-style-type: none"> - DiMascio and Pauwelyn – Nondiscrimination in Trade and Investment Treaties: Worlds Apart or Two Sides of the Same Coin?
<p>5 Fair and equitable treatment and other substantive areas</p>	<p>Textbook:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Chapter 12 Fair and Equitable Treatment and Full Protection and Security pp 330-366 (66 pages) <p>Recommended reading:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sornarajah, "5. Fair and equitable treatment: conserving relevance" in <i>Resistance and Change in the International Law on Foreign Investment</i> (2015, CUP)
<p>6 Treaty Negotiation</p>	
<p>7 Arbitration – Jurisdiction and Arbitral Process</p>	<p>Textbook:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Chapter 4 Investment Dispute Settlement pp 87-114 (27 pages) - Chapter 5 Jurisdiction, Admissibility and Parallel Proceedings pp 115-152 (37 pages) <p>Recommended reading:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Giorgetti (ed.) <i>Litigating International Investment Disputes: A Practitioner's Guide</i> (2014) – possibly chapters 1 – 3 - Langford, Behn, and Lie. "The revolving door in international investment arbitration." <i>Journal of International Economic Law</i> 20.2 (2017): 301-332.

<p>8 Arbitration – Liability, damages and other procedural areas</p>	<p>Textbook:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Chapter 17 Remedies pp 490-512 (22 pages) - Chapter 18 Challenging and Enforcing Awards pp 447-476 (29 pages) <p>Recommended reading:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Crawford, “Investment Arbitration and the ILC Articles on State Responsibility.” (2010 <i>ICSID Review</i>) - Stefano, “Attribution in International Investment Law” in <i>Attribution in International Law and Arbitration</i> (2020, OUP), pp 97 – 177 - Strain et. Al., Compliance Politics and International Investment Disputes: A New Dataset, SSRN 2023
<p>9 Relationship of the field with general international law and human rights and environmental law</p>	<p>No textbook chapter</p> <p>Recommended reading:</p> <ul style="list-style-type: none"> - McLachlan, “Investment Treaties and General International Law” (2008) <i>ICLQ</i> 361-401 (40 pages) - Nanteuil, “Interactions (1): Investment Law, Human Rights and Environmental Law” in <i>International Investment Law</i> (2020, Elgar) (26 pages) - Miles, “International Investment Law and the Environment: Introduction” in Miles, <i>Research Handbook on Environment and Investment Law</i> (2019) pp 1- 10 - Fauchald, "International investment law in support of the right to development?." <i>Leiden Journal of International Law</i> 34.1 (2021): 181-201.
<p>10 Critiques and reform</p>	<p>Textbook:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Chapter 20 New Directions in International Investment Law and Arbitration pp 575-616 (41 pages) <p>Other mandatory</p> <ul style="list-style-type: none"> - UNCITRAL, “Possible reform of investor-State dispute settlement (ISDS): Appellate mechanism”, Note by the Secretariat dated 17 November 2022 [or other recent Working Group III reports on mechanism] (25 pages) <p>Recommended reading:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Marceddu and Ortolani, “What Is Wrong with Investment Arbitration? Evidence from a Set of Behavioural Experiments” (2020) <i>EJIL</i> 405-428 - Behn et al, “The International Investment Regime and Its Discontents” in <i>The Legitimacy of Investment Arbitration: Empirical Perspectives</i> (2022) - Kucik and Puig, “Towards an Effective Appellate Mechanism for ISDS Tribunals” (2023) <i>World Trade Review</i> - Roberts and St John. "Complex designers and emergent design: reforming the investment treaty system." <i>American Journal of International Law</i> 116.1 (2022): 96-149
<p>11 Mooting</p>	

"One of the three authors of the textbook is female; and 50% of the authors of the remaining mandatory and recommended articles and chapters are female. All literature is in English, and international jurisprudence is included in the textbook; and additional cases will be also prescribed."

JUS5911 – International Climate Change Law

Kort om emnet

This course introduces students to the international legal norms relevant to addressing climate change and its adverse impacts. These norms are found in the (1) UN climate regime, (2) other international treaty law, such as Human Rights or Law of the Sea, and (3) norms of international customary law. The course will give students an overview over which norms apply in the context of climate change, what their legal content is and what the legal consequences of a potential breach are. The content of the course is adjusted to current legal developments and events and seeks to engage students in an interactive discussion. The course addresses also issues of equity, solidarity, differentiation between states and global justice.

Hva lærer du

During this course, students will acquire a good understanding of the following topics based on the literature, lectures and case studies:

- Foundations and sources of international climate law.
 - Principles of international climate: Common But Differentiated Responsibility and Respective Capabilities, Sustainable Development, Precautionary Principle, Polluter Pays Principle, Sovereignty, Jurisdiction
 - Implementation, enforcement and non-compliance procedures
 - Main legal issues related to the international climate change regime (in the UN Framework Convention on Climate Change and the Paris Agreement), including on carbon markets, finance and loss and damage
 - The issues of climate change, security, sustainable development and human rights
 - The relationship between international trade and investment rules and international climate & energy law. Within some of these topics a case study is used as a point of departure for a thorough examination of a specific issue. The cases will be presented at appropriate times during the course, and relevant material will be handed out. The course will mainly have public international law components, but will also include some comparative studies.
- General competence
- Understanding of the political and economic context of norms in international climate law and in energy law
 - Make use of legal analysis of these norms in: o the study of other fields of law (e.g. human rights law, international trade law, investment law) o the analysis, drafting and interpretation of national legislation
 - Understanding of complexity, scientific uncertainty and cost effectiveness in the regulation of renewable energy sources

Læringskrav

Achievement requirements

Knowledge

During this course, students will acquire a good understanding of the following topics based on the literature, lectures and case studies:

- Foundations and sources of international climate, European and Norwegian climate law.
- Principles of climate law: Common But Differentiated Responsibility and Respective Capabilities, Sustainable Development, Precautionary Principle, Polluter Pays Principle, Sovereignty,
- Implementation, enforcement and non-compliance procedures
- Main legal issues related to the international climate change regime (in the UN Framework Convention on Climate Change and the Paris Agreement), including on carbon markets, finance and loss and damage
- The issues of climate change, energy security, sustainable development, human rights and protection of migrants
- The relationship between international trade and investment rules and international/European climate law.

Within some of these topics a case study is used as a point of departure for a thorough examination of a specific issue. The cases will be presented at appropriate times during the course, and relevant material will be handed out.

The course will mainly have public international law components, but will also include some comparative studies.

Skills

- Ability to analyse and compare core norms and rules of international, European and Norwegian climate law
- Skills in finding legal sources and formulating legal arguments relevant to the climate legislation
- Ability to analyse conflict potential between different norms
- Engage in discussions about such conflicting norms and assess potential solutions

General competence

- Understanding of the political and economic context of norms in international and regional climate law
- Make use of legal analysis of these norms in:
 - the study of other fields of law (e.g. human rights law, international trade law, investment law)
 - the analysis, drafting and interpretation of national legislation
- Understanding of complexity, scientific uncertainty and cost effectiveness in the regulation of reduction of GHG emissions, Deforestation and renewable energy sources

Litteratur

Masternivå

- Daniel Bodansky, Jutta Brunnee and Lavanya Rajamani, International Climate Change Law, Cambridge University Press, pages 1-361 (361 pages)

- 2. Articles: Mehling, Michael A ; van Asselt, Harro ; Das, Kasturi ; Droege, Susanne ; Verkuijl, Cleo, Designing Border Carbon Adjustments for Enhanced Climate Action ,The American journal of international law113(3)2019-07Sidespenn 433 - 481 (38 pages)
- Voigt, Christina and Knox, John (eds.) (2020), American Journal of International Law (AJIL) Unbound, Volume 114, Symposium on Jacqueline Peel & Jolene Lin, 'Transnational Climate Litigation: The Contribution of the Global South, 35- 66. (31 pages)
- Voigt, Christina (2021) State Responsibility for Damages Associated with Climate Change, in: M. Doelle and S. Seck (eds.) 'Research Handbook on Loss and Damage' (Edward Elgar Publishing) 166-183 (17 pages)
- Voigt, Christina and Xiang, Gao (2020) Accountability in the Paris Agreement: The Interplay between Transparency and Compliance, Nordic Environmental Law Journal 2020:1, 31-57 (26 pages)
- Bodansky, Dan (2016) The Legal Character of the Paris Agreement, 25 RECIEL, 2, pages 142-150

Total antall sider

MA nivå = 481

Legal Technology: Artificial Intelligence and the Law

Revised Course Design, 24 November 2023

Contents

1. Course content.....	1
2. Learning outcomes.....	2
2.1 Master's level.....	2
2.2 Bachelor's level	2
3. Assessment Format.....	3
4. Course Organisation.....	4
4.1 Interactive learning	4
4.2 Digital-centric.....	4
4.3 National course and responsibilities.....	4
4.4 Teaching assistants	4
4.5 Obligatory Attendance.....	4
4.6 Reflection journaling	4
4.7 TeamLearn Research.....	4
5. Teaching Schedule	4
6. Syllabus	5
6.1 Mandatory	5
6.2 Recommended Reading	6
7. Summary of changes.....	7

1. Course content

Legal Technology refers to the use of technology, software, and computer analytics to provide legal services and justice. It is increasingly transforming legal practice and institutions and the nature of law and research. The most prominent development is the rise of computational applications in artificial intelligence. This is now affecting legal fields diverse as asylum, finance, and policing and influencing the broader practice of courts, law firms, and public administration.

This course will critically explore current trends and future possibilities of this transformation from the perspectives of legal science, computer science, social science and ethics. Students will:

- Learn about the role of artificial intelligence in law
- Study the rise of diverse computational law methods and processes
- Explore and design potential future applications in a team-based environment

- Critically examine the limitations, sociology and ethics of this legal transformation
- Meet leading legal technology actors

2. Learning outcomes

2.1 Master's level

Knowledge

- Good knowledge of the rise of new legal technologies in both public and private law and potential future applications, globally and in Norway
- Good knowledge of how artificial intelligence is theorised in the field of law.
- Good knowledge of the principles of innovation in a legal technology context.
- **Advanced** knowledge of the process of legal design
- Advanced knowledge of ethical, legal, practical, and commercial challenges with using legal technology.
- **Advanced** knowledge of a specific sub-set of legal technology issues, being those necessary to develop in a team a concrete legal technology project.

Skills

- Ability to identify potential applications of legal technology
- Ability to understand how computational methods are being applied in law.
- Ability to undertake basic legal design in a simple or advanced software package
- **Critically analyse the benefits and limitations of legal technology from different perspectives**
- Ability to participate in policy debates about legal technology and/or design legal technology.
- Ability to cooperate with other students and work in groups **and reflect well on one's own participation**

Formatted: Highlight

General competence

- **Use legal technology knowledge and skills independently**
- Understand how the idea and practice of law is being transformed by new technologies, especially through machine learning, blockchain and digital platforms.
- Understand the role of lawyers and other professionals in legal technology development
- Experience of work in a dynamic legal innovation context with other actors
- Convey legal technology concepts to lawyers, data scientists, other professionals and the general public
- Have contacts with practitioners in the legal technology industry in both the private and public sector.
- Development of **very good** oral presentation skills.

Formatted: Highlight

2.2 Bachelor's level

Knowledge

- Good knowledge of the rise of new legal technologies in both public and private law and potential future applications, globally and in Norway.
- Good knowledge of how artificial intelligence is theorised in the field of law.
- Good knowledge of the principles of innovation in a legal technology context.
- Advanced knowledge of the process of legal design

- Good knowledge of potential ethical, legal, practical and commercial challenges with using legal technology.
- Advanced knowledge of a specific sub-set of legal technology issues, including those necessary to develop in a team a concrete legal technology project.

Skills

- Ability to identify potential applications of legal technology
- Ability to understand how computational methods are being applied in law.
- Ability to reflect over the benefits and limitations of legal technology from different perspectives
- Ability to participate in policy debates about legal technology and/or design legal Technology.
- Ability to cooperate with other students and work in groups

General competence

- ~~Develop basic Use~~ legal technology knowledge and skills ~~independently~~
- Understand how the idea and practice of law is being transformed by new technologies, especially through machine learning, blockchain and digital platforms.
- Understand the role of lawyers and other professionals in legal technology development
- Experience of work in a dynamic legal innovation context with other actors
- Convey legal technology concepts to lawyers, data scientists, other professionals and the general public
- Have contacts with practitioners in the legal technology industry in both the private and public sector.
- Develop good oral presentation skills.

3. Assessment Format

The graded assessment is designed to test all of the knowledge, skills and competence requirements. However, some specific policy dimensions and general knowledge aspects of the subject will only be dealt with in the teaching.

The assessment is based on the report and presentation of a group project on legal technology.

- The written group report is worth 2/3 of the grade (2000-3000 words per student)
- The oral presentation of the project is worth 1/3 of the grade

The project will:

- Address an identified problem and discuss existing solutions
- Carry out the necessary legal and other research to create a legal technology solution
- Include the design or proposed design for the legal technology solution
- Discuss issues in implementation (e.g., ethics, regulation, and practical, and commercial obstacles)
- Reflect on the project in light of broader developments in the field, the process of legal design in your project, and the experience of working in an innovation team.

Approximately 3-5 project problems will be designed by the course coordinators in conjunction with external partners. These project problems will provide significant scope for students to determine the legal domain and/or the legal design but provide a sufficient framework to ensure a reasonable workload and possibility for comparison across projects.

Bachelor and masters' students will be graded on the same basis given that there is no clear advantage for masters' students in the subject. We note that earlier efforts to create a lower obligation for bachelor students (e.g., no oral presentation) were complained about by bachelor students.

4. Course Organisation

4.1 Interactive learning

The course will contain a mixture of knowledge and exercise-based lectures together with group work-based lectures for the projects. In addition, there will be three 2-hour seminars: a Meet-Up, Writing Lab, and Bootcamp.

4.2 Digital-centric

The course will be held digitally, with the exception of two group work-based lectures and three seminars.

4.3 National course and responsibilities

The course will be offered at the Universities of Oslo, Bergen, and Tromsø. All faculties will take responsibility for ensuring a good physical learning environment and follow-up for their students. The coordinators at each Faculty will contribute ideas or comments to the project. Each faculty will have two academic staff each connected to the course. The faculties in Bergen and Tromsø are encouraged to request CELL Norway for any necessary financing.

4.4 Teaching assistants

Teaching assistants will be employed in Oslo (two), Bergen (one) and Tromsø (one) with 20-30 hours each. They will attend selected digital lectures (e.g., 1, 3, 5), take responsibility for organising the three physical seminars, and be present during the two physical lectures.

4.5 Obligatory Attendance

In order to ensure good group dynamics, students must attend 80% of the lectures. This will be recorded in the lectures through Zoom attendance, and by teaching assistants or a quiz/game in the three physical lectures.

4.6 Reflection journaling

Students will be encouraged to write 300-word reflections each week, which will also assist the final reflections required in the project. Time may be given in the lectures for this. Prompts as to questions will be given.

4.7 TeamLearn Research

The subject will continue to be part of the TeamLearn project. This project has contributed deeply to the rethinking of the course design, and will be even more important due to the redesign of the course, with the deeper integration of group-based projects in the teaching schedule and the elimination of individual projects and essays.

5. Teaching Schedule

Lecture 1	Introduction to legal technology <i>Exercises for supporting group dynamics and self-understanding</i>
Lecture 2	Discussion of projects (Physical)
Lecture 3	What is artificial intelligence in theory and practice? <i>Exercises for creativity</i>

<i>Seminar 1</i>	Physical Bootcamp on programming
Lecture 4	What is rule-based artificial intelligence? <i>Start exercise on a legal decision tree</i>
<i>Seminar 2</i>	Physical Writing Lab for completing exercise on decision tree
Lecture 5	What is machine learning-based artificial intelligence? <i>Exercise with ChatGPT4</i>
Lecture 6	What is legal design? What is innovation? <i>Group work begins</i>
Lecture 7	Group Work (Physical)
Lecture 8	Group Work
Lecture 9	Implementation challenges and policy debates <i>Debate exercise</i>
Lecture 10	Group Work (Physical)
Lecture 11	Group Work
<i>Seminar 3</i>	Writing Lab Academic writing and pitching (Physical) <i>Oral and writing exercises</i>

6. Syllabus

Total of 397 pages for mandatory reading.

6.1 Mandatory

Lecture 1

- Susskind, Richard. *Tomorrow's lawyers: An introduction to your future*. Oxford University Press, 2023, pp. 1-94 Part One (32 pages – very small pages in the book!)
- Whalen R, 'Defining Legal Technology and Its Implications' (2022) 30 *International Journal of Law and Information Technology* 47 (21 pages)
- Ashley, Kevin D. - Artificial intelligence and legal analytics : new tools for law practice in the digital age. Chapter 1 - Introducing AI & Law and its Role in Future Legal Practice, 1-37 (37 pages)

Lecture 3

- Surden, Harry, Artificial Intelligence and Law: An Overview (June 28, 2019). *Georgia State University Law Review*, Vol. 35, 2019, U of Colorado Law Legal Studies Research Paper No. 19-22, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3411869> (34 pages)
- Ashley, Kevin D. - Artificial intelligence and legal analytics : new tools for law practice in the digital age. Chapter 2 – Modelling statutory reasoning, 38-72 (34 pages)
- Alschner W and Charlotin D, 'Data Mining, Text Analytics, and Investor-State Arbitration', forthcoming in Pietro Ortolani et al. (eds.): *International Arbitration and Technology*, Wolters Kluwer (17 pages)

Lecture 4

- Ashley, Kevin D. - Artificial intelligence and legal analytics : new tools for law practice in the digital age. Chapter 3 - Modelling Case-based Legal Reasoning, 73 – 106 (34 pages)
- Bing J, *Legal Decisions and Information Systems*, vol 5 (Universitetsforlaget 1977), 43 – 59 (17 pages)

Lecture 5

- Katz DM and others, 'GPT-4 Passes the Bar Exam' <<https://papers.ssrn.com/abstract=4389233>> accessed 26 July 2023 (14 pages)
- Medvedeva M, Vols M and Wieling M, 'Using Machine Learning to Predict Decisions of the European Court of Human Rights' (2020) 28 *Artificial Intelligence and Law* 237 (30 pages)
- Alschnner W and Skougarevskiy D, 'Can Robots Write Treaties? Using Recurrent Neural Networks to Draft International Investment Agreements' (Social Science Research Network 2016) SSRN Scholarly Paper ID 2984935 (6 pages)
- Pauwelyn J, 'The WTO Secretariat's "Open Secret": Unpacking the Controversy' (*EJIL: Talk!*, 18 August 2022) <<https://www.ejiltalk.org/the-wto-secretariats-open-secret-unpacking-the-controversy/>> accessed 19 August 2022 (4 pages)

Lecture 6

- Amanda Perry-Kessaris, *Legal Design for Practice, Activism, Policy, and Research* (30 pages)
- Frankenreiter J and Livermore MA, 'Computational Methods in Legal Analysis' (2020) 16 *Annual Review of Law and Social Science* 39 (14 pages)
- Sandvik, Kristin Bergtora. "Is legal technology a new 'moment' in the law and development trajectory." *Antipode* (2019). (3 Pages)

Lecture 9

- Pasquale, Frank, 'A Rule of Persons, Not Machines: The Limits of Legal Automation: A Rule of Persons, Not Machines: The Limits of Legal Automation, *The George Washington law review* (54 pages)
- Hannah-Moffat, Kelly. "Algorithmic risk governance: Big data analytics, race and information activism in criminal justice debates." *Theoretical Criminology* 23.4 (2019): 453-470. (16 pages)

6.2 Recommended Reading

- Susskind, Richard. *Tomorrow's lawyers: An introduction to your future*. Oxford University Press, 2023, pp. 95-268 (54 pages)
- Sourdin, Tania (2018). "Judge v Robot? Artificial Intelligence and Judicial Decision-Making". *UNSW L.J.* 1114-1135 41(4). (22 pages)
- Skjolsvik, Tale, et al. "Digitalization of professional services: the case of value creation in virtual law firms." *Managing Digital Transformation* (2018): 155-174.
- Langford M, Behn D and Lie RH, 'The Revolving Door in International Investment Arbitration' (2017) 20 *Journal of International Economic Law* 301
- Katz DM, II MJB and Blackman J, 'A General Approach for Predicting the Behavior of the Supreme Court of the United States' (2017) 12 *PLOS ONE* e0174698
- Medvedeva, Masha, Xiao Xu, Martijn Wieling, and Michel Vols (2020). JURI SAYS: An Automatic Judgement Prediction System for the European Court of Human Rights. In Serena Villata, Jakub Harašta, and Petr Křemen (Eds.), *Legal Knowledge and Information Systems*. Amsterdam: IOS Press, 277–280. DOI: [10.3233/FAIA200883](https://doi.org/10.3233/FAIA200883).

Commented [ML1]: Mandatory for Masters students for Lecture 2

Commented [ML2]: Mandatory for Masters students for Lecture 9

- Kehl, Danielle Leah, and Samuel Ari Kessler (2017). Algorithms in the criminal justice system: Assessing the use of risk assessments in sentencing. *Responsive Communities Initiative, Berkman Klein Center for Internet & Society, Harvard Law School*. <http://nrs.harvard.edu/urn-3:HUL.InstRepos:33746041>.
- Howe, Jerrold Soh Tsin, Lim How Khang, and Ian Ernst Chai (2019). Legal area classification: A comparative study of text classifiers on Singapore Supreme Court judgments. DOI: [10.48550/arXiv.1904.06470](https://doi.org/10.48550/arXiv.1904.06470).
- Scholtes, Johannes C., and Hendrik Jacob van den Herik (2021). Big data analytics for e-discovery. In Roland Vogl (Ed.), *Research Handbook on Big Data Law*. Edward Elgar Publishing, 253–284. DOI: [10.4337/9781788972826](https://doi.org/10.4337/9781788972826)
- Ruohonen, Jukka, and Kalle Hjerpe (2020). Predicting the Amount of GDPR Fines. *Proceedings of the First International Workshop “CAiSE for Legal Documents” (COUrT 2020), Grenoble (online), CEUR-WS*, 3–14. <http://ceur-ws.org/Vol-2690/COUrT-paper1.pdf>.
- Mowbray, Andrew, Graham Greenleaf, and Philip Chung (2021). *Law as Code: Introducing AustLII's DataLex AI*, SSRN Working Paper, 16 November. <http://austlii.community/foswiki/pub/DataLex/WebHome/datalex-intro.pdf>.

Commented [ML3]: Mandatory for Masters students for Lecture 4

7. Summary of changes

- Sharpened knowledge outcomes, clarified/expanded competence outcomes
- Removal of two compulsory exercises; but requirement of compulsory attendance
- Removal of possibility for own projects and essays
- Narrowing of project themes and thus reduction of number of external partners.
- Reduction in number of knowledge-based lectures
- Reduction of external seminars/bootcamps
- Major reduction in the number of hours of teaching assistants
- Introduction of limited physical elements
- Clarification of responsibilities of the three faculties
- Updating of syllabus

Reading list for the master elective in Corporate Sustainability Law, updated per 14 October 2023

Introductory literature:

B. Sjøfjell, 'Sustainability and law in the Anthropocene', in Responding to the Anthropocene: Perspectives from twelve academic disciplines, Ursula Münster, Thomas Hylland Eriksen and Sara Asu Schroer (eds), Scandinavian University Press, in print 2023. Preprint of the chapter at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4212422>

Main literature (total of 514 pages):

B. Sjøfjell, S. Cornell and T. Häyhä, 'Business, Sustainability and Agenda 2030' (7 August 2023). Preprint of article submitted to the Earth System Governance Journal in March 2023, University of Oslo Faculty of Law Research Paper No. 2023-05, Nordic & European Company Law Working Paper No. 23-08, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4533509> (28 pages)

B. Sjøfjell and M.B. Taylor, 'Clash of Norms: Shareholder Primacy vs. Sustainable Corporate Purpose', International and Comparative Corporate Law Journal, 13 (2019) 3, pp. 40-66. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3444050> (26 pages)

B. Sjøfjell, A. Johnston, L. Anker-Sørensen and D.K. Millon, 'Shareholder Primacy: The Main Barrier to Sustainable Companies', in B. Sjøfjell and B.J. Richardson (eds), Company Law and Sustainability: Legal Barriers and Opportunities (Cambridge University Press, 2015), Ch. 3. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2664544> (68 pages)

C.M. Bruner and B. Sjøfjell, 'Corporate Law, Corporate Governance and the Pursuit of Sustainability', in B. Sjøfjell and C.M. Bruner (eds), Cambridge Handbook of Corporate Law, Corporate Governance and Sustainability (Cambridge University Press, 2019), Chapter 50. Available online through Cambridge Core (7 pages)

J. Salminen, 'Sustainability and the Move from Corporate Governance to Governance through Contract' in B. Sjøfjell, C. M. Bruner (eds.), The Cambridge Handbook of Corporate Law, Corporate Governance and Sustainability, (Cambridge University Press, 2019), pp. 57–70. Available online through Cambridge Core (13 pages)

B. Sjøfjell, 'How Company Law has Failed Human Rights – and What to Do About It', Business and Human Rights Journal, Volume 5, Issue 2, July 2020, pp. 179-199, <https://doi.org/10.1017/bhj.2020.9>. Preprint available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3530956> (20 pages)

C. Liao, B. Sjøfjell and A. Argyrou, 'Corporate law and sustainability in a reimagined post-pandemic world', in B. Sjøfjell, C. Liao and A. Argyrou (eds), Innovating Business for Sustainability: Regulatory Approaches in the Anthropocene (Edward Elgar, 2022), pp. 282-298. Available online through Edward Elgar online (16 pages)

B. Sjøfjell and J. Mähönen, 'Corporate Purpose and the Misleading Shareholder vs Stakeholder Dichotomy', Forthcoming in Bond Law Review (2022) 34(2) pp. 69-112, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4039565> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4039565> (49 pages)

B. Sjøfjell, 'A General Corporate Law Duty to Act Sustainably', in H. Birkmose, M. Neville and K. Engsig Sørensen (eds), *Instruments of EU Corporate Governance: Effecting Changes in the Management of Companies in a Changing World*, (Kluwer Law, International 2023), pp. 39-64. Preprint available on SSRN under the title 'Time to Get Real: A General Corporate Law Duty to Act Sustainably', <https://ssrn.com/abstract=4224255> (25 pages)

L. Smit, C. Bright, and S. Neely, 'Muddying the Waters: The Concept of a "Safe Harbour" in Understanding Human Rights Due Diligence', (2023) *Business and Human Rights Journal*, 8(1), pp. 1-17. doi:10.1017/bhj.2022.40 (16 pages)

L. Anker-Sørensen, 'Parental Liability for Externalities of Subsidiaries: Domestic and Extraterritorial Approaches', *Dovens Schmidt Quarterly* 102-118 (2014). Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2506508> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2506508> (16 pages)

M.B. Taylor, 'Litigating Sustainability – Towards a Taxonomy of Counter-Corporate Litigation' (3 February 2020). University of Oslo Faculty of Law Research Paper No. 2020-08, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3530768> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3530768> (39 pages)

C. Liao, 'The Questionable Rise of "Good" Corporations and Hybrid Business Law: Theoretical Trappings, Methodological Challenges, and Transdisciplinary Futures', in B. Sjøfjell, R. Russell and M. van der Velden (eds), *Interdisciplinary Research for Sustainable Business. Strategies for Sustainability*. Springer 2023. https://doi-org.ezproxy.uio.no/10.1007/978-3-031-06924-6_7 (21 pages)

B. Sjøfjell, 'Gender Diversity in the Board Room & Its Impacts: Is the Example of Norway a Way Forward?' *Deakin Law Review*, Vol 20, No 1 (2015), pp. 25-52, University of Oslo Faculty of Law Research Paper No. 2014-48, Nordic & European Company Law Working Paper No. 15-10, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2536777> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2536777> (26 pages)

C. Villiers, 'Reporting as a Corporate Governance Instrument', in H. Birkmose, M. Neville and K. Engsig Sørensen (eds), *Instruments of EU Corporate Governance: Effecting Changes in the Management of Companies in a Changing World*, Kluwer Law International 2023, pp. 113-138 (25 pages)

J. Mähönen, 'Auditors' role in corporate governance', in Hanne Birkmose, Mette Neville and Karsten Engsig Sørensen (eds) *Instruments of EU Corporate Governance: Effecting Changes in the Management of Companies in a Changing World* (Kluwer Law International, 2023), pp. 369-396. Preprint available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4223234> (28 pages)

B. Sjøfjell, 'Sustainability and Law and Economics: An Interdisciplinary Redefinition of Agency Theory', in B. Sjøfjell, R. Russell and M. van der Velden (eds), *Interdisciplinary Research for Sustainable Business. Strategies for Sustainability*, Springer 2023, pp 81–109. https://doi-org.ezproxy.uio.no/10.1007/978-3-031-06924-6_5 (28 pages)

B. Sjøfjell and I. Lynch Fannon, 'Corporate Sustainability: Gender as an Agent for Change?', in B. Sjøfjell and I. Lynch Fannon (eds), *Creating Corporate Sustainability. Gender as an Agent for Change* (Cambridge University Press, 2018), University of Oslo Faculty of Law Research Paper No. 2018-18, Nordic & European Company Law Working Paper No. 19-12, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3179450> (21 pages)

B. Sjøfjell and J. Mähönen, 'Interdisciplinarianising Legal Theory: Towards a Reconceptualisation of Business Law' (16 November 2020). University of Oslo Faculty of Law Research Paper No. 2020-36, Nordic & European Company Law Working Paper No. 22-07, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3731289> (26 pages)

H. Ahlström and B. Sjøfjell, 'Why policy coherence in the European Union matters for global sustainability', *Environmental Policy and Governance*, 2022 (early view), DOI: <https://doi.org/10.1002/eet.2029> (16 pages)

Additional readings:

Policy documents:

EU's Sustainable Corporate Governance Initiative (2020): Commission website with overview of the process: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12548-Sustainable-corporate-governance_en

L. Smit, C. Bright, R. McCorquodale, M. Bauer, H. Deringer, D. B. Breinbauer, F. Torres-Cortés, F. Alleweldt, S. Kara, C. Salinier and H. T. Tobed, 'Study on Due Diligence Requirements through the Supply Chain: Final Report' (2020), available at <https://op.europa.eu/sv/publication-detail/-/publication/8ba0a8fd-4c83-11ea-b8b7-01aa75ed71a1/language-en>.

Literature:

European Coalition of Corporate Justice, 'Suing Goliath: An analysis of civil cases against EU companies for overseas human rights and environmental abuses', 28 September 2021, <https://corporatejustice.org/publications/suing-goliath/>

OECD Watch, 'Achieving alignment: Synching EU due diligence legislation with the updated OECD Guidelines', 6 July 2023, <https://www.oecdwatch.org/achieving-alignment-synching-eu-due-diligence-legislation-with-the-updated-oecd-guidelines/>

B. Crona, C. Folke, and V. Galaz, 'The Anthropocene reality of financial risk' (2021) *4 One Earth* 618–628, <https://doi.org/10.1016/j.oneear.2021.04.016>

B. Sjøfjell, 'Taking finance seriously: Understanding the financial risks of unsustainability'. Preprint of Chapter 2 of *The Cambridge Handbook of EU Sustainable Finance: Regulation, Supervision and Governance*, edited by Kern Alexander, Matteo Gargantini and Michele Siri (Cambridge University Press, forthcoming 2023), University of Oslo Faculty of Law Research Paper No. 2022-58, Nordic & European Company Law Working Paper No. 23-02, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4294693>

Reading list for the bachelor elective in Corporate Sustainability Law, updated per 14 October 2023

Introductory literature:

B. Sjøfjell, 'Sustainability and law in the Anthropocene', in *Responding to the Anthropocene: Perspectives from twelve academic disciplines*, Ursula Münster, Thomas Hylland Eriksen and Sara Asu Schroer (eds), Scandinavian University Press, in print 2023. Preprint of the chapter at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4212422>

Main literature (total of 381 pages):

B. Sjøfjell, S. Cornell and T. Häyhä, 'Business, Sustainability and Agenda 2030' (7 August 2023). Preprint of article submitted to the *Earth System Governance Journal* in March 2023, University of Oslo Faculty of Law Research Paper No. 2023-05, Nordic & European Company Law Working Paper No. 23-08, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4533509> (28 pages)

B. Sjøfjell and M.B. Taylor, 'Clash of Norms: Shareholder Primacy vs. Sustainable Corporate Purpose', *International and Comparative Corporate Law Journal*, 13 (2019) 3, pp. 40-66. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3444050> (26 pages)

C.M. Bruner and B. Sjøfjell, 'Corporate Law, Corporate Governance and the Pursuit of Sustainability', in B. Sjøfjell and C.M. Bruner (eds), *Cambridge Handbook of Corporate Law, Corporate Governance and Sustainability* (Cambridge University Press, 2019), Chapter 50. Available online through Cambridge Core (7 pages)

J. Salminen, 'Sustainability and the Move from Corporate Governance to Governance through Contract' in B. Sjøfjell and C. M. Bruner (eds.), *The Cambridge Handbook of Corporate Law, Corporate Governance and Sustainability*, (Cambridge University Press, 2019), pp. 57–70. Available online through Cambridge Core (13 pages)

B. Sjøfjell, 'How Company Law has Failed Human Rights – and What to Do About It', *Business and Human Rights Journal*, Volume 5, Issue 2, July 2020, pp. 179-199, <https://doi.org/10.1017/bhj.2020.9>. Preprint available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3530956> (20 pages)

C. Liao, B. Sjøfjell and A. Argyrou, 'Corporate law and sustainability in a reimagined post-pandemic world', in B. Sjøfjell, C. Liao and A. Argyrou (eds), *Innovating Business for Sustainability: Regulatory Approaches in the Anthropocene* (Edward Elgar, 2022), pp. 282-298. Available online through Edward Elgar online (16 pages)

B. Sjøfjell and J. Mähönen, 'Corporate Purpose and the Misleading Shareholder vs Stakeholder Dichotomy', *Forthcoming in Bond Law Review* (2022) 34(2) pp. 69-112, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4039565> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4039565> (49 pages)

B. Sjøfjell, 'A General Corporate Law Duty to Act Sustainably', in H. Birkmose, M. Neville and K. Engsig Sørensen (eds), *Instruments of EU Corporate Governance: Effecting Changes in the Management of Companies in a Changing World*, (Kluwer Law International, 2023), pp. 39-64. Preprint available on SSRN under the title 'Time to Get Real: A General Corporate Law Duty to Act Sustainably', <https://ssrn.com/abstract=4224255> (25 pages)

L. Smit, C. Bright, and S. Neely, 'Muddying the Waters: The Concept of a "Safe Harbour" in Understanding Human Rights Due Diligence', (2023) *Business and Human Rights Journal*, 8(1), pp. 1-17. doi:10.1017/bhj.2022.40 (16 pages)

L. Anker-Sørensen, 'Parental Liability for Externalities of Subsidiaries: Domestic and Extraterritorial Approaches', *Dovens Schmidt Quarterly* 102-118 (2014). Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2506508> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2506508> (16 pages)

C. Liao, 'The Questionable Rise of "Good" Corporations and Hybrid Business Law: Theoretical Trappings, Methodological Challenges, and Transdisciplinary Futures', in B. Sjøfjell, R. Russell and M. van der Velden (eds), *Interdisciplinary Research for Sustainable Business. Strategies for Sustainability*. Springer 2023. https://doi-org.ezproxy.uio.no/10.1007/978-3-031-06924-6_7 (21 pages)

B. Sjøfjell, 'Gender Diversity in the Board Room & Its Impacts: Is the Example of Norway a Way Forward?' *Deakin Law Review*, Vol 20, No 1 (2015), pp. 25-52, University of Oslo Faculty of Law Research Paper No. 2014-48, Nordic & European Company Law Working Paper No. 15-10, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2536777> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2536777> (26 pages)

C. Villiers, 'Reporting as a Corporate Governance Instrument', in H. Birkmose, M. Neville and K. Engsig Sørensen (eds), *Instruments of EU Corporate Governance: Effecting Changes in the Management of Companies in a Changing World*, Kluwer Law International 2023, pp. 113-138 (25 pages)

J. Mähönen, 'Auditors' role in corporate governance', in Hanne Birkmose, Mette Neville and Karsten Engsig Sørensen (eds) *Instruments of EU Corporate Governance: Effecting Changes in the Management of Companies in a Changing World* (Kluwer Law International, 2023), pp. 369-396. Preprint available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4223234> (28 pages)

B. Sjøfjell, 'Sustainability and Law and Economics: An Interdisciplinary Redefinition of Agency Theory', in B. Sjøfjell, R. Russell and M. van der Velden (eds), *Interdisciplinary Research for Sustainable Business. Strategies for Sustainability*, Springer 2023, pp 81–109. https://doi-org.ezproxy.uio.no/10.1007/978-3-031-06924-6_5 (28 pages)

B. Sjøfjell and I. Lynch Fannon, 'Corporate Sustainability: Gender as an Agent for Change?', in B. Sjøfjell and I. Lynch Fannon (eds), *Creating Corporate Sustainability. Gender as an Agent for Change* (Cambridge University Press, 2018), University of Oslo Faculty of Law Research Paper No. 2018-18, Nordic & European Company Law Working Paper No. 19-12, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3179450> (21 pages)

H. Ahlström and B. Sjøfjell, 'Why policy coherence in the European Union matters for global sustainability', *Environmental Policy and Governance*, 2022 (early view), DOI: <https://doi.org/10.1002/eet.2029> (16 pages)

Additional readings:

Policy documents:

EU's Sustainable Corporate Governance Initiative (2020): Commission website with overview of the process: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12548-Sustainable-corporate-governance_en

L. Smit, C. Bright, R. McCorquodale, M. Bauer, H. Deringer, D. B. Breinbauer, F. Torres-Cortés, F. Alleweldt, S. Kara, C. Salinier and H. T. Tobed, 'Study on Due Diligence Requirements through the Supply Chain: Final Report' (2020), available at <https://op.europa.eu/sv/publication-detail/-/publication/8ba0a8fd-4c83-11ea-b8b7-01aa75ed71a1/language-en>.

Literature:

European Coalition of Corporate Justice, 'Suing Goliath: An analysis of civil cases against EU companies for overseas human rights and environmental abuses', 28 September 2021, <https://corporatejustice.org/publications/suing-goliath/>

OECD Watch, 'Achieving alignment: Synching EU due diligence legislation with the updated OECD Guidelines', 6 July 2023, <https://www.oecdwatch.org/achieving-alignment-synching-eu-due-diligence-legislation-with-the-updated-oecd-guidelines/>

B. Sjøfjell, A. Johnston, L. Anker-Sørensen and D.K. Millon, 'Shareholder Primacy: The Main Barrier to Sustainable Companies', in B. Sjøfjell and B.J. Richardson (eds), *Company Law and Sustainability: Legal Barriers and Opportunities* (Cambridge University Press, 2015), Ch. 3. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2664544>

B. Sjøfjell and J. Mähönen, 'Interdisciplinising Legal Theory: Towards a Reconceptualisation of Business Law' (16 November 2020). University of Oslo Faculty of Law Research Paper No. 2020-36, Nordic & European Company Law Working Paper No. 22-07, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3731289>

M.B. Taylor, 'Litigating Sustainability – Towards a Taxonomy of Counter-Corporate Litigation' (3 February 2020). University of Oslo Faculty of Law Research Paper No. 2020-08, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3530768> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3530768>